

Воспоминания
о журналисте

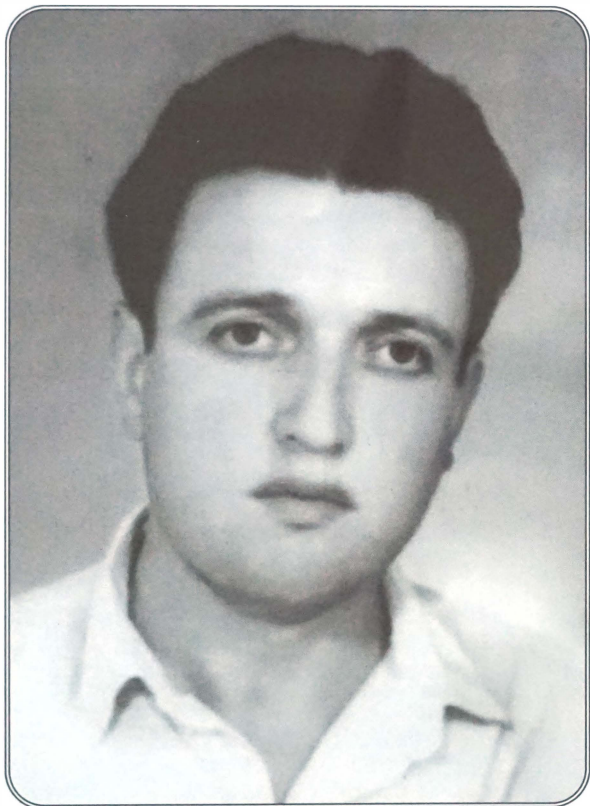
Журналист
һаггында хатирәләр

*Край моих отважных предков, не старей,
В колыбельных песнях, в сказках матерей,
Крепостей всех выше ты в душе моей,
Сыновей расти отважных, ай Куба.*

*Посвящается
незабвенной памяти
нашего отца,
Захаряева
Рашиля Хагаевича*

Захаряев Ришибил Хагаевич
20.07.1939 — 16.05.1978

Воспоминания
о журналисте

2004

Журналист
haггында хатирэлэр

Эта книга повествует о яркой жизни и деятельности Рашбиля Хагаевича Захаряева — человека, избравшего еще с детства журналистику своей основной профессией, а впоследствии ставшего первым в Красной Слободе журналистом с высшим образованием.

Здесь также опубликованы воспоминания друзей и членов семьи рано ушедшего из жизни Р.Х.Захаряева.

Бу китабда һәлә кәңч јашларындан журналистиканы өзүнә пешә сечән сонра исе Гырмызы Гәсәбәдә илк дәфә али тәһсилли журналист дипломуна јијәләнмиш Рашбил Хагајевич Захарјајевин һәјат вә јарадычылығындан бәһс олунур. Китабда һәмчинин кәңч јашларында һәјатыны тәрк етмиш Р.Х.Захарјајев һагтында онун аилә үзвләринин, достларынын вә гәләм јолдашларынын хатирәләри дәрч олунмушдур.

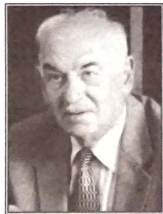
---

*Ответственный за выпуск
Редакторы*

*Художник
Компьютерный дизайн*

Сергей ВАЙНШТЕЙН
Владимир МОРОЗКОВ
Наджафгулу НАДЖАФОВ
Исмаил МАМЕДОВ
Виктор ЛЕВИТАН

Гаджи ГАДЖИЕВ,
*председатель
Союза журналистов
Азербайджана*

ПОВЕСТЬ О НАСТОЯЩЕМ ЧЕЛОВЕКЕ

В этой книге вы прочтете удивительные, идущие от сердца воспоминания родных, близких и друзей нашего коллеги-журналиста. Словно из мозаики они воссоздают образ заботливого отца, талантливого литератора, верного друга. Словом, это сборник стал своеобразной документальной повестью о большом и красивом, я бы сказал, Настоящем человеке.

Рашбиль Захарьев работал на самом ответственном и массовом участке нашего журналистского цеха — в районной газете, по сути, на передовой, среди простых тружеников, которых любил всем сердцем и которые платили ему тем же. Конечно, завоевать признание и уважение среди людей не так-то просто, и в этом Рашбилю помогали прекрасные черты его характера, унаследованные от предков, — искренность, принципиальность, стремление помочь ближнему.

Я горжусь, что Р. Захарьев был членом Союза журналистов Азербайджана, который я возглавляю более 30 лет. Именно такие газетчики, до конца преданные своей профессии, кристально чистые в душе и помыслах, составляют костяк нашей журналистской семьи, поднимая авторитет этой организации.

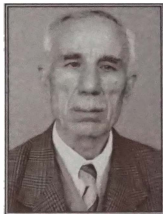
Годы летят незаметно. Уже возраста безвременно

ушедшего отца, наверное, достигли многие его дети, которые свято чтут память о нем. Не забыли о своем товарище и коллеге и в редакции газеты «Шафаг», в стенах которой происходило становление и расцвет таланта Р. Захаряева. О преемственности поколений, немеркнущих традициях шла речь на недавних торжествах в городе Губа, когда отмечалось 80-летие газеты «Шафаг». Участником этого праздника довелось быть и мне.

Газета «Шафаг» — одно из старейших и уважаемых изданий в Азербайджане. И в том, что она имеет высокий авторитет, есть лепта и Рашбиля Захаряева. И кто знает, пройдет немного времени, и на ее страницах вновь появится знакомая фамилия, и дело Р. Захаряева будет продолжено его внуками и правнуками.

Надир ХАЛИЛОВ,
*главный редактор
газеты «Шафаг»,
заслуженный
журналист республики*

ОН ИЗ ТЕХ, КТО СОЗДАВАЛ ЛЕТОПИСЬ КУБЫ

Наша газета, разменявшая девятый десяток лет, — старейшая среди «районок» Азербайджана. В ней за эти годы работали много талантливых, знающих свое дело журналистов. На страницах издания печатались актуальные очерки, зарисовки, репортажи, критические статьи. Они являются своеобразной летописью истории нашего района. Ее кропотливо создавали люди пера, которые с вдохновением писали о тружениках села, думах и чаяниях людей. Они воспевали неповторимую красоту Кубы, в которую влюблялись самые одаренные поэты и художники. Журналисты внесли свой вклад в развитие экономики и расцвет культуры нашего края. Одним из таких журналистов был Рашбиль Захарьев.

Рашбиль в нашей газете начал работать в 1966 году в отделе сельского хозяйства. Он прекрасно знал сельскохозяйственную науку и практику, что помогало ему профессионально освещать проблемы отрасли. Его статьи неизменно вызывали живой интерес читателей. Рашбиль часто бывал в селах, писал о развитии садоводства, работе животноводов. За плодотворную деятельность ему была присуждена Почетная грамота Союза журналистов республики.

Неожиданная смерть Рашбиля Хагаевича оборвала творческий путь замечательного журналиста. Но мы его никогда не забываем. Все сотрудники газеты с почтением и душевной теплотой вспоминают доброе имя незабываемого нашего друга.

Наджафгулу НАДЖАФОВ,
*член Союза журналистов
Азербайджана, лауреат премий
Зардаби и «Золотое перо»*

ЕСЛИ БЫ ОН БЫЛ ЖИВ

Это случилось не так давно. Мы собирались отмечать юбилей газеты «Шафаг». Житель Красной Слободы Даниил Шалмиев, который давно сотрудничает с нашей редакцией, познакомил меня с одним молодым человеком:

— Этот парень — сын вашего бывшего сотрудника Рашбиля Захаряева. Эдуард сейчас живет и работает в Москве, а в Кубу приехал в отпуск.

Эта встреча несказанно обрадовала меня. Я хорошо знал Рашбиля Хагаевича и уважал его.

Память возвратила меня в период 60-70-х годов. Тогда Рашбиль Захаряев, работая в нашей газете, был студентом заочного отделения факультета журналистики Бакинского государственного университета. Сначала он работал заведующим общим отделом районного исполнительного комитета, а потом перешел на работу по специальности, став собственным корреспондентом газеты «Шафаг», зарекомендовав себя способным творческим сотрудником. В основном писал о развитии плодоводства в районе, поднимал острые проблемы социальной жизни населенных пунктов. Рашбиль активно сотрудничал с республиканской прессой. Его интересные зарисовки, репортажи, проблемные статьи появлялись на страницах таких солидных газет, как «Бакинский рабочий»,

«Совет кенди» и других. Был членом Союза журналистов СССР. За плодотворную работу в прессе награжден Почетной грамотой Союза журналистов Азербайджана.

К несчастью, он ушел из жизни в расцвете творческих сил. Его дети не посрамили честное и благородное имя отца, а, наоборот, стараются достойно продолжить самые лучшие семейные традиции. После смерти Рашбиля Хагаевича основная тяжесть легла на хрупкие плечи его жены — Тайло ханум. Но она оказалась очень сильной, мужественной женщиной, воспитала и подняла на ноги своих детей. Только Богу и самой Тайло ханум известно, какие невероятные трудности пришлось преодолеть.

Эдуард пригласил меня в отцовский дом. Мы сидим за чайным столом у Тайло ханум. Соломон, Тельман, Максим, Эдуард, Герман, Исай вспоминают отца. Было много трудных дней, которые, к счастью, остались позади. Мать, конечно, гордится своими детьми. Мы беседовали долго. Члены семьи Захаряевых в один голос говорили о том, что в нашей республике с большим уважением относятся к евреям, с которыми азербайджанцев связывает давняя дружба.

Они выразили особую признательность Президенту Азербайджана Гейдару Алиеву, который сумел создать в республике стабильную общественно-политическую ситуацию, способствующую развитию и укреплению дружбы между народами.

ЖИЗНЬ НЕ ОКАЗАЛАСЬ БЛАГОСКЛОННОЙ

Я знал Рашбиля Захаряева еще до того, как он стал сотрудничать в редакции. Рашбиль тогда работал в общем отделе райисполкома. Часто по делам я заходил в это уч-

реждение, встречался с ним. Он всегда приветливо встречал меня, неизменно искренне поддерживал добрым словом. Я знал, что он по профессии — журналист, гордился, когда нередко встречал знакомую фамилию в республиканской прессе: он оперативно писал о новшествах в районе.

Однажды я встретился с ним уже в редакции. Спросил, чем могу помочь? В ответ он сказал, что хочет работать здесь. Через несколько дней Рашбиль уже был в штате газеты. Его назначили специальным корреспондентом. Не раз по служебным делам с Рашбилем Захаряевым бывали в разных селах и хозяйствах. Он обычно писал о простых тружениках села, нелегкой крестьянской доли. В своих статьях, посвященных вопросам развития садоводства, животноводства и других отраслей сельскохозяйственного производства, журналист старался вникнуть в суть проблемы, глубоко анализировал положение дел, указывал на упущения и недостатки. Поэтому его критические публикации, как правило, не оставались без ответа. Вопросы, поднимавшиеся в статьях, становились предметом обсуждения в соответствующих районных организациях, а также на бюро районного комитета партии. О предпринятых мерах сообщалось на страницах газеты. Это очень способствовало росту авторитета печатного органа.

Но не всем нравилась правда. Директор одного из совхозов, которого критиковал Рашбиль Захаряев в своем фельетоне, придя в редакцию, выразил недовольство, потом обратился в районный комитет партии. Здесь организовали комиссию, которая тщательно поверила все факты. Члены комиссии пришли к выводу, что корреспондент Р. Захаряев не допустил никаких ошибок. Все острые факты подтвердились. Бюро райкома партии объявило строгий выговор директору совхоза.

Есть люди, которые уже при первой встрече оставляют хорошее впечатление, с такими всегда приятно встретиться поговорить по душам. Журналист Рашбиля Захарьев был именно таким человеком. Он очень любил свою профессию, знал цену слова. Рашбиля Хагаевич писал толковые, солидные материалы о простых людях. Публикации эти вдохновляли молодежь. Р. Захарьева в трудовых коллективах встречали как родного человека. Хорошо помню: осенью 1973 года мы отправились в совхоз имени XXII партсъезда. В селе Даллакля закладывали новые пальметтовые сады. Члены бригады работали без усталости, с настроением. Бригадир Герой Социалистического Труда Абузар Байрагдаров охотно рассказывал о преимуществах новых пальметтовых садов. К нам присоединились и рядовые члены бригады. Почти все они выразили благодарность Рашбилю Захарьеву за интересную статью о работе их коллектива, опубликованную недавно в районной газете. Приятно было слышать добрый отзыв от своих читателей. Мне кажется, что такие минуты были наиболее счастливыми мгновениями для Рашбиля. Ведь для журналиста читательское признание — всегда самая большая награда.

Или другой эпизод. Каждый сотрудник районной газеты всегда мечтает опубликоваться в республиканской прессе. С этим у Рашбиля никогда не было проблем. Его материалы часто и охотно печатали бакинские газеты. Чаще всего Рашбиля Захарьев писал в «Бакинский рабочий». Ему с удовольствием помогал собственный корреспондент газеты по Кубинской зоне Джалал Нухбалаев. Этот добрый и отзывчивый человек содействовал многим своим коллегам из районной газеты.

Рашбиля Захарьев лучшие годы жизни отдал журналистике. Но судьба его оказалась очень суровой...

Это было в мае 1978 года. В составе группы Союза

журналистов СССР по туристической путевке я побывал в Польше и Чехословакии. После 16-ти дневной поездки вернулся в Москву. Пришлось несколько дней задержаться в столице. Как-то прогуливался по городу. Около универсама «Детский мир» встретил своего земляка Изи-ка Исакова. Он спросил меня:

- Ты давно не был в Кубе?
- Уже двадцать дней, — ответил я.
- Наверное, ты об этом не слышал...

Так он сообщил мне о смерти товарища по работе и друга Рашбиля Захаряева.

Меня словно молния поразила. Долго не мог прийти в себя. Два дня, которые я еще должен был провести в Москве, оказались изнурительно долгими. Я спешил отдать свой долг семье Рашбиля Захаряева.

Приехав в Кубу, сразу же направился в дом покойного друга. Встретил его отца Хагай киши. Он очень тяжело переживал смерть сына. Оставалась одна надежда, что дети Рашбиля будут достойны его имени. К счастью, мечта эта осуществилась.

СЧАСТЛИВЫЕ ДНИ ВСЛЕД ЗА МУЧИТЕЛЬНОЙ ПОРОЙ

Как назвать тебя — мать, сестра, ханум? По-моему, ты достойна каждого из этих понятий! Но больше всего тебе подходит титул матери. Почетнее его не бывает ничего на свете, Мать Тайло!

Еще при жизни верного друга Рашбиля вы часто взваливали на свои хрупкие плечи заботу о большой семье. Вы воспитали, поставили на ноги Лиду, Беллу, Соломона, Тельмана, Максима, Эдуарда, Германа, Исяя и Ан-

желлу — 9 прекрасных детей, продолжателей рода Захаряевых.

Когда в 1978 году ушел из жизни опора семьи Рашбиль Хагаевич, ваши дети были еще совсем маленькими. Самые младшие, наверное, помнят его как во сне. Они тогда понятия не имели о превратностях судьбы и коварстве жизни. Откуда им знать, что такое смерть или последнее прощание? Разве ведали о том, что лежащий в гробу папа больше никогда не вернется к ним? Но в их неокрепшем сознании все же запечатлелось обманчивое понятие «возвращение».

Шли годы, дети выросли и тогда до конца поняли всю трагичного потери отца. Также они хорошо уразумели, что вся тяжесть свалилась на маму Тайло! Она заменила им отца!

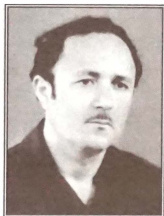
Такова теперь была мрачная действительность, освобожденная от маленького детского мирка. Вы стали героической женщиной, самоотверженной матерью. Дети не чувствовали себя сиротами. Сегодня вы — бабушка дюжины внуков!

Вспоминаю недавнюю встречу с Германом, которого знаю с тех пор, когда он был школьником. Разговор шел о Рашбиле Хагаевиче. Я знал его по многолетней совместной работе, делился с ним самым сокровенным. Когда передавал свои воспоминания о человеке, который является отцом Германа, почувствовал, как грусть набежала на лицо сына. Он вспомнил годы, проведенные вместе с отцом. Говорили мы довольно долго. Герман рассказывал о своем детстве. Не может забыть, как в самые тяжелые времена отец, преодолевая невероятные трудности, делал все возможное, чтобы дети росли счастливыми и беззаботными. Молодой человек не смог сдержать слезы. Извинился, прошел в соседнюю комнату. Отчетливо можно было почувствовать, что в сердце этого 30-ти лет-

него уже главы семьи не погасла любовь к рано потеря-
нному отцу. Мать Тайло, вы счастливы от того, что все
ваши дети обзавелись собственными семьями. Вы може-
те гордиться — все ваши дети благотворители, покрови-
тели бедных, защитники сирот.

Вы пережили немало горестных дней. Видели суровую
действительность, прошли непроторенными дорогами
жизни. Но всегда оставались стойкой и непоколебимой,
попадая иной раз в беспросветную нужду. Сегодня вы
счастливы, потому что душа Рашбиля шлет вам свое бла-
годарение за крепость духа. Выйти с высоко поднятой
головой из труднейших ситуаций — это подлинный геро-
изм и мужество, Мать Тайло!

Магатья ИСАКОВ,

член Союза

журналистов СССР

НЕЗАБЫВАЕМЫЙ ДРУГ

Говорят, человек живет столько, сколько о нем помнят...

Есть люди, светлая память о которых хранится долгие и долгие годы. Вдвойне возрадуется душа человека, если дело его жизни продолжают достойные сыновья. Эти слова вполне относятся к Рашбилю Захаряеву. Мы — земляки, вместе работали в редакции кубинской районной газеты «Шафаг». Член Союза журналистов СССР Рашбиль Захаряев писал интересные очерки, статьи, корреспонденции. Без преувеличения, его знала вся Куба. Рашбиль работал в отделе сельского хозяйства газеты и часто писал о трудовой жизни Кубы, передовиках промышленности и аграрного сектора. Талантливый журналист был также мастером поэзии. Много его стихотворений издано в Израиле. Среди них «Если поеду я в Израиль», «Бедность не порок», «Пядь за пядью обошел я шумную Кубу» и т.д. Рашбиль в своих стихах часто обращался к очаровательной своей родине — Кубе, прославлял величественную красоту Шахдага и Бабадага. Любовь к родине, дружба народов — вот основные темы его произведений. Хочу привести отрывок из его стихотворения «Пядь за пядью обошел я шумную Кубу»:

*Все тропы исходил я над Кубой,
Меня оберегал Шагдаг седой
У Хыналыга, у Ерфи — отрада
Внимать дыханью горных водопадов.
Легко в Чичи, в Гачреше на душе,
Когда проснешься с розовой зарею,
Я жажду утолял в Гызбановше
Живую родниковую водою.*

*Я исходил за пядью пядь Кубу.
В кругу своих друзей, знакомых просто,
Где б ни был здесь, — благодарю судьбу, —
Повсюду я бывал желанным гостем.*

Рашбиль до конца своих дней мечтал побывать в Израиле. Но желание так и не сбылось. В расцвете жизненных и творческих сил он покинул нас навсегда. Вот строки из его стихотворения «Если поеду я в Израиль»:

*Когда в Израиль попаду,
Я на колени упаду
перед священной землей,
Я птицей на Синай взлечу, —
Глазами я объять хочу
оттуда предков край родной.
В Иерусалиме побывать
И в шумной Хайфе погулять
зовут мои мечты меня,
Я в говор древний наш вольюсь,
С улыбкой Родины сроднюсь
в зените лет, в зените дня.*

Дети Рашбиля Захаряева остались верны заветам своего незабвенного отца. Некоторые из них сегодня живут

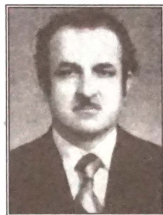
в Израиле, но несмотря на оторванность от Азербайджана, они никогда не забывают свою родину — Кубу.

Выполняя свой товарищеский долг, включил несколько стихотворений Рашбиля Хагаевича в свой сборник «Ищу свою молодость», вышедший недавно в государственном издательстве города Хайфа (Израиль). Считаю это данью памяти моего друга-журналиста Рашбиля Захаряева.

**Зейнадин
МАМЕДКЕРИМОВ,**
*заслуженный работник культуры
Азербайджанской Республики
и Республики Дагестан,
почетный профессор
Дагестанского государственного
педагогического университета*

СЛОВО О ДРУГЕ

Один из старейших органов печати республики — газета «Шафаг» за 81 год существования накопила богатейшие традиции и всегда отличалась только присущим ей почерком. Оглядывая пройденный изданием славный путь, нельзя не заметить самоотверженную работу плеяды талантливых журналистов, сотрудничавших в «Шафаге». Вспоминаю первые годы своей работы в «Шафаге» после получения диплома о высшем образовании. Когда в 1966 году Р.Захарьев стал работать в «Шафаге», я был специальным корреспондентом газеты «Азербайджан гянджлери» («Молодежь Азербайджана»). Журналистская деятельность заставляла часто посещать редакцию «Шафага». И каждый раз не упускал возможности встретиться с Рашбилем Захарьевым. Обсуждали с ним публиковавшиеся в газете материалы, вели творческие споры, строили планы на будущее.

Рашбель был пунктуальным человеком, честным и откровенным в отношениях со своими товарищами по перу. Несмотря на то, что мы являлись сверстниками, Рашбель всегда вставал, когда я входил в его рабочий кабинет, любезно усаживал за стол. С его лица никогда не сходила доброжелательная улыбка, мой коллега очень любил пошутить, был по натуре своей веселым челове-

ком. Ему была присуща открытость, характерная для большинства журналистов. За время работы в газете Рашбиль Захарьев написал сотни запоминающихся статей, очерков, репортажей о рядовых тружениках, людях труда, создававших материальные блага. Творчество моего друга оставило глубокий след в сердцах его современников.

К большому сожалению, Рашбиля Хагаевича сегодня нет среди нас. Скоропостижная смерть вырвала способного молодого журналиста из наших рядов. До сих пор перед моими глазами его доброе лицо. В дальнейшем я не раз обращался к творческому наследию, оставленному моим незабвенным другом. «Честность и порядочность впитал с молоком матери» — говорят про таких. Рашбиль Захарьев знал цену слова. Его светлый образ еще долго будет жить в сердцах благодарных товарищей и коллег.

Закир ЕЛОГЛУ,
*член Союза журналистов
Азербайджана*

ВСЕ В МИРЕ ПРИХОДЯЩЕ

Захарьев Рашбиля Хагаевич... Хотя со дня его смерти прошло почти четверть века, но трудно в это поверить. Всегда доброе, приветливое лицо Рашбиля Хагаевича словно и сейчас оживает перед моими глазами. Когда заместитель редактора газеты «Шафаг» Наджафгулу Наджафов попросил меня написать свои воспоминания о Рашбиле, в памяти вновь прошли те незабываемые годы, прожитые с ним вместе. Тогда он публиковал свои зарисовки, статьи, фельетоны, репортажи, очерки не только в районной газете «Шафаг», но и в республиканской прессе. Такие популярные издания, как «Бакинский рабочий», «Совет кенди», «Азербайджан гянджлари» охотно печатали статьи корреспондента из Кубы. Ведь он писал профессионально, и каждый раз поднимал очень острые проблемы. К глубокому огорчению, сейчас его уже нет. Люди приходят на этот свет и уходят. Но лишь добрые оставляют неизгладимый след в сердцах друзей, знакомых. Рашбиля был из таких людей.

Когда вспоминаешь Рашбиля, в первую очередь ожидают его прекрасные дела. Он ушел из жизни, когда ему было всего 39 лет. Он был настоящим Человеком.

Мое знакомство с Рашбилем Захарьевым состоялось в 1967 году. Покойный редактор Мамедпаша Мирзоев

подписал приказ о зачислении меня на должность корреспондента газеты «Шафаг». Тогда я учился на факультете журналистики Бакинского государственного университета. Редактор вызвал Рашбиля, который тогда работал в отделе сельского хозяйства газеты, и сказал, что я буду у него стажироваться.

Рашбиль Хагаевич ответил, что Закир (то есть я) уже печатается в республиканской прессе и он следит за моими успехами. Потом мы вместе работали в этом отделе. Я не раз убеждался в его честности и порядочности. Хочу признаться, что Рашбиль Хагаевич, как и все другие журналисты, жил небогато. Он вынужден был много лет носить единственный костюм. Зарплата была низкая, забот в семье всегда хватало. При советском режиме существовали неписанные законы — у кого была «спина», тому жилось хорошо. У Рашбиля такой мощной поддержки не было. Семья же у него была большая, и Рашбиль Хагаевич очень старался, чтобы дети ни в чем не нуждались. Он буквально не щадил себя, работал очень много и часто повторял: «Я не хочу, чтобы мои дети ходили босиком и испытывали нужду». ✓

Рашбиль Захарьев был очень ответственным человеком. Когда он дежурил по номеру, внимательно читал все газетные материалы, старался исправить все ошибки. Он прекрасно знал многие отрасли сельскохозяйственной науки. В то время в редакции на общественных началах организовывали лекции по разным проблемам сельскохозяйственного производства. Поскольку Рашбиль Хагаевич все эти вопросы знал досконально, именно ему доверяли вести эти лекции. Одним словом, он был очень одаренным человеком. Кроме всего прочего, мой наставник снискал себе славу преданного товарища. Одним из его друзей был человек, занимавший высокую должность. Когда тот заболел, Рашбиль, конечно же, навещал

его. Видимо, это не понравилось редактору. Когда он упрекнул за это Рашбиля Хагаевича, тот ответил:

— Хотите, объявите мне выговор. Этот человек мой друг. Разве журналист не имеет права дружить? Но если завтра мой друг будет работать плохо, я сам напишу о нем фельетон. Как русские говорят: «Дружба — дружбой, служба — службой».

Жестокая смерть унесла Рашбиля Хагаевича из жизни очень рано. Когда я вспоминаю этого прекрасного человека — еврея по национальности, с которым вместе проработал 12 лет, вместе делил хлеб и соль, вновь и вновь перед моим взором оживает его светлый образ.

Сейчас Рашбиля нет в живых. Его дети достойно продолжают отцовские традиции, делают все, чтобы душа его возродилась.

БОЕВОЙ ПУТЬ ХАГАЙ-КИШИ

Тогда Хагай киши был молодым. Жили бедно, но честно. Работал кузнецом. У всех людей в душе теплилась надежда на скорую хорошую жизнь. Все заботились о детях, чтобы они были накормлены, одеты и росли здоровыми.

22 июня 1941 года началась война. Это страшное известие потрясло всех. Добровольно записывались в армию защищать Родину. Хагай Захаряев был среди первых. Когда он пришел в районный военный комиссариат, ему сказали:

— Жди, скоро вызовем.

Ждал он недолго. В сентябре 1941 года его отправили на фронт в действующую армию, в 277-ю мотострелковую дивизию. И ожидая два месяца отправки в армию,

он не сидел сложа руки. Работал с утра до ночи. Ведь шла кровопролитная война! Она требовала самопожертвования, героизма в тылу и на фронте. Сражались за Родину, за Сталина!

На направлении Моздок-Ищерск развернулись ожесточенные бои. Немцы имели превосходство в технике и живой силе. Хагай служил во взводе, большинство которого составляли солдаты и командиры из Азербайджана. Он, как и его боевые друзья, воевал, не щадя своей жизни. Молодой воин знал, что немцы особенно зверски обращаются с евреями, потому ненавидел фашистов и дал клятву, что до последней капли крови будет сражаться с этим коричневым смертоносным злом.

Хагай Захарьев в составе 1069-го полка прошел славный боевой путь от Моздока до Берлина. Был удостоен чести пройти в День Победы в Берлине в первых рядах колонны победителей через Бранденбургские ворота. В 1946 году Хагай демобилизовался и приехал домой, где родные и близкие встречали его со слезами радости на глазах. Солдат вернулся в Красную Слободу как герой войны. Его грудь украшали множество боевых орденов и медалей. Хагай, конечно, был счастлив. Бог распорядился так, что он смог снова обнять любимого сына — Рашбиля, которому уже было 7 лет. За пять лет разлуки Хагай ни на минуту не забывал семью, детей.

Послевоенные годы, конечно, были трудными. В семье росли 10 детей. Их нужно было кормить, одевать, обувать. Хагай старался, чтобы дети получили хорошее образование. Шли годы. Раны войны на старости лет все чаще стали тревожить его. В один из дней он, попрощавшись с родными и близкими, ушел из жизни. Осталась только светлая память о нем. Старые люди и сейчас вспоминают Хагая Захарьева добрым словом.

Абузар БАЙРАГДАРОВ,
Герой Социалистического Труда

ОН БУДЕТ ЖИТЬ ВЕЧНО

Долгие годы я работал бригадиром в агрофирме «Куба». По национальности — турок. В нашем хозяйстве трудились представители многих народов. Все честно выполняли возложенные на них обязанности, потому, наверное, не испытывали ни в чем нужду, того, что зарабатывали, вполне хватало на безбедную жизнь.

✓ Журналисты частенько наведывались в нашу бригаду. Хорошо помню покойного Рашбиля Захаряева. Скромно одевался, говорил вполголоса, постоянно о чем-то думал. Не только как журналист, но и как специалист прекрасно разбирался в вопросах сельского хозяйства, мог часами профессионально обсуждать проблемы садоводства, мелиорации, земледелия. Рашбиль Хагаевич о нашей бригаде написал десятки статей, зарисовок, очерков, репортажей. ✓

Его публикации появлялись и на страницах республиканской печати. В том, что обо мне, как об опытном мастере-садоводе, узнали в Азербайджане, немалая заслуга и покойного Рашбиля Хагаевича. В районной и республиканских газетах он много писал и о других работниках хозяйства, нашем замечательном крае, ставшем для всех нас родиной.

✓ У турков есть пословица: «Вспоминают о том, кто живет вечно». Рашбиль Хагаевич именно из таких людей. К сожалению, нет сегодня с нами этого доброжелательного человека.

Медине АЗИЗОВА,
фермер

НЕЗАБЫВАЕМЫЙ ЧЕЛОВЕК

Есть люди, вызывающие с первых дней волну положительных эмоций, огромное желание познакомиться поближе, почаще общаться, стать друзьями. Таким человеком и был журналист Рашбиль Захарьев.

В 1971 году, получив высшее образование, я стала работать главным бухгалтером в хозяйстве села Иснов. Однажды в мой служебный кабинет вошел молодой человек. Поздоровавшись, вежливо представился. Вместе с директором совхоза и работниками бухгалтерии обсудили положение дел в хозяйстве. Я представила все необходимые статистические данные. Вдруг он полушутя спросил:

— Юная девушка, ты замужем?

— Нет, — ответила я.

Он улыбнулся и сказал:

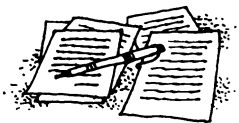
— Просто городские парни тебя еще не видели, поэтому ты еще не вышла замуж.

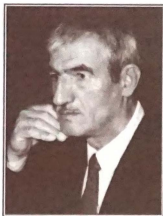
Все рассмеялись как-то по-доброму. Я даже не обиделась. Он попрощался и уехал. Это был корреспондент районной газеты «Шафаг» Рашбиль Захарьев. Через некоторое время в газете вышла статья о ходе подготовки к весенним полевым работам в нашем совхозе, основанная на грамотном анализе собранных мною данных статистики.

Рашбиль Захаряев еще не раз бывал в нашем хозяйстве, встречался с тружениками, писал об их жизни и социальных проблемах, экономических успехах совхоза. Его публикации вызывали широкий резонанс и одобрение. Причина этого проста: он писал всегда объективно. Его статьям была присуща доброжелательность, стремление помочь людям. Когда не мог приехать, Рашбиль Хагачевич часто звонил по телефону, словом, поддерживал контакты с нами регулярно.

В мае 1978 года неожиданно увидела в газете «Шагаг» некролог о смерти Рашбиля Захаряева. Это всех очень огорчило. Ведь ушел из жизни по-настоящему простой, благородный и прекрасный человек.

Рагим АЛХАС,

*член Союза писателей Азербайджана,
член Консультативного совета
по вопросам национальной политики
при Президенте Азербайджана*

САМЫЙ ПРИВЕТЛИВЫЙ ЧЕЛОВЕК

Из разговора со своим другом — известным врачом Победой Мардахаевым узнал, что готовится к выходу в свет книга, посвященная памяти коллеги-журналиста Рашбиля Захаряева. Потому и решил поделиться воспоминаниями о человеке, которого хорошо знал на протяжении длительного времени.

С 1960 года я частенько навещался в редакцию газеты «Красная Куба», где публиковались мои статьи и стихотворения. Крепко сблизился со всеми журналистами, но самая теплая дружба завязалась с тесно сотрудничавшим с редакцией «районки» молодым корреспондентом Рашбилем Захаряевым. Вообще-то мы с Рашбилем были родственниками по отцовской линии. Его отец Хагай киши очень любил и уважал меня.

Рашбиль работал в отделе сельского хозяйства газеты «Шафаг» с 1966 года до последних дней жизни. Регулярно ездил в колхозы и совхозы, на строительные площадки, скрупулезно собирал факты, готовил интересные, запоминающиеся материалы. С неподдельным интересом воспринимались читателями статьи Захаряева, посвященные различным отраслям сельского хозяйства. Они были во многом поучительными, указывали путь решения накопившихся проблем.

Рашбиль был талантливым журналистом, мастерски владевшим пером. Его статьи отличались вдумчивостью, в них никогда не обходились «острые углы». Рашбиль и меня привлекал к написанию материалов о колхозной и совхозной жизни, освещению разных сторон сельскохозяйственного производства. Свои статьи я часто передавал Рашбилю, который после небольшой правки отправлял материалы в набор.

Журналист Захарьев являлся прекрасным специалистом и очень доброжелательным задушевным человеком и другом. Нередко мы встречались в чайхане, в парке Низами, и никогда Рашбиль не позволял мне, что называется, опустить руку в карман, приговаривая: «Рагим, ты приехал с Хыналыга, потому — ты мой гость».

Летом 1970 года Рашбиль приехал в Хыналыг. Мы с ним встретились в правлении колхоза. Я с радостью пригласил его погостить в моем доме. На пороге не преминул возможностью напомнить другу: «Рашбиль, теперь ты — мой гость из Кубы и я безмерно рад этому обстоятельству».

Мы проговорили по душам весь вечер. Утром отправились на эйлаги, встретились с пастухами, наблюдали за нескончаемой вереницей овечьих отар. В полдень вернулись в Хыналыг. Спустя несколько дней я провожал Рашбиля в Кубу. Мой друг остался весьма доволен пребыванием в нашем селе.

Со свойственной ему человечностью, доброжелательностью Рашбиль умел доходчиво и ненавязчиво передавать свои мысли, расположить к себе собеседника. С ним было приятно общаться. Во время беседы Рашбиль умело пользовался народными поговорками, демонстрировал свое уважение к человеку. Несмотря на молодость Рашбиля, я почитал его за старшего, относился к нему, как к умудренному жизненным опытом аксакалу. Раш-

биль обладал высокой культурой, манера поведения располагала к нему людей разных возрастов, несомненные человеческие достоинства делали его для окружающих незаурядной личностью. Он не раз приглашал меня в дом Захаряевых в поселке Красная Слобода. Его дети были еще совсем маленькими. Но уже тогда они становились похожими на старшего в семье, переняв у него такие качества, как дружелюбие, сердечность, почтение к гостю. Наверное, не обманусь, если скажу, что сыновья Рашбиля Захаряева переняли черты характера своего незабвенного отца, стали такими же доброжелательными и приветливыми людьми. Потому и решил выразить в стихах свое отношение к достойным наследникам Рашбиля. Строки эти давно витали в голове и только сейчас окрылились и сложились в стихотворные рифмы:

*Время мчит как, ты смотри,
От зари и до зари, —
Выросли в богатыри
Сыновья твои, Рашбиль,
В помыслах своих чисты,
Молодцы, добры, просты,
Люди чести, как и ты,
Сыновья твои, Рашбиль.*

РАШБИЛОВ САД

*(памяти дорогого друга
и журналиста Рашбия Захаряева)*

*Надышаться не мог ароматом цветов
И наслушаться шелеста вешних лесов,
Посудите же сами по строкам стихов,
Был он мудрым и был совершенным, Рашбийль.*

*Пламя чувств избавляя в стихах от оков,
Стал он близким, родным для своих земляков,
Будет в памяти их жить во веки веков
Метким словом, стихом вдохновенным, Рашбийль.*

*В жизнь влюбленный, из жизни ушел молодым,
В мире память о нем не рассеется в дым,
Его сад был ухожен, знать, будут плоды,
Он с годами в цветенье весеннем, Рашбийль.*

Борис СИМАНДУЕВ,
*председатель общины
горских евреев
поселка Красная Слобода*

ДУХ ЕГО РАДУЕТСЯ

Захаряевых в нашем поселке знают как добропорядочных людей, у которых всегда найдется хлеб-соль для ближнего. Аксакал семьи Хагай киши воспитал своих детей достойными гражданами. Он — участник Великой Отечественной войны, вернулся с фронта с орденами и медалями, увенчавшими славный боевой путь воина. Хагай киши всегда жил заботой о своей семье, многое сделал для того, чтобы дети получили хорошее образование, стали умелыми специалистами. Старший сын Хагая киши — Рашбиль Захаряев был одним из самых заметных молодых людей в Слободе. Журналист Рашбиль обладал несомненным талантом, отличался своим воспитанием, высоким нравственным началом. Еще в юном возрасте он выгодно отличался от сверстников, являлся примером для подражания. Всевышний одарил парня такими благородными качествами, как уважение и любовь к людям, благожелательность и забота о ближнем. Достаточно почитать его статьи, чтобы удостовериться в правоте этих слов. Но Рашбиль Хагаевич прожил недолго — судьба отпустила ему всего 39 лет. Отрадно, все его положительные качества перешли к детям, ставшими достойными имени своего незабвенного отца. Потому душа его будет радоваться вечно.

Борис ЮСИФОВ,
*зам. директора средней школы № 2,
ветеран труда*

РАШБИЛЬ ДАЖЕ В ШКОЛЕ ЗАЩИЩАЛ ПРАВДУ

Я работаю в поселковой средней школе с 1953 года. В те времена у нас учились свыше тысячи учеников. Я был молодым преподавателем истории, на меня также возложили обязанности старшего пионерского вожатого.

За хорошую дисциплину и успеваемость нас часто ставили в пример. В то время Рашбиль тоже учился в нашей школе. Он был активным юношей, всегда приходил на занятия подготовленным, выгодно отличался от своих сверстников. Мне кажется, что уже тогда он решил стать журналистом. Рашбиль был бессменным членом редколлегии школьной стенной газеты. Хорошо помню, как однажды ученики нарисовали в стенгазете карикатуру на учителя, который вечно опаздывал на занятия. Оказывается, автором карикатуры был Рашбиль. Узнав об этом, его вызвали в учительскую комнату и стали упрекать за этот поступок.

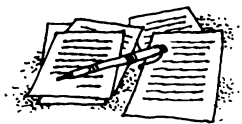
Рашбиль ответил так:

— Когда ученики опаздывают на уроки, учителя их наказывают. Почему же тогда они сами опаздывают?!

Это прозвучало довольно дерзко, но Рашбиль был прав. Через некоторое время его избрали председателем штаба дружины. Он и здесь оправдывал доверие. Раш-

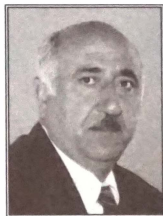
бий окончил школу с отличными оценками, труд его родителей и учителей не пропал даром. Парень успешно поступил в вуз.

Скоропостижная смерть Рашбия сильно огорчила всех, в том числе и его учителей. Но жизнь продолжается. Сейчас уже внуки Рашбия учатся в нашей школе, продолжая славные традиции этой большой семьи.

Евда АБРАМОВ,
*председатель поселкового
муниципалитета*

НАШ ГРАЖДАНСКИЙ ДОЛГ — ВСЕГДА ПОМНИТЬ О НЕМ

Трудно привыкнуть к утрате одного из лучших представителей интеллигенции Красной Слободы Рашбиля Хагаевича Захаряева. Нередко, даже после смерти, интуитивно искал его подпись на страницах газеты. Читал почти все его статьи, поэтому хорошо знаком с журналистской деятельностью Рашбиля.

Он любил журналистику. Наверное поэтому, получив высшее образование, всю свою жизнь посвятил газете. Увлеченно и с вдохновением занимаясь своей любимой работой, напечатал ряд прекрасных, надолго запоминающихся статей и завоевал уважение широкой читательской аудитории.

Разница в возрасте между нами была большая, но разговор у меня с ним всегда ладился. Он любил много читать. В шестидесятые годы читательский зал поселковой библиотеки был местом встречи интеллигенции. Там я его узнал поближе, и скоро мое уважение к нему возросло многократно. Тогда я учился в вузе. Рашбиль часто интересовался моей учебой. Каждый раз после окончания очередного семестра я показывал ему свою зачетную книжку. Рашбиль Хагаевич, видя там отличные оценки, радовался и неизменно напутствовал: «Так держать!»

Он всегда мечтал, чтобы в школах поселка работали молодые образованные кадры. Но так распорядилась судьба, что, когда я стал преподавать в поселковой школе, где учились его дети, Рашбиля уже не было в живых.

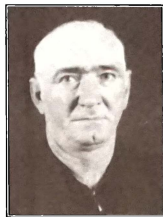
Рашбиль Захаряев, человек высоких и благородных помыслов, с большими прекрасными мечтами, конечно, не успел сказать последнего слова в журналистике.

Его материалы вызывали живой интерес. В семидесятых годах, когда я учительствовал в разных школах, помню, как все, в том числе и директора совхозов, с нетерпением ждали его очередных статей. Рашбиль прекрасно разбирался в общественно-политической ситуации, умел ориентироваться в самой сложной обстановке. Он знал цену слова, был далек от популизма и никогда не искал выгоды для себя.

Рашбиль вырос в простой семье, где ценились уважение к труду, честность и порядочность, и в таком же духе он старался воспитывать своих сыновей и дочерей. Сейчас жители поселка с особым уважением относятся к его наследникам. Они завоевали уважение у окружающих своими поступками, доказав, что достойны доброго имени отца, его святой для них памяти.

Рашбиль Захаряев достойно прожил жизнь, дарованную ему Богом. Он иногда шутя говорил, что журналисты живут недолго. Как будто знал, что ему отпущено судьбой немного лет.

Он не успел сыграть свадьбу хотя бы одного из своих детей, не проводил под мелодичные звуки столь любимой им «Вагзалы» свою дочь к дому жениха, не встретил на пороге собственного дома невесту сына. Скорая кончина не позволила ему выразить до конца чистые, благородные чувства души, остались ненаписанными много статей... Такова жизнь. Смерть не пощадила этого прекрасного человека. Очень жаль.

Ханука Мардахаев

МЫ БЫЛИ БЛИЖЕ, ЧЕМ БРАТЬЯ

Я дружил с Рашбилем Хагаевичем с раннего детства. Так получилось, что в школе мы оказались в разных классах. Несмотря на это обстоятельство, всегда вместе отправлялись на занятия и возвращались домой. Мальчишеская привязанность переросла со временем в крепкую мужскую и семейную дружбу. С Рашбилем мы являлись, что называется, идейными товарищами. Наши взгляды на жизнь очень часто совпадали. Он был крепок и надежен в дружбе. Рашбиль прослыл самым активным общественником в школе. Его фотография украшала «Доску почета» с первого класса вплоть до окончания учебы.

Как и в детстве, в последующие годы самым излюбленным нашим местом был мост над Гудьялчаем. Нередко по вечерам мы отправлялись на прогулки. Под журчание речной воды мы размышляли о жизни и вечном, читали стихи. Рашбиль был горячим поклонником творчества Самеда Вургуня. Иногда читал лирические стихотворения собственного сочинения.

Прошли годы, каждый из нас занял свою нишу в жизни. Рашбиль, как и мечтал, пристрастился к журналистской профессии. Когда мой друг закончил факультет журналистики университета и получил диплом о высшем

образовании, первым со знаменательным событием в его жизни поздравил я. Но, к сожалению, Рашбиль рано ушел из жизни. Безжалостная смерть не дала возможность ему осуществить все задуманное. Нашу дружбу, как эстафету, подхватили сыновья Соломон и Альберт. Они дружат и семьями. Это самый дорогой подарок памяти моего незабвенного друга Рашбиля Хагаевича Захаряева.

Верю, что прочный фундамент дружбы, заложенный нашими отцами Хагаем Захаряевым и Манахимом Мардахаевым, будет укрепляться грядущими поколениями.

Явушва СИМАНДУЕВ,
директор средней школы № 1
поселка Красная Слобода

ДЕТИ ПРОДОЛЖАЮТ ДЕЛО ОТЦА

По разному оставляют люди след в жизни: кто накопленным богатством, кто хорошим отношением к окружающим и благовидными делами, кто потомством, облагораживающим образ своих родителей.

Рашбиль Захаряев после себя не оставил какого-либо значительного богатства, но вырастил детей, которые воспитанностью и благородством продолжили дело отца. Поэтому люди говорят о детях Рашбиля: «Да упокоит Бог душу их отца, он был прекрасным человеком, да воздастся им по заслугам, они не посрамили его имя».

Мне не довелось близко знать Рашбиля Захаряева, но зато хорошо знаком с его детьми — Соломоном, Тельманом, Максимом, Эдуардом, Германом, Исаем и Анжеллой. Слышу добрые слова о Рашбиле и сердце наполняется гордостью, так и хочется сказать: «У хорошего, добропорядочного отца должны быть только такие дети». Не трудно понять, откуда я знаю детей Рашбиля: все они получили среднее образование в возглавляемой ныне мной школе, и их ученическая жизнь как кинолента текла перед моими глазами. С 1981-го по 1988 годы, работая в школе № 1 поселка Красная Слобода старшим пионервожатым и преподавателем математики, а с 1988-го года по сей день директором учебного заведения, неизменно наблюдал за активной общественной деятельностью, убеждался в отменном воспитании всех без

исключения Захаряевых. Главная особенность состоит в том, что ребята и после завершения учебы не расстались со школой, не остались в стороне от ее проблем.

Никогда не забуду, как в 1996-ом году из-за прекращения подачи в район природного газа в школе перестала работать центральная отопительная система. Вопрос обеспечения теплом классных комнат стал для руководства неразрешимой проблемой. С помощью родителей учеников стали заниматься заготовкой дров. Привлекли и деловых людей. Узнав о наших мытарствах, Исай Захаряев сообщил мне, что по собственной инициативе заготовил для школы машину с древесиной. Не скрою, я расчувствовался и горячо его благодарил. Не прошло и двух часов, как в школьный двор въехала автомашина, доверху наполненная таким необходимым компонентом для обогрева замерзающих помещений. Исай сказал:

— Учитель, ты не волнуйся, если что-то опять вам понадобится, все мои братья готовы оказать содействие, потому что школа — второй наш святой очаг.

Благодарение такому воспитанию и вниманию к нуждам школы!

Необходимо отметить, что дети Рашбиля Захаряева проявляют такую же заботу не только о школе, но и о синагоге, функционирующей в поселке. Они взвалили на свои плечи решение финансовых проблем, связанных с возрождением этого древнего культового сооружения. Потому народ их любит, относится к Захаряевым с уважением и неизменно приветствует их благотворительную деятельность.

Они, действительно, заслужили такое к себе обращение.

Потому я говорю:

Упокоит Бог душу твою, Рашбель киши, может быть спокойна душа твоя: дети выросли, преданными своему народу и Родине. Они не уронили твоей чести и продолжают благородные дела, унаследованные от своего отца!

Ярухан ЗАХАРЯЕВ,
брат

ЕГО МЕЧТУ МЫ ПРЕТВОРИЛИ В ЖИЗНЬ

Пишу эти строки и, конечно, не могу сдержать слез. Ведь мы с Рашбилем росли в холоде и голоде в годы войны, семья скиталась с квартиры на квартиру — кто где приютит. Когда отец вернулся с фронта, мы перебрались к бабушке, с которой, правда, мать не очень ладила.

... Прошли годы, наша семья росла, пополнялась новыми членами. Вот уже и дети встали на ноги, поженились, повыходили замуж, разлетелись по разным городам и странам. Но никогда мы не забывали своих родителей, часто навещали их. Когда бы мы ни встречались, Рашбиль неизменно принимал нас радушно и гостеприимно, интересовался нашей жизнью, давал дельные, толковые советы.

...В школьные годы Рашбиль очень много времени уделял чтению. Порой он часами просиживал в маленькой комнатухе при свете керосиновой лампы, накиннув на плечи что-нибудь потеплее, — писал, читал. Не припомню, что когда-либо заставлял его без дела. Как-то он поведал мне свою большую тайну: хочет перевести Шолома Алейхема на азербайджанский язык.

... Во дворе в тот печальный день было многолюдно. Проводить в последний путь Рашбиля собрались его

коллеги, родные, близкие, соседи. Слышался женский плач. Когда выносили его тело, отец, едва сдерживая рыдания, взметнул руки к небу:

— Бог (Худо), зачем ты забираешь моего сына, что он сделал тебе плохого?

И тут через миг небо вдруг на одну-две минуты потемнело, с него упали крупные дождевые капли. И все поняли тогда, что вместе с нами не смог сдержать слез сам Бог...

Рашбиль был хорошим отцом, никогда не обижал детей, не жалел времени и сил для их воспитания. Поэтому и выросли такими уважительными и почтительными мои племянники и племянницы, которых я очень люблю и горжусь ими. Очень большая заслуга в воспитании детей принадлежит и их матери, Тайло, которая рано осталась без мужа, но не согнулась перед вызовом судьбы. Вся наша семья уважительно относится к этой женщине, как и она ко всем нам. Спасибо ей!

Сейчас мы почти все в Израиле. Исполнилась-таки заветная мечта моего дорогого брата Рашбиля собрать всех нас на Земле обетованной. Однако он не дожил до этого дня, хотя был бы и здесь на высоте с его знаниями и трудолюбием.

Где бы я ни был, Рашбиль всегда со мной, рядом. Я хожу и живу с его мыслями и проживу столько, сколько даст Бог.

Юсиф МУХАЙЛОВ

Я СВЯЗАЛ СВОЮ СУДЬБУ С БЛАГОРОДНЫМ РОДОМ

Рашбиль Захаряев жил по соседству с нами. Он завоевал авторитет своей порядочностью, широким кругозором и, особенно, неповторимым благородством. Глава семейства Захаряевых — Хагай киши был одним из самых почитаемых аксакалов. Он вырастил и достойно воспитал 10 детей. Рашбиль был первенцем.

Мы знали, что Рашбиль Хагаевич работает корреспондентом в районной газете «Шафаг», принимает активное участие в мероприятиях, которые часто проводились в нашем поселке. В семье Рашбиля было 9 детей. Он вместе с женой Тайло ханум очень старался, чтобы ребята росли здоровыми и учились хорошо. Но смерть очень рано унесла его. Он прожил всего 39 лет. Все тяготы отныне пали на плечи Тайло ханум и Хагай киши.

Не секрет, что каждый человек желает связать свою судьбу с девушкой из хорошей, благородной семьи. Я — не исключение. Решил жениться на дочери уважаемого человека — Рашбиля Захаряева. Мы с Лидой создали семью в 1981 году. Вот уже 23 года счастливо живем. Я рад, что судьба связала меня с родом Захаряевых. Все дети Рашбиля Захаряева достойные и благородные люди. Они — честные и преданные друзья. Получив прекрасное об-

разование, каждый из них занял подходящее место в обществе.

Сегодня Р. Захарьева нет среди нас. Но добрые дела и поступки этого удивительного человека не забываются. Его дело продолжают дети, которым отец оставил честное и благородное имя.

Лида ЗАХАРЬЕВА

СВЕТЛАЯ ПАМЯТЬ ОБ ОТЦЕ ЖИВЕТ В НАШИХ СЕРДЦАХ

В семье я — первый ребенок. Мне было 15 лет, когда отец умер. Остался он в моей памяти как заботливый глава семьи и требовательный, но справедливый родитель. Отец постоянно занимался нашим воспитанием, очень хотел, чтобы мы учились хорошо, мечтал, чтобы дети стали высокообразованными людьми. Почти каждый день он интересовался нашими отметками в дневнике. Когда мы испытывали трудности, охотно помогал нам, хорошо знал почти все предметы, но особенное предпочтение отдавал истории и географии. С родительских собраний в школе неизменно возвращался с улыбкой на лице. Видимо, преподаватели хвалили нас за отличную учебу. Я окончила школу с золотой медалью, что стало бы предметом особой гордости отца, если бы он дожил до этого дня.

Память о нем безмерно дорога всем нам. Его благородный образ невозможно забыть. Он ко всем относился с огромным вниманием и безграничной любовью. Мы словно и сейчас чувствуем, что порой его взгляд пристально следит за нами, и стараемся держаться и жить так, как советовал нам отец.

Я со своим мужем Юсифом часто посещаю его моги-

лу. Мы ценим бесценное духовное наследие, преподанные им примеры честности и благородства, те главные неизменные принципы, которые оставил нам отец. Никогда не забываем его заветы. Светлая память о нем вечно живет в наших сердцах.

Белла ЗАХАРЬЕВА

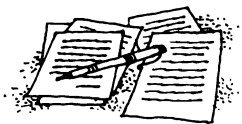
ДЛЯ НЕГО РАСПАХНУЛИСЬ ВРАТА ВЕЧНОСТИ

Вспоминать, а тем более писать об отце для меня безмерно тяжело. Потому что для всех девушек отцовский дом — это своего рода место поклонения. Как птице дородное свое гнездо, так и девушке нужен отцовский очаг. В какой бы семье она ни оказалась после замужества невесткой, женой, на всю жизнь в ее душе остается эта незримая тяга к теплоте родного дома. Отцовский совет, отцовское наставление, отцовское благословение... После следует святая материнская клятва.

Папа всегда ласково обращался со своими детьми. Поэтому мы все очень любили его. Счастье семьи во многом зависит от доброжелательности и любви, которые исходят от главы дома. Отец любил повторять: люди, полезные своей Родине, верные домашнему очагу, всю жизнь высоко держат голову.

Папа был простым и открытым. Бог одарил его скромностью и деликатностью, не свойственными, к сожалению, каждому, кто живет на земле. Он не хотел для себя чего-то особенного, жил, как все, и остался в памяти родственников, друзей, знакомых искренним и дружеским.

Рано, очень рано ушел отец от нас. Скромная жизнь журналиста оборвалась внезапно... Говорят, после смерти люди уходят в лучший из миров. Это — большое счастье: достойно прожить земную жизнь и соприкоснуться с вечностью. Удастся это не каждому. Мой покойный отец Рашбиль Хагаевич был из тех людей, для которых широко распахнулись врата вечности.

Соломон ЗАХАРЬЕВ

МЫ ВЫПОЛНИЛИ ЗАВЕТ ОТЦА

Отец — опора и надежда семьи. Все невзгоды падают на его плечи. Отец, кроме прочего, — поддержка для сына, отрада для дочери. Как старший сын я всегда гордился своим отцом. Пргуливаясь с ним, чувствовал себя настоящим мужчиной, считал самого дорогого мне человека образцом могущества, благородства и великодушия. Отец тоже гордился мной, своим первенцем.

С юных лет старался во всем походить на него. В школе учился хорошо. Папа, интересуясь моей учебой, советовал помогать младшим в приготовлении домашних заданий. Занимаясь хозяйством, стремился и мне привить трудовые навыки, иной раз с улыбкой подбадривая:

— Молодец, ты уже настоящий мужчина!

Эти его слова окрыляли меня.

Внезапный уход из жизни молодого еще человека поверг всех нас в глубокий шок. Но жизнь продолжалась, и дети обязаны были воплотить все, что было задумано отцом. По его настоянию мы получили высшее образование, обзавелись семьями, стали достойными гражданами своей Родины. Что еще может быть лучше, чтобы воздавалась душа отца!

Тельман ЗАХАРЯЕВ

МЫ ВЕРНЫ ЕГО ПРИНЦИПАМ

Мне было всего одиннадцать лет, когда его не стало. Он любил детей, семью, свою работу. Он не мог позволить себе праздные, бесцельные прогулки по улицам, или засидеться в чайхане, все свое время отец посвящал работе, творчеству или дому, где его с нетерпением ждали дети. Это был на редкость добрый, отзывчивый и разносторонний человек, равнодушный к другим, готовый всегда откликнуться на беду ближнего.

Не скрою, мне приятно вспоминать такой момент. По словам мамы, когда отец впервые увидел меня, то с гордостью произнес, что вот родился настоящий мужчина. Как считает мама, это были вещие слова...

Нас в семье было шестеро братьев и три сестры. Отец требовал, чтобы мы не возвращались домой поздно, чтобы не обижали других мальчишек. Да, постоять за себя, дать сдачи надо, конечно, но первым — не нападать. Притом защищаться нужно дружно, вместе с другими братьями. И этот совет отца не раз помогал нам в будущем. Прямо скажем, жизнь семьи после безвременной кончины отца была несладкой. Но мы всегда помнили об отцовских наставлениях. Не даром говорят: когда уважаешь старших, их память, то и Бог дает. Всех нас ставят в пример до сих пор. Благодаря прочным основам, которые были заложены в семье, нас не смогли изменить или испортить ни трудности,

ни другие суровые испытания, которые преподносила судьба, ни материальный достаток, пришедший со временем.

Помню, как в детстве отец взял как-то меня на свою работу, в Кубу, в редакцию газеты. Я пробыл там недолго, но навсегда запомнил то уважительное отношение, которое проявляли к нему товарищи по службе. И сегодня особенно хорошо понимаю, что не каждому человеку дано подобное отношение окружающих, его надо заслужить.

И еще он был удивительно скромным по натуре человеком и незлопамятным. Любил повторять, что если кто-то поступает по отношению к тебе неправильно, ты отвечай добром. Ибо рано или поздно тот человек поймет, что был неправ. Отец часто повторял, что в жизни главное не деньги, а знания. Мы все учились настойчиво и теперь не сожалеем об этом, потому что именно благодаря образованию и с Божьей помощью смогли достичь чего-то в жизни: все устроены, работаем в солидных организациях.

Вспоминается в этой связи эпизод, связанный с папой. Как-то я несколько дней пропустил занятия в школе, а отец каждый вечер занимался с нами, помогал, проверял уроки. И вот он как-то, придя на обед, увидел меня дома, хотя я должен быть в школе. Отец понял ситуацию, нахмурился, но не отругал меня за прогулы, а спокойно объяснил, как важно учиться, для того чтобы чего-нибудь достичь в жизни. Этот мимолетный эпизод из детства я хорошо помню до сих пор...

Мама сегодня порой сожалеет, что отец не смог увидеть наши успехи, ведь он так мечтал, что, когда его дети повзрослеют, то обязательно найдут свое место под солнцем, прочно встанут на ноги.

У нас принято спрашивать, чьи вы дети. Мы с детства с гордостью отвечали: дети Рашбиля! Мы с честью храним имя своего отца и никогда не подведем его, не изменим принципам, которые он проповедовал всей своей жизнью и добрыми делами и завещал следовать нам.

Максим ЗАХАРЯЕВ

ОТЕЦ ПРЕВЫШЕ ВСЕГО ЦЕНИЛ ДРУЖБУ

Трудно делиться впечатлениями о человеке, который был и остается для меня идеалом и примером настоящего отца. Время неумолимо, и, несмотря ни на что, я стараюсь до сих пор в своей жизни и делах равняться на него, часто вспоминаю все, что осталось об отце в моей памяти. Его образ и сегодня живет в моем сердце, никогда не померкнут светлые воспоминания об этом удивительном человеке.

Равняясь на его поступки, следуя его наставлениям, я старался всегда быть похожим на отца. Это касается и моих отношений с товарищами и друзьями. Отец всегда являлся опорой и надеждой людям, для него не было выше и священнее понятия, чем дружба и взаимопомощь. Об этом нередко вспоминают его друзья, которые навсегда сохранили память о своем надежном и верном товарище Рашбиле. Слушая их рассказы, я всегда вновь и вновь убеждаюсь в том, что такое настоящая дружба, что такое готовность прийти на помощь в трудную минуту, какой широты была душа моего отца, для которого эти понятия были в числе главных принципов жизни.

Мне было всего десять лет, когда не стало отца. И, конечно, в ту пору я не понимал или не осознавал еще всей

глубины утраты самого близкого для меня человека.

И еще. Я не помню, чтобы когда бы то ни было он повысил голос, говорил резко или неуважительно с собеседником, не сдерживал эмоций, не соглашаясь с тем или иным человеком. Спокойный, уравновешенный, он по праву заслужил себе уважение среди окружающих, всех тех, кто его знал.

У меня трое детей, первенца назвал именем своего отца. Мальчик этим несказанно гордится, как и тем, что, нося имя деда, должен быть примером для остальных детей. Знаете, мы замечаем, что мальчик в самом деле не по годам серьезнее и ответственнее своих сверстников, уже зрело, почти по-взрослому судит и размышляет об окружающем его мире.

Хочется надеяться, что лучшие качества нашего отца, о которых так ярко и содержательно рассказывают воспоминания, собранные в этой книге, станут путеводной звездой для будущих поколений нашей большой семьи, корни которой уходят в далекую старину. И все его потомки, уже в новом, XXI веке будут считать завещанную нам отцом дружбу и преданность самым большим богатством.

Эдуард ЗАХАРЯЕВ

ВСЕ МЫ РОДОМ ИЗ ДЕТСТВА...

Все родители боль и страдания ребенка ощущают как свои. Именно это яркое впечатление я вынес из детства. Конечно, сформировалось оно гораздо позже, когда воспоминания о той беззаботной поре были переосмыслены, оценены в ином качестве, с позиции уже взрослого человека. Нас, детей, в семье было много, и когда кто-то подхватывал температуру, или случались другие болезни, мать и отец буквально не отходили от наших кроватей, нередко проводя около них бессонные ночи. Именно благодаря нашим родителям все мы выросли практически здоровыми и крепкими.

Наш отец был исключительно порядочным человеком, настоящим интеллигентом, он пользовался поистине всеобщим уважением. Зная об этом, мы старались быть похожими на него во всем и, в первую очередь, в отношениях с людьми, чтобы не подвести отца, помня доброе имя нашей семьи.

Папа любил домой ходить пешком, через парк, по ступенькам красивой лестницы, соединяющей Кубу с Красной Слободой. Мы, дети, часто ждали его с работы на улице, встречая радостными возгласами, чуть завидев знакомую фигуру. Он часто работал дома при свете керосиновой лампы, выключив общий свет, чтобы не мешать нам спать. Мама рассказывала, что он о себе прак-

тически не думал, не берег силы, заботясь о будущем своих детей, чтобы вырастить их порядочными людьми, дать хорошее образование.

А еще в детстве мы любили слушать рассказы дедушки Хагая, который семь лет провел на войне и, к счастью, вернулся к родному очагу. Он тяжело переживал безвременную кончину сына, многое поведал нам об отце того, чего мы не могли знать в силу нашего возраста. И это вызывало у нас чувство гордости, стремление продолжать своими делами семейные традиции, оправдать надежды родителей.

Хорошо помню, как нелегко приходилось нашей маме поднимать такую ораву детей. Несмотря на тяжкую долю, которую уготовила ей судьба, эта женщина не сломилась и вся посвятила себя семье, что неизменно вызывало уважение со стороны соседей и других жителей Красной Слободы. Мама очень уставала за день, но вечером часто собирала нас всех вместе и читала любимые сказки. Конечно, многие из них были нам хорошо знакомы, но слушали мамино чтение каждый раз, затаив дыхание, нетерпеливо переспрашивая, что будет дальше...

И еще хорошо помню, как перед Песахом в доме наводился идеальный порядок, все буквально блестело и радовало глаз. И мы с нетерпением ждали прихода праздника, весело встречали его. Как жалко, что в эти минуты нас не мог видеть отец, который так мечтал о нашем счастливом детстве...

Вот уже более 15 лет я живу в Москве, отслужил в армии, работал в различных местах, сейчас занимаюсь собственным делом. Жизнь разбросала нас по земле, но мы, братья и сестры, стремимся почаще собираться вместе, и тогда долго не смолкают воспоминания об отце, наших юных годах, проведенных в родном краю и ставших надежной основой для всей нашей последующей жизни.

Герман ЗАХАРЯЕВ

ОН БЫЛ ХОРОШИМ ОТЦОМ

И сегодня не могу поверить в смерть отца. Тогда мне было всего 7 лет. Помню, как в свободное время он водил нас на прогулки, покупал сладкие пампушки, иллюстрированные журналы, сестрам обязательно — разноцветные банты. Иногда вместе отправлялись смотреть детские кинофильмы.

Сегодня отец в моих глазах — лучший в мире. Потому что, будучи не шибко богатыми, чувствовали себя всегда рядом с ним состоятельными и могущественными. В моем сознании папа остался надежной опорой, поддержкой!..

Помню до мельчайших подробностей день его кончины. Это случилось 15 мая 1978 года. Едва перевалило за полдень. У наших дверей затормозила машина «скорой помощи». Обливаясь слезами, соседи открыли ворота. Понял, что привезли тело отца, скончавшегося в больнице. Я неудержимо разревелся. Кто-то из соседей пытался успокоить: «Не надо, не плачь, малыш». Но мой дед Хагай киши перебил его: «Плачь, дитя, плачь! Опорожни свое сердце. Обычай у нас такой: слезы сына по отцу равносильны благодеянию». Тогда-то я понял, что у меня больше нет отца. Но ребенок есть ребенок. Голову сверлили неразрешимые вопросы: кто теперь купит нам пам-

пушки и разноцветные банты, поведет нас гулять? Вот такие проблемы обуревали меня тогда. Папа являлся для меня большой книгой, в которой мне удалось прочесть только начальные страницы. Ведь я еще был несмышленьким, жил в собственном узком мире.

Мой дед Хагай киши дошел до Берлина дорогами Великой Отечественной войны, не могли скосить его вражеские пули и снаряды, но согнулась спина старика от потери сына. В одночасье поседела голова мамы Тайло, она теперь должна была вырастить и воспитать 9 детей. Пережив тяжелейшее горе, дедушка стал нашим покровителем.

Я закончил исторический факультет Махачкалинского филиала МГУ. В настоящее время продолжаю учебу в аспирантуре Российской академии государственной службы при Президенте Российской Федерации. Мои братья и сестры помогают бедным и малоимущим слоям населения. Возглавляю благотворительный фонд «СТМЭГИ», и являюсь вице-президентом Всемирного конгресса горских евреев. Мы сами жили в нужде, потому должны помнить цену бедности. Это — завещание нашего отца.

Прошло уже четверть века со дня его смерти. Могила отца находится на самой высокой точке кладбища в поселке Красная Слобода. Когда восходит солнце, блеск светила падает на его надгробный камень. Взгляд его смеющихся глаз навеки устремлен в Гудьялчайскую долину. Как будто приветствует он этот еврейский поселок, где родился, вырос, учился. В ушах звучит его голос:

— Душа моя с вами, дети мои!

Я и сегодня думаю о нем: ты был не только Отцом, но опорой и поддержкой. Пускай голос Пророка Моисея из Турисина оплакивает тебя, будет нашим заступником, Отец мой!

Исай ЗАХАРЯЕВ

СПАСИБО ВСЕМ, КТО ПОМОГАЛ НАМ!

— Завтра ты уже забудешь, что у тебя болело сегодня, не плачь...

— Вот так успокаивал меня отец, когда я как-то прищемил свой палец дверцей машины. Прошло столько лет, но я как сейчас помню эти слова, ласковую интонацию отца.

Мне было пять лет, когда его не стало, и потому мало что сохранилось в памяти, лишь отдельные фрагменты беззаботной детской поры. Вот еще один. Как-то он спешил на работу, а я закапризничал и не отпускал его. Несмотря на мой рев, отец все же ушел из дома, но через пару минут снова вернулся и оставался со мной, пока я не успокоился.

Когда мы задумали выпустить книгу, посвященную нашему отцу, то как-то сразу все согласились, что она должна выглядеть как «Воспоминания о журналисте». Но вот лично я об отце могу вспомнить совсем немного, даже не успел сфотографироваться с ним. А что делать, скажем, сестре Анжеле, которой было неполных два года.

И потому сегодня я решил особо остановиться на главном, что, помимо воспоминаний, оставил для всех нас отец. Это — доброе имя Человека с большой буквы,

традиции, которые до сих пор свято бережет и приумножает вся наша семья. Я понял это лет в десять, отвечая как-то на вопрос: кто твои родители? Когда я называл имя своего отца, то сразу замечал, что тот или иной собеседник воспринимает его с уважением и почтением. Конечно, заслужить такую память у людей совсем непросто...

Мне трудно писать об отце еще и потому, что неизменно в памяти всплывают дни, когда мы жили без него. Никому бы не пожелал расти без отца, его мне не хватает и сегодня. Правильно говорят, что в любом возрасте человеку трудно без родителей.

На могиле отца начертано: «Пока на земле не засохнет вода и будет расти трава, ты вечно будешь жить в наших сердцах, дорогой сын, брат, муж, отец». С годами смысл этих слов становится все глубже, объемнее, потому что, сам став отцом, совсем по-иному начал ценить родительское тепло. •

После всего, что случилось, заботу о младших братьях и сестрах взял на себя самый старший среди нас Соломон, который, как и мечтал отец, дал всем нам по возможности образование и вывел в люди. Наверное, отец не случайно назвал своего первенца Соломоном, ибо он отличается мудростью, справедливостью, добротой. Словом, за все, что он сделал для нас, мы очень благодарны ему. Вообще, надо сказать, мы всегда крепко держались друг за друга.

Конечно, самые большие слова благодарности мы преподносим нашей дорогой маме, которая вырастила нас и все сделала, чтобы мы жили не хуже своих сверстников. Мы никогда не видели ее слез, хотя их пролито было немало, ведь этой женщине приходилось поднимать девятых детей, и никто из окружающих не слышал от нее, как ей на самом деле было тяжело. Ее сильному, прямому характеру воистину может позавидовать иной мужчина.

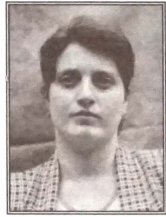
Я всегда был рядом с мамой, и в детстве мне казалось, что она никогда не уставала, хотя, приходя после работы в детском саду домой, тут же окуналась в семейные хлопоты. Только сейчас я осознаю, как ей действительно было нелегко. Моя мама из когороты тех Матерей, которым посвящают стихи, о которых пишут романы. И это не только мое мнение, кто бы с ней не общался, могут убедительно подтвердить мои слова.

Мама очень много рассказывала нам об отце, порой осекаясь на полуслове, выходила из комнаты. Это сейчас я понимаю, какие чувства вызывали в ее душе эти воспоминания, но она считала, что мы должны все знать о своем отце, быть всегда похожими на него. Правильно сказал мудрец: «Кто забыл о своем прошлом, у того нет и будущего».

Знаю, что наша мама никогда не примет слов благодарности, а возразит: «Не забывай, сынок, я же — мать. Все, что я делала, сделала бы любая мать». Она всегда была уверена, что дети ее не подведут, всегда смотрела вперед. «Вот придет из армии Соломон, скоро совсем уже подрастут Тельман, Максим, Эдик, Герман, все вы, наконец, станете взрослыми и будете уже сами знать, что вам делать в жизни», — эти материнские слова я не забуду никогда.

Я желаю, чтобы у нашей мамы всегда было на душе спокойно, чтобы она радовалась сейчас, как в свое время за своих детей, уже за внуков и внучек, кого женила бы, кого замуж выдала. Наша мама заслужила, чтобы хоть немного отдохнуть, пожить, наслаждаясь жизнью.

Пользуясь случаем, хочу выразить свою благодарность всем, кто помогал нам в трудные годы, — и не только материально, но и морально. Мы помним о всех и стараемся по мере сил также, если потребуется, помочь им. Спасибо вам, дорогие друзья!

Анжелла ЗАХАРЬЕВА

СБЫВАЮТСЯ МЕЧТЫ ОТЦА

Когда умер папа, мне было всего два года. Много раз потом видела его изображение на фотографиях, до боли всматриваясь в родное лицо. Но, к сожалению, так и не смогла представить его живьем.

По словам мамы, папа больше всех любил меня: как никак я была самой младшей, и потому он всегда наставлял братьев заботливо относиться ко мне. Никак не могла я в детстве поверить, что у меня нет отца. Особенно как-то неловко чувствовала себя в школьные годы. Правда, дедушка Хагай и старшие братья проявляли ко мне особое внимание. Но все это не могло заменить заботы отца, его теплоты и ласки.

Как хорошо, что у меня была удивительная, поистине самоотверженная мать. Она не позволила себе согнуться под тяжестью бед, свалившихся после потери кормильца на моих сестер и братьев. Все мы получили образование, обзавелись семьями, сами стали родителями.

✓ Не раз слышала от взрослых, что самым сокровенным желанием моего отца было видеть своих детей счастливыми, добропорядочными людьми. Уверена, что сегодня возрадуется его душа. Потому что сбылись самые сокровенные мечты папы — его наследники действительно стали достойными людьми и свято хранят в своих сердцах светлую память о нем.

НЕЗАВЕРШЕННЫЙ АЛЬБОМ

Передо мной — раскрытый альбом. По внешнему виду заметно, что лет ему немало. В нем — многочисленные материалы Раибиля Хагаевича разных журналистских жанров, опубликованные в течение долгого времени на страницах печати. Это плоды 24-летнего труда из прожитых им 39, привязанности и преданности своей любимой профессии — журналистике. Еще будучи учеником средней школы, Раибиль Хагаевич выступал с короткими заметками в районной газете «Гызыл Губа» («Красная Куба»). Юношеская страсть со временем не погасла — он стал дипломированным журналистом. О нелегком пути творческого становления мастера пера и повествует этот памятный альбом, первый материал в котором относится к началу 50-х годов.

На журналистскую стезю Раибиль Захарьев вступил в 15-летнем возрасте, затем его злободневные материалы публиковались во всесоюзных журналах «Рабоче-крестьянский корреспондент» и «Садоводство», на страницах республиканских изданий «Бакинский рабочий», «Вьшика», «Совет кенди» («Советское село»), «Молодежь Азербайджана». Этот альбом члены семьи Раибиля Хагаевича хранят как историческую летопись, охватившую период с 1954 по 1969 годы. В том, что это поистине бесценная реликвия семьи, я воочию убедился, глядя, как сыновья Герман и Исай бережно перелистывают пожелтевшие листы.

На первой странице — заметка покойного журналиста «Несколько слов». Решили без каких-либо поправок опубликовать ее в этой книге.

НЕСКОЛЬКО СЛОВ

Каждый оторванный листок календаря — своеобразная пометка о прожитых мгновениях, часах, днях, наконец, годах. Счастлив человек, который знает цену времени, постоянно стремится к совершенству, добивается поставленной цели.

Да, прошло уже тридцать лет со дня рождения. В день годовщины — 5 июня 1969 года — перед мысленным взором предстают страницы пройденной жизни: закончил среднюю школу, создал семью, получил высшее образование. Конечно, все это — обыденные вещи.

К слову, учась еще в 6-м классе, поставил перед собой цель стать писателем или журналистом. Наконец, овладел профессией журналиста. Чего я сумел добиться за время своей деятельности? Честно говоря, оглядывая прожитые тридцать лет, всегда задаю себе этот вопрос. Решил собрать свои работы, опубликованные до сего времени в печатных органах. С 1954 года выступаю на страницах печати. Здесь же собраны материалы, вышедшие с 1956 года в различных газетах и журналах.

Перелистывая сборник, заметите, что различные статьи объединены под общим заголовком. Ваше внимание привлечет и то обстоятельство, что большинство заголовков относятся к сфере сельского хозяйства. Это не случайно. Автор начинал свой трудовой путь в колхозе, а после перехода в районную газету (ноябрь, 1966 год) специализировался на сельскохозяйственной тематике.

Не удивляйтесь, если натолкнетесь на небольшую информацию, рейдовый материал или на письмо без подписи. Потому что короткая заметка, как и большая статья, — плод нелегких исканий. Мои коллеги-газетчики поймут меня правильно!..

В будущем, если возьмусь за солидный труд, безусловно

помогут собранные в сборнике материалы. Постараюсь один раз в год собирать в сборнике статьи, которые будут опубликованы в печати в предстоящие годы.

*Раибиль Захаряев.
1 декабря 1969 года*

Бережно хранимые в альбоме статьи Раибиля Хагаевича отражают его журналистскую деятельность до достижения им 30-летнего возраста. Как признается он сам, цель состояла в дальнейшем сборе материалов в альбом, издании его в виде книги.

Исполнению желания помешала смерть, оборвавшая на влоте жизнь известного журналиста.

Н.Наджафов

РАСТУТ ДОХОДЫ

Руководство колхоза имени Сталина в Кубинском районе уделяет повышенное внимание развитию птицеводства. Если в 1953 году на ферме содержалось 1.366 птиц, то нынче их количество достигло 5.244. С каждым годом в колхозе снижается себестоимость яиц и мяса птицы. В 1959 году себестоимость тысячи яиц достигла 240 рублей (старыми деньгами), а центнера мяса птицы — 505 рублей. После реализации этой продукции колхоз заработал соответственно 843 и 1.465 рублей.

Приведем и такие цифры: если в 1953 году была произведена 41 тысяча пар яиц и 4,5 тонны мяса птицы, то эти показатели в прошлом году выглядели следующим образом: 245 яиц и 17,5 тонны мяса. Растут и доходы колхоза. Ес-

ли в 1957 году получено 91 тысяча рублей, в 1958-м — 108 тысяч, в 1959-м — 165 тысяч, то в прошлом году денежные поступления составили 381 тысячу рублей. В прошлом году колхоз поставил государству 13,7 тонны мяса птицы. Работники птицеводческой фермы обязались довести количество птиц до 40 тысяч, а с каждой несушки получить 150 пар яиц.

В 1959 году в колхозе сдано в эксплуатацию водохранилище, рассчитанное на 100 тысяч кубометров воды. В прошлом году в колхозе выращено 7000 уток, что позволило довести поголовье этой птицы до 23 тысяч. Запланировано реализовать государству 150 тысяч пар яиц и 50 тонн мяса птицы. В текущем году произведено 90 тысяч пар яиц и план первого квартала по этому показателю перевыполнен на 130 процентов. Заведующая фермой Мария Крылова широко использует опыт передовиков производства, внимательно следит за содержанием и кормлением животных. Курятники содержатся в чистоте. Птицеводы Надежда Рокова, Алибек Бейдамиров, Катя Дербиишева с 590 кур-несушек получили соответственно 40, 37 и 33 пар яиц.

Работники птицеводческой фермы включились в соревнование по достойной встрече XXII съезда КПСС и обязались сдать государству еще больше яиц и мяса птицы.

Р. Захарьев.
Газета «Совет кенди», 6 апреля 1961 года.

ПЕРЕДОВОЙ МЕХАНИЗАТОР

Члены колхоза имени Сталина Кубинского района знают Шамсаддина Адигезалова как опытного механизатора. Он 27 лет работает трактористом и за это время

снискал уважение своих односельчан, воспитал десятки молодых механизаторов. В настоящее время он работает на тракторе марки С-80. Передовые колхозные механизаторы Галямшах Мамедов, Бахаддин Ширинов — его воспитанники. По стопам Шамсаддина киши пошел и сын Азай, ставший опытным трактористом.

Ш. Адигезалов ударно трудится и сегодня. За пять месяцев текущего года он обработал 900 гектаров пахотной земли вместо запланированных 700, сэкономил большое количество бензина, других горюче-смазочных материалов.

Р. Захарьев.

Газета «Совет кенди», 4 июля 1961 года.

ОБЯЗАТЕЛЬСТВА ПЛОДОВОДОВ

Члены бригады, возглавляемой Мовсумом Бабаевым, из колхоза имени Сталина в прошлом году собрали с каждого из 36,7 гектара по 80 центнеров фруктов и, таким образом, довели поступления в бюджет хозяйства до 900 тысяч рублей (старыми деньгами).

Звено Минбьяра Мамедова, имеющего богатый опыт в садоводстве, с каждого из 6 гектаров сумело получить 90 центнеров плодов, что значительно больше планового задания.

Колхозники особенно ударно трудятся в третьем году семилетки. За короткое время вскопаны лунки деревьев на 30 гектарах плодовых садов, проведены ирригационные и другие мероприятия, срезаны с деревьев засохшие ветки, восстановлены водные каналы.

Гюльсабах Бабавердиева, Иршад Гадашов, Ильягу Ша-

машилов и другие колхозники с опережением выполняют ежедневные культивационные и лечебные работы. Члены бригады приняли новые обязательства в честь XXII съезда нашей партии. Они дали слово собрать с каждого гектара по 100 центнеров урожая, обеспечить наличие в составе фруктовых садов 95-97 процентов плодоносящих деревьев.

Р. Захарьев.

ЗВЕНЬЕВАЯ

Утро только занималось. Но в садах уже кипела напряженная работа. Колхозники занимались копкой лунок, приводили в порядок канавы в междурядьях. Распределившая обязанности Мария теперь стояла, прислонившись к большой яблоне. Немного отдохнув, взяла в руки садовые ножницы и с завидным мастерством стала срезать старые засохшие ветки. Иногда Мария оборачивалась и следила за действиями Хяджяр Адаевой. Вдруг ее взгляд остановился на поврежденной ветке.

— Так нельзя, — сказала Мария. — Наш долг — работать с высоким качеством. Ведь срезка деревьев — путь к богатому урожаю плодов...

Многолетний опыт Марии утвердил ее во мнении, что сад, как ребенок, нуждается в особом уходе. В прошлом году возглавляемое ею звено собрало с каждого из 11 гектаров по 90 центнеров плодов вместо 60-ти. В этом году намечено снять еще более богатый урожай — до 100 центнеров с га. Вечерело...

Семья Новосельцевых собралась за круглым столом, в ходе оживленной беседы обсуждались перспективы ново-

го, 1961 года. Члены этой семьи — Мария, ее муж столяр Иван и мать — за трудодни получили 1714 рублей и 2286 килограммов зерна. Это — прекрасный показатель.

Мария не только труженица колхозных полей. Она активна в общественной жизни — является членом самодеятельного кружка, а недавно возглавила созданный в колхозе женский совет.

Члены опытно-показательного колхоза имени XXII съезда партии оказали Марии Новосельцевой большое доверие: звеньевая в феврале текущего года избрана в правление передового сельскохозяйственного коллектива.

*Раибиль Захарьев.
Газета «Гызыл Губа», 23 февраля 1962 года.*

ОПЕРЕЖАЮЩИЕ ВРЕМЯ

«В чем загвоздка», — глаза парня выражали недоумение, улыбающееся лицо стало озабоченным, он внимательно изучал механизм трактора. В то же время в его действиях ощущалась и смекалка. Товарищ по работе Шамсаддин поспешил на помощь:

— Что случилось, Шуаиб? Зачем ломаешь голову?

— Хочу знать, откуда идет треск. Это мешает работе.

Шуаиб заменил несколько винтов на моторе, очистил от сорняков коробку для масла, добавил горючего. И через некоторое время оба трактора, грохоча, разъехались в разных направлениях.

Прикрепленный к трактору плуг разрыхлял почву, помогая плодородной земле обрести новую жизнь.

Был последний день календаря. Медленно подступала темнота. Но ни на минуту не замолкал оглушающий рев стальных коней. Сегодня каждый трактор вспахал дополнительно по 2 гектара земли.

Читатели могут подумать, что Шуаиб и Шамсаддин не справились с годовым планом и в последний день наверстывают упущенное.

Нет, это не так. Трактористы рапортовали о выполнении годового задания еще 6 месяцев назад, снизили себестоимость работ на каждом гектаре, сэкономили значительное количество горючего. Шамсаддин Адигезалов, имеющий 20-летний стаж работы, вспахал 426 гектаров, а Шуаиб Абдуллаев — 220 гектаров. Теперь они трудятся уже в счет третьего квартала нового года. Шамсаддин и Шуаиб новый 1961 год встретили с высокими показателями и хорошим настроением.

Р. Захарьев.

Газета «Гызыл Губа», 1 января 1962 года.

ПЕРЕДОВОЙ КОМБАЙНЕР

Часть хлебной нивы колхоза «XXII съезд партии» Кубинского района находится возле села Алибекгышлаг, в местечке, именуемом «Джоралар». Жатву здесь ведет знатный комбайнер Николай Дудин. Когда мы пришли на поле, Николай только успел ссыпать зерно из бункера. Помощник Алятдин Гаджиахмедов и водитель Василий Мукашкин ждали его под тенистым деревом. Было обеденное время. Николай заглушил мотор комбайна и вместе с друзьями принялся за еду. Умеющий ценить каждое мгновение, опытный механизатор вскоре вновь поднялся к штурвалу комбайна.

Николай Дудин уже 28 лет работает комбайнером. Нынче он ведет жатву хлебов на площади 12-14 гектаров. До сего дня с каждого из 170 гектаров получен хороший урожай — 27,5 центнеров. Механизатор не жалеет усилий и намерен вместо 220 центнеров получить 300 центнеров зерна.

*Р. Захарьев,
Газета «Шафаз», 22 июля 1962 года.*

В МАСТЕРСКОЙ

В VIII «б» классе шли очередные занятия. Преподаватель Сейфяддин Байрамов раздал ребятам инструменты для сборки мебели, объяснил им суть задания. Вскоре в мастерской закипела работа. Одни ребята строгали доски, другие пилили зажатые тисками куски дерева, третьи работали с буром. Внимательно следя за учениками, преподаватель дает необходимые указания, объясняет правила пользования инструментами. Ученики по очереди подходят к преподавателю, демонстрируют изготовленные детали и получают новое задание. Таким образом, как всегда интересно прошел урок труда в мастерской средней школы поселка Красная Слобода. Ребята изготавливают в мастерской различные сельскохозяйственные инструменты, а также рамки для фотоснимков и расписаний уроков, ремонтируют вышедшее из строя школьное оборудование.

Школьники многому учатся в мастерской. Рафаил Рахамимов, Гофик Оруджев, Рая Ягубова занимаются здесь и в свободное от уроков время. Работа в школьной мастерской укрепляет трудовые навыки учеников.

*Р. Захарьев,
ученик IX класса средней школы
поселка Красная Слобода.*

ОЗЕЛЕНЯЕТСЯ ПРИШКОЛЬНЫЙ УЧАСТОК

В средней школе поселка Красная Слобода особое внимание уделяется озеленительным работам. Ученики и педагогический коллектив школы высадили уже 100 фруктовых и декоративных деревьев, выкопали 50 лунок. На работах в пришкольном участке отличились ученики Д. Шамашов, Я. Ягузов и другие.

***Р. Захарьев**
Газета «Гызыл Губа», 21 декабря 1956 года.*

САТИРИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Пионерская дружина № 2 им. Ивана Кожедуба со второй четверти приступила к выпуску стенной сатирической газеты «Ежик». Газета преследует цель оказать помощь пионерам в учебно-воспитательной работе.

Опыт показывает, что пионеры делают хорошие выводы из писем, опубликованных в сатирическом издании. Например, резкой критике подверглись нарушители дисциплины и получающие низкие оценки ученики Д. Мардахаев, И. Мигдашиев, Р. Михиров, Ю. Асафов и другие. Сейчас они заметно подтянулись и больше не нарушают дисциплину.

***Р. Захарьев,**
председатель пионерской дружины
средней школы поселка Красная Слобода.*

АГРОНОМ — АКТИВНАЯ ОБЩЕСТВЕННИЦА

Недавно стала работать в опытно-показательном хозяйстве имени XXII съезда партии комсомолка-агроном Надежда Трехглазова. Но даже непродолжительное время показало, что она — трудолюбивая и инициативная девушка. Надежда днем трудится в садах и на посевных полях колхоза, а после работы считает своим долгом устраивать дискуссии молодежи. Девушку особо волнуют вопросы повышения у комсомольцев политических и экономических знаний. А как же иначе? На самых трудных и ответственных участках работают молодые люди. Без участия молодежи невозможно поступательное движение вперед, нельзя обеспечить развитие хозяйства, рост урожайности сельскохозяйственных культур и производства продуктов животноводства. Однако же среди 92 комсомольцев колхоза весьма слабо велась организационно-воспитательная работа, не получила широкого развития научно-атеистическая пропаганда. Словом, идеологическая работа не соответствовала требованиям дня.

Комсомольцы оказали большое доверие члену ВЛКСМ Н. Трехглазовой, избрав ее секретарем комсомольской организации колхоза. Девушка приложила все силы, чтобы оправдать надежды товарищей. Надежда направляет усилия своих сверстников на претворение в жизни решений XXII партийного съезда, изучение документов форума среди молодежи. Преуспели в этом важном деле комсомольцы — дояры Д. Исмаилов, И. Тарусов, бригадир Ш. Мусаев и другие.

Надежда регулярно выступает перед колхозниками с интересными лекциями. Она организовала и возглавила курсы, призванные повысить экономические знания местных комсомольцев.

Н. Трехглазова являлась делегатом XXIII съезда комсомольцев Азербайджана. Вернувшись в село, она с еще большей энергией развернула деятельность в среде сельской молодежи, разъясняет им принятые съездом решения.

Перед колхозом имени XXII партийного съезда ныне стоят большие задачи. Это — неуклонное повышение урожайности, улучшение благосостояния колхозных тружеников, непримиримая борьба с безнадежно устаревшими древними традициями и религиозными предрассудками, привлечение к общественно-полезному труду всего сельского населения, повышение культурного уровня колхозников. Нет никакого сомнения в том, что командир производства и комсомольский лидер Надежда Трехглазова будет активным помощником партийной организации колхоза в претворении в жизнь этих важнейших задач.

Р. Захарьев.

Газета «Гызыл Губа», 16 февраля 1962 года.

ЗАВЕДУЮЩИЙ ФЕРМОЙ

(повесть)

Был зимний вечер. Село погрузилось в сладкий сон, ничто вокруг не нарушало воцарившей тишины. Тревожил безмолвие изредка собачий лай. Но охранявший колхозное стойло Гамид киши был начеку.

Со стороны села послышалось пение петухов. Значит, скоро наступит утро. Вдалеке начал вырисовываться чей-то силуэт. Гамид киши подумал: «Кто это может

быть?» Тем временем человек медленно приближался к караулке. Наконец, Гамид киши узнал подошедшего: «Ага, так это же заведующий нашей фермой Гюльмамед». Звезды на небе начинали медленно гаснуть. Гюльмамед крепко пожал руку сторожа и сказал:

— Доброе утро, Гамид киши, как ты?

— Спасибо, сынок, да ниспошлетя тебе благополучие,
— ответил дядя Гамид.

Гюльмамед был высоким широкоплечим молодым человеком. Он закончил X класс средней школы и не пожелал продолжить образование в институте, а подал заявление и остался работать в колхозе. Будучи деловым и трудолюбивым, Гюльмамед всерьез занимался воспитанием колхозной молодежи, оказывая посильную помощь местной комсомольской организации.

Гюльмамед всегда добросовестно выполнял возложенные на него обязанности. Потому являлся образцом для подражания. Как результат, в колхозе беспрекословно соблюдались положения Устава и с каждым днем укреплялась дисциплина. Гюльмамед вдохновлял колхозников на самоотверженную работу, при возникновении трудностей первым брался за их преодоление. Словом, парень завоевал в колхозе большое уважение.

Видя его усердие и трудолюбие, правление колхоза и односельчане решили доверить ему должность заведующего животноводческой фермой, не блиставшей высокими показателями.

После собрания председатель колхоза пригласил к себе Гюльмамеду и сказал:

— Удалой парень, до сей поры ты своей хорошей работой был примером для колхозников. Я уверен: своим трудолюбием и умением ты сможешь вывести ферму в разряд передовых. Не надо бояться, смело берись за дело. Желая тебе успехов!

Гюльмамед заверил:

— Буду трудиться всеми силами, чтобы полностью оправдать оказанное доверие...

Гюльмамед вместе с Гамид киши вошли в стойло. Колхозники — скотоводы тоже были уже здесь. Заведующий фермой внимательно оглядел коров, привязанных к кормушкам. Подошел к одной из них по кличке «Гарагез». Она уже несколько дней хворала и потому сильно сдала в весе. По указанию ветеринарного врача «Гарагез» содержалась отдельно от других. Скоро явился и ветврач. Больное животное подверглось тщательному осмотру. Доктор дал корове горячую болтушку, приготовленную из муки, и посоветовал проветрить стойло.

— Как вы думаете, «Гарагез» поправится? — поинтересовался у ветеринара заведующий фермой. — Не отрывая взгляда от коровы, врач ответил:

— Постараемся вылечить.

— Обязательно надо вылечить, — потребовал Гюльмамед...

Затем он собрал вместе колхозников и, как обычно, стал разъяснять:

— Чтобы добиться высоких надоев молока, необходимо регулярно проветривать помещения, вовремя подавать животным корм и воду, следить за чистотой в стойле.

После продолжительной беседы и ответов на вопросы скотоводов Гюльмамед дал ряд новых поручений и удалился. Работники фермы очень уважали своего заведующего, никогда не перечили ему. Взятые обязательства выполняли качественно и в срок. Потому что понимали: животноводство — важнейшая отрасль сельского хозяйства, они трудятся на данном участке по призыву партии. Скотоводы, как всегда, привели в порядок место содержания коров, приступили к их кормлению.

Через час приехал Гюльмамед и, увидев чистое стойло и накормленных животных, тепло поблагодарил работни-

ков, заметил, что и впредь нужно так же ударно трудиться.

Спустя несколько дней «Гарагез» окончательно выздоровела.

По инициативе Гюльмамед на ферме происходят большие изменения: коровы доятся два раза в сутки, телята вскармливается с рук, что предотвращает потери молока, тяжелый ручной труд заменяет механизированная техника, проводятся различные зоотехнические мероприятия.

Как следствие, в два раза возросли на ферме показатели по производству молока, исключены случаи падежа скота, возросла упитанность коров. Некогда отстающая, ферма стала передовой в колхозе, ее ставят в пример другим подразделениям хозяйства.

Работники фермы безмерно уважают Гюльмамеду, часто советуются с ним, стремятся беспрекословно и на высоком уровне выполнить любое его задание. Когда заходит речь о Гюльмамеде, доярки говорят: «Если хочешь завоевать уважение заведующего, надо хорошо трудиться».

Р. Захарьев,
ученик VIII класса средней школы
поселка Красная Слобода.

НА ПТИЦЕВОДЧЕСКОЙ ФЕРМЕ

Все смешалось: кудахтанье непоседливых куриц, пение петухов... С заведующей фермой Марией Крыловой обходим курятники.

Обратили внимание на женщину в междурядье с ве-

дром. Это была одна из передовых работниц фермы Анастасия. Она проворно собирала из курятника яйца и складывала их в ведро. Заведующая рассказала мне об этой пожилой женщине. Анастасия Варганова при задании 9000 яиц сумела получить за три месяца с куриц 12000. Попро-сил ее рассказать об опыте работы.

— Я уже 6 лет на ферме, — говорит Анастасия. — Конечно, за это время пришел немалый опыт. Кормим птиц в день 3 раза. Стараемся уложиться в строго установленные рамки. В конце смены обязательно еще раз проверяем состояние курятников, наполняем водой посуду.

В верхней части села на красивом озере величаво плавали утки пекинской породы. Иногда птицы выходили на берег, затем, переваливаясь, снова мчались к воде и шумно ныряли в озеро. Мария посмотрела на красивых птиц и пояснила:

— Водоплавающих, в основном, используем для убоя. В апреле этого года купили 2600 маленьких утят. С первых дней за ними установлен особый уход. Недоразвитых и больных птиц содержим в отдельных помещениях. Питаются они крутыми яйцами, кукурузой, пшеницей, вареным мясом. Когда утята подрастают, подаем им в пищу рыбий жир, подсолнечный жмых и другие питательные вещества. Такая подкормка дает хорошие результаты. За короткое время произвели 5 тонн мяса и от каждой утки сумели получить 45 яиц.

По словам Марии, утка — очень ранимая и слабая птица, подверженная многим недугам. Но на ферме стараются предотвратить болезни. Осуществляющий наблюдение за птицами ветеринарный врач Джамал Мамедтагиев говорит:

— Проводим обследование каждую неделю. Переводим в другие курятники заболевших и оставших в развитии птиц. Потому до сего дня ни одна из них не пала от болезни.

За 11 месяцев нынешнего года с каждой курицы получе-

но 140 яиц, в целом ферма сдала государству 209 тысяч яиц. Эти цифры вселяют оптимизм. Нет сомнения в том, что в последнем году семеретки показатель вырастет до 300 тысяч штук.

На ферме трудятся 9 птицеводов. Их стараниями план по развитию птицеводства выполнен на 139 процентов, а план по производству мяса птицы — на 105 процентов.

Работники фермы стремятся новыми производственными достижениями встретить январский Пленум ЦК КПСС.

*Р. Захарьев,
колхоз имени Сталина.*

В ФРУКТОВЫХ САДАХ ДВУХ БРИГАД

Члены колхоза «XVI съезд партии» с каждым днем ускоряют темпы весенне-полевых работ в садах. Отличаются от других бригады М. Абрамова и А. Мигдашиева. На сегодня вскопаны лунки под деревьями на большей части площади в 270 гектаров, проведены и другие агротехнические мероприятия. В настоящее время в садах проводится опыление лекарственными препаратами. На помощь колхозникам пришли работники гражданской авиации республики, ежедневно обрабатывающие 20-30 гектаров.

На 176 гектарах, находящихся в ведение бригады М. Абрамова, агротехнические работы проведены в срок и на высоком уровне. Садоводы взяли обязательство в первый год

семилетки собрать 60 центнеров урожая с 19 гектаров плодородной территории, заложить новые сады на площади 15 гектаров. Хозяйский уход за 7 гектарами виноградных садов привел к заметному росту продуктивности сочной лозы. Листья вовремя срезаются, корни в достаточной мере получают минеральные удобрения. Большинство членов бригады — молодежь. Каждый день спозаранку они приходят на поля и с опережением графика выполняют работы по весенней культивации. Хотелось бы отметить молодых колхозников Р. Шамашлова, Л. Михирова, Н. Асафова, З. Давидова и многих других.

Члены бригады А. Мигдашева обслуживают фруктовые сады на площади 63 гектара. С каждого из 40 гектаров они собирают 60 центнеров урожая, а с 8 гектаров косточковых садов — 50 центнеров сочных фруктов. Чтобы добиться еще более весомых показателей, колхозные бригады стараются расширить масштабы проводимых агротехнических мероприятий.

Р. Захарьев,
секретарь колхозного
комитета комсомола.

ЗВЕНО АЛИАГИ

Когда мы добрались до овощных плантаций села Мирзамамед, утро только занималось. Внимание привлек высокий широкоплечий человек, неспешно проходивший между рядами и внимательно осматривавший каждую грядку. Мы узнали его. Это был Алиага Нуреддинов — звеньевой колхоза «XXII съезд партии» Кубинского района, опытный овощевод. Поприветствовав нас, он про-

должал заниматься своей работой, отвечая попутно на наши вопросы.

На зеленом поле кипит, как жизнь, напряженная работа. Колхозники опрыскивают водой растения, кетменем разрыхляют лунки. Оглядываем томатные плантации. На каждом кустике множество спелых помидоров. Это свидетельство того, что колхозники вовремя и с присущим им мастерством провели культивацию. Заметив наш интерес, звеньевой говорит:

— Пришлось трижды очищать грядки от сорняков и проводить полив.

После осмотра плантаций с помидорами и капустой отправились на поле, засеянное сахарным тростником. Алиага, улыбаясь, сказал женщине с добрым приветливым лицом:

— Бог в помощь, тетя.

— Спасибо, сынок, — ответила она и продолжила свою работу.

— Тетя Гюльсабах одна из передовиц в своем звене. Несмотря на свои 64 года, ни в чем не уступает молодым. Каждый день зарабатывает 1,25 трудодней, — с гордостью сообщил звеньевой.

Тетя Гюльсабах интуитивно почувствовала, что речь идет о ней и немного смутилась. Подумав, ответила:

— Дитя мое, труд — украшение жизни. Как гласит поговорка: кто не работает — тот не ест.

Звеньевой стал рассказывать о том, что сделано, в перспективе:

— В нынешнем году на площади 12,5 гектара засеяли помидоры, капусту, сахарный тростник и кормовые культуры. Многолетний опыт подсказывает: главное условие повышения производства овощеводческой продукции — наращивание темпов работы. Потому мы тщательно выбираем наиболее урожайные сорта расте-

ний, применяем новейшие методы. Ведется борьба с вредителями, культивация проводится вовремя и на высоком уровне.

Поинтересовались, как обстоят дела с выполнением взятых обязательств. Алиага подсчитал, что с 4 гектаров при плане 270 центнеров колхозники намерены собрать 300 центнеров помидоров, а капусты — вместо 220 — 300 центнеров. С 2 гектаров сахарного тростника звено сдаст государству 350 центнеров, на сто выше плана. Чтобы выполнить намеченное, члены звена трудятся, не жалея сил, опережая намеченный график.

Когда речь зашла о передовых колхозниках, Алиага сказал:

— Честно говоря, затрудняюсь назвать чьи-то имена, потому как хороших и добросовестных работников у нас хватает. Маяки нашего звена — С. Гадирова, З. Гусейнова. Каждая из них работает чуть ли не за двоих, эти женщины идут в первых рядах тех, кто создает продовольственное изобилие. Слушая звеньевого, мы прониклись еще большим уважением к героям труда. Слова пожилой тети Гюльсабах «труд — украшение жизни» обрели для нас еще больший смысл.

*Р. Захарьев.
Газета «Шафаг», 7 июля 1962 года.*

МОЛОДЫЕ ПИСАТЕЛИ НУЖДАЮТСЯ ВО ВНИМАНИИ

В районах, где нет филиала Союза писателей, творческая молодежь испытывает немалые трудности. Каждый увлекающийся литературой желает услышать про-

фессиональную критику и пожелания об организации своей работы. Наиболее полезная помощь начинающему писателю — обсуждение произведения, объяснение причин недостатков. В этой связи хочется рассказать о деятельности литературного кружка при газете «Красная Куба», выходящей в нашем районе. Я принимаю участие в занятиях этого кружка. Но, скажу откровенно, посещения занятий не приносят сколь-либо заметной пользы.

Во-первых, кружок собирается нерегулярно. Разбор произведений проходит не на должном уровне. Обсуждения поверхностны. Иной раз об обсуждаемом произведении публикуется заметка в газете. Например, в одном из номеров издания встречаемся с такой оценкой: «Члены кружка отметили, что повесть М. Набиева — ошибочна». Прочитавший эти строки автор недоуменно моргает глазами: ведь его работа еще не прошла обсуждения в кружке. А как тогда объяснить появление этих строк в газете?

Оставляет желать лучшего и ситуация с публикацией в «Красной Кубе» одобренных в кружке стихотворений, повестей и очерков. Они порой месяцами ждут срока появления на страницах газеты. Приведу один пример. В мае состоялось очередное занятие литературного кружка. Члены объединения одобрительно высказались об очерке «Сердечные слова десятников». Очередной номер «Красной Кубы» вышел со словами: «Очерк — прекрасный плод наблюдений и может быть опубликован в газете». Прошло немало времени, пришлось не раз обивать пороги редакции. Журналисты уверяли меня, что очерк обязательно будет напечатан в газете... Долгие мои ожидания завершились следующим ответом: «Очерк устарел и потому...»

Думается, для выявления способной творческой молодежи, указания верного направления тем, кто занимается писательским трудом, Союз писателей Азербайджана

должен направлять на периферию, в особенности, в районные газеты, писателей и критиков. Это принесет хорошие плоды. Ибо маститые литераторы могли бы оказать действенную помощь молодым коллегам и, таким образом, содействовать их становлению.

Р. Захарьев,
колхозник, член литературного кружка
при газете «Красная Куба».

НА ХЛЕБНОЙ НИВЕ

Под позолоченными лучами солнца особенно красиво смотрится хлебная нива. Повсюду — море склонившихся тяжеловесных колосьев. Комбайн, скашивая хлебные злаки, упорно движется вперед, ни на минуту не смолкает заглушающий все вокруг рев трактора. Зерно заполняет бункер неспешно двигающегося комбайна. Еще немного времени и выстроившиеся в очередь машины направляются в сторону гумна. Молодой человек в комбинезоне с закатанными рукавами вглядывается в поле, старается не пропустить ни одного колоска. Потому весьма активно работает с подъемным устройством.

Комбайнера зовут Фами Мурадов. Раньше работал в мастерской, был учеником тракториста. Можно сказать, о комбайне знал только понаслышке. Но скоро в парне пробудился интерес к этой профессии. Начинать работать рядом с передовым механизатором Николаем Крыловым. Комбайнеры бригады ничего не утаивали от любознательного новичка.

Сегодня Фами Мурадов уже ни в чем не отстает от

своих старших товарищей. Он за короткое время намолотил зерно с площади 65 гектаров, с каждого гектара получил 25 центнеров пшеницы.

Ударно трудятся за штурвалом комбайна «С-6» Джамаладдин Мамедов и тракторист Галамиах Мамедов. Члены этого коллектива ныне работают с удвоенной энергией в честь XXII партийного съезда, не допускают и минут протоя.

На днях мы побывали на площади, где трудятся комбайнеры. Нет никаких претензий к качеству собираемого урожая. Из бункера высыпается чистое зерно без единой соринки. Фами говорит, что в этом году ожидается богатый урожай. Колхоз сдаст 1.611 тонн зерна, в государственные закрома поступят 175 тонн пшеницы. Правление колхоза обязалось выделить на каждый трудодень не менее 2 килограммов зерна.

Механизаторы колхоза имени Сталина работают под девизом «ни грамма потери», умело используют мощности своих стальных машин.

Р. Захарьев.
Газета «Гызыл Губа», 7 июля 1961 года.

ЧАБАН МАХМУД

— А чабана на бюро не очень-то сильно и прижимали...

Эти невольню подслушанные слова не вселили самоуспокоенность, наоборот, вынудили его внимательнее прислушиваться к сообщениям радио, регулярно следить за публикациями в периодической печати. Когда секретарь первичной партийной организации колхоза сообщил Махмуду о времени заседания бюро, он решил поглубже окунуться в существо происходящих событий. Несколько вечеров дома внимательно изучал Устав КПСС, вчитываясь в каждую

статью, представлял себе облик настоящего коммуниста, глубоко вникал в то, насколько почетно это звание.

Махмуд прошел нелегкий, но богатый жизненный путь. Ему было от роду всего полгода, когда он потерял родителей, но мальчик не остался на улице. Родная партия позаботилась о становлении Махмуда, указала ему верный путь к счастливой жизни. Когда Махмуд подрос, решил стать пастухом в колхозе «XXII съезд партии». Морозные ночи, беспокойные дни, другие трудности не могли заставить Махмуда отказаться от выбранной профессии. Шли годы, парень набирался жизненного опыта и мудрости. Его отары выгодно отличались от других. За короткое время Махмуд завоевал большое уважение среди животноводов. Достигнутые успехи радовали правление колхоза и товарищей по труду. В 1954 году Махмуда назначили старшим чабаном в бригаду № 2. Зима в тот год выдалась суровой. Махмуд самоотверженно трудился, старался не допустить падежа скота, работал над повышением упитанности вверенных ему животных. Усилия были не напрасными. Товарищи между делом поговаривали:

— Бригада Махмуда и в этом году опередила нас. Мужик от каждых из 100 овцематок получил 106 ягнят.

Недавно мы встретились с Махмудом. Попросили его рассказать об опыте работы. Махмуд сказал, что на протяжении всего года держит свое стадо на пастбище. Выделенная площадь поделена на несколько частей. На каждой из них животные пасутся в течение 3-4 дней. Повторно овец пускают на пастбище спустя 20-30 дней. Таким образом, животные вдоволь подкармливаются и в то же время не допускается затаптывание полей.

Животные с удовольствием принимают в пищу траву нового покоса. Ночной выпас осуществляется в спокойное время, когда на дворе нет трескучего мороза. Зимой, обычно, овцы подкармливаются сухими и сильными кормами.

На бюро Махмуду завали много вопросов о развитии животноводства, перспективах колхоза, международном положении... Ответы чабана удовлетворили собравшихся. Первичная парторганизация утвердила решение бюро о принятии Махмуда Нифталиева кандидатом в члены КПСС. Секретарь райкома, вручая кандидатскую книжку, крепко пожал руку Махмуду и пожелал ему новых успехов. Волнуясь, Махмуд произнес:

— Буду достойным членом нашей партии!

Коммунист! Как величественно и гордо звучит это звание. Сейчас Махмуд с еще большей ответственностью подходит к работе, ведет неустанную борьбу за создание материальных благ. Чабан нынче находится на зимовье в 70-80 километрах от родного села. Эти места хорошо ему знакомы. Махмуд дал слово в четвертом году семилетки получить от каждого из 100 овцематок 120 ягнят и сдать государству 3 килограмма шерсти с каждой овцы.

Р. Захарьев.

Газета «Гызыл Губа», 8 декабря 1961 года.

ЕГО МОГУЧИЕ РУКИ

В мастерской кипела работа. Плечом к плечу трудились умудренный опытом наставник и молодежь, едва познавшая секреты и тяготы выбранной профессии. Одни изготавливали лопаты, другие — топоры, третьи сооружали высокие лестницы — никто не оставался без дела. Внимание привлек молодой человек с открытым приятным лицом, отличавшийся своей сноровкой от других. Его зовут Ариф Ахмедов. Он измерял длину и ширину отрезков теса, затем сопоставлял куски. Столяр ловкими движениями изготавливал детали на электрическом станке, распо-

женном на приличном удалении от его рабочего места. Ариф делал колесо для телеги — очень ответственное поручение. Колесо телеги... На первый взгляд — несложное изобретение, но крайне необходимое в хозяйстве. Конечно, в жаркие летние месяцы без телеги не обойдешься. По словам возчика Агакерима, телега в хозяйстве нужна как воздух и вода. Скоро колесо было готово. Заглянул в мастерскую бригадир Волков. Заметив Арифа на рабочем месте после окончания смены, сказал:

— Пойди, отдохни немного. Завтра надо починить 7 колес для колхоза «Путь к коммунизму» и 2 для управления лесного хозяйства.

Ариф часто получал такие заказы от бригадира строителей. И не было случая, чтобы он подвел товарищей, не справился с заданием.

Включившись в социалистическое соревнование по достойной встрече XXII съезда партии, Ариф Ахмедов принял обязательство — выполнить годовой план на 3 месяца раньше времени, изготовить различных деталей на сумму 500 рублей.

Р. Захарьев.
Колхоз имени Сталина

ПЕРЕДОВЫЕ ДОЯРКИ

Механик Анатолий знакомит с принципом работы доильного аппарата марки «ДА-3», установленного в небольшой комнате возле механизированного стойла, а затем приглашает пройти в помещение. Доеение только началось. Кто-то ласкает коров, некоторые проверяют состояние стеклянного затвора на доильном аппарате, третьи ве-

дут приготовительные работы. Наше внимание привлекла среднего роста девушка с добрым взглядом, обслуживавшая здоровенную корову по кличке «Колго».

— Это — Диляра Исмаилова. Она умеет доить коров с помощью электрического аппарата, — сказал механик.

Мы познакомились. Диляра сказала, что доильный аппарат заметно облегчил работу. Потому так важен уход за техникой, своевременное промывание и очищение его деталей. Она говорила о вещах, необходимых при доении — ведрах, крышках, распределителе, коллекторе, четырех доильных стаканах, резиновой трубе и шланге. Девушка-доярка пояснила, что до начала процесса доения надежно прикрытое крышкой ведро доводится до вакуумного состояния. Из коллектора, расположенного между ведром и стаканами, сливается молоко, работа всех четырех стаканов позволяет немного передохнуть дояркам. Коллектор действует наравне с распределителем. Затем Диляра приступила к доению. К беседе присоединился заведующий фермой, заметив, что Диляра очень умелая девушка. До прихода на производство она мало что могла делать.

— Обратите внимание вон на ту девушку, — сказал заведующий и показал на стройную доярку в белом халате. — Ее зовут Евгения. Она очень помогала Диляре.

Покинули ярко освещенные лампочкой Ильича стойла и пришли в правление колхоза. Все с удовольствием говорили о Диляре, восхищались ее смекалкой. Как и другие доярки, Диляра откликнулась на инициативу знатной мастерицы Кяклик Исмаиловой из Акстафинского района.

Диляра никогда не забудет день, когда приняла повышенное обязательство. Случилось вот что. Была середина января. На дворе стоял трескучий мороз. На празднично украшенной ферме собрались пастухи, телятники, доярки. Они обсуждали решения январского Пленума ЦК КПСС. Животноводы обязались в преддверии XXII съезда партии

реализовать государству 120 голов живого скота, вырастить вместо 270 телят — 290, выполнить план по продаже животноводческой продукции на 3 месяца раньше запланированного срока. Особенно весомыми выглядели обязательства мастеров доения. Так, знатный дояр Григорий Верниченко принял обязательство надоить от каждой коровы 3000 килограммов молока, Дилера Исмаилова — 2800, а Надежда Крылова, Надежда Колко, Мафиза Агабалаева и Евгения Тарусова — по 2500 килограммов. Правда, не удалось, выслушать еще 23 доярок, но все их сердца бились в унисон на этом собрании. Как будто все они твердили, что «в соревновании с колхозом «XX съезд партии» мы добьемся победы, будем бороться за еще более высокие показатели».

Как говорится, факты налицо. Так, за прошедшие 50 дней Григорий Верниченко надоил 620 килограммов, Надежда Крылова — 540, Евгения Тарусова — 458 и Надежда Колго — 445 килограммов молока.

Нынче передовые мастера доения самоотверженно трудятся, готовясь достойно встретить XXII съезд КПСС и XXV съезд Компартии Азербайджана.

Р. Захарьев.

РАЦИОНАЛИЗАТОРСКОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕТВОРЕНО В ЖИЗНЬ

Если вам доведется побывать в колхозе имени Сталина, то не забудьте осмотреть стойла, где содержатся телята. Увидите похожие на ручную тележку молочные кормушки, выкрашенные в алые цвета. А если попадете сюда

во время доения, то ваш интерес еще более возрастет. Внимание привлекут колхозник Бадал Мамедов и доярка Вера Мамукина. Они ухаживают за телятами в возрасте от 20 дней до 6 месяцев и одновременно обслуживают молочные кормушки. Телятники с помощью доярок сливают во фляги — термосы со специальными устройствами молоко из спаренных кранов. В коробке кормушки имеется бак с водой, согреваемый электричеством. По обе стороны камеры установлена специальная посуда. Она промывается в ванной. Перед подачей воды банки и соски опускаются в теплую влагу, промываются и одновременно подогреваются. В течение 1-1,5 минут молоко приготавливается, а еще через 30 секунд из хлева выпускаются 8 телят, чтобы те поспели к кормушкам и приновились к привычным соскам. За 3 минуты телята выпивают все до капли. Процесс кормления животных и выпуск их на пастбище занимает всего 5-6 минут. Затем все повторяется снова: соски моются и высушиваются, в итоге за 40-50 минут все телята напоены молоком.

Этот агрегат единственный не только в колхозе имени Сталина, но и в республике. Изобрел молочную кормушку марки «КС-8» заведующий артельной фермой, колхозный рационализатор Николай Стацюра. Вот что он рассказал во время нашей беседы:

— Молочную кормушку «КС-8» изобрел, в основном, для кормления телят в возрасте от 20 дней до полугода. Уже месяц, как мы используем этот агрегат. Если раньше доярки тратили 10-15 минут на кормление каждого теленка, то нынче за 45 минут 80 голов скота принимают корм, и телятницы освобождены от тяжелого ручного труда. Практика показывает, что молочная кормушка марки «КС-8» помогает телятам вовремя употреблять молоко, а также сократить потери ценного продукта. Это очень хороший способ экономии рабочего времени и ресурсов. На-

пример, единовременное содержание 150 телят в течение 6 месяцев позволяет сберечь 730 рабочих дней. Если принять во внимание, что один трудодень оценивается в 20 рублей, то экономия в летнее время составляет 1800 рублей, в зимнее — 2700 рублей, общее же количество сэкономленных средств достигает 4500 рублей.

*Р. Захарьев.
Газета «Гызыл Губа», 9 сентября 1960 года.*

ЛЮДИ ТРУДА

Если вам доведется приехать в живописное село Мирзамамед, то обязательно побывайте в гостях у 53-летней Хырдаханым. Эта женщина — мать семерых сыновей и двоих дочерей. Она обязательно и с удовольствием расскажет вам о своих любимых чадах, собственном жизненном пути. Если в селе кто-то из родителей взывает к порядку нерадивого сына или дочь, непременно говорит:

— Видишь, какие дети у Хырдаханым, они — гордость нашего села. Их имена не сходят с уст односельчан. Мать выглядит как невеста, настолько она горда своими детьми. А я?..

Когда Хырдаханым работала в колхозе, дети были совсем маленькими. Учились в школе. В летние каникулы помогали матери, собирали колоски, никогда не досаждали Хырдаханым. Сейчас все они повзрослели, стали достойными колхозными тружениками.

Старший Имам — среднего роста с ласковым приветливым взглядом. Несколько лет он работает заведующим животноводческой фермой. За 8 месяцев текущего года

здесь надоили от каждой буйволицы 856 килограммов молока, сдали государству 11 тонн мяса. Одна из передовых работниц — Гюльпери Агарзаева. Она надоила с 15 буйволиц, находящихся под ее опекой, 904 килограмма молока, от каждой получила и вырастила одного теленка. Пастух Сеидали Сеидалиев особое внимание уделяет крупному рогатому скоту, предназначенному для уоя. Буйволы, за которыми ухаживает животновод Гюльали Бахшалиев, все — средней упитанности. Заведующий с присущей ему требовательностью относится к работникам, делает все, чтобы не допустить снижения объемов производства молока и мяса. Имам завоевал большое уважение в коллективе как коммунист и талантливый агитатор. Он активно участвует в обсуждении проектов Программы и Устава КПСС, выдвигает дельные предложения, вдохновляя животноводов на новые трудовые свершения.

Случаются вечера, когда Имам возвращается домой усталым, непривычно хмурым, и тогда Хырдаханым говорит ему:

— Сынок, знаю: работа на ферме никогда не была легкой. Особенно на буйволиной. Если не справляешься, тогда переходи в рядовые колхозники. Главное — не урони наше имя!

— О чем ты говоришь, мама? Мне нравится работа на ферме. Правление колхоза довольно мной. Я никогда не совершу ничего такого, что заставило бы тебя стыдиться.

...Сидевший за рулем автомобиля Меджнун внимательно взглядывался в асфальт, отдававший зеркальным блеском. Вдруг заглох мотор. Шофер выпрыгнул из кабины и при лунном свете склонился над капризным двигателем. Как найти неисправность в такой темноте? — размышлял он. Вдалеке показалась автомашина. В ней, к счастью, находился брат Меджнуна — Изафеддин.

— Мать сильно беспокоится за тебя, где тебя носит?

— Возвращался с работы, вдруг машина встала. Не пойму, в чем дело.

Прошло немного времени, братья сообща разобрали и завели-таки мотор после устранения дефекта, направились в сторону колхозного гаража. Братья уже несколько лет работали водителями в колхозе. За 8 месяцев этого года Изафеддин и Меджнун перевезли соответственно 1065 и 1030 тонн различных грузов, сэкономили значительное количество горючего, продлили срок капитального ремонта. Весом их вклад в заготовки зерна, перевозку травяного корма. Тепло отзывается о братьях секретарь партийного комитета колхоза Х. Нисимов:

— Они — настоящие водители. Все поручения выполняют с готовностью, никогда не подведут. Если бы все также добросовестно исполняли свои обязанности, как эти братья... Уже несколько месяцев колхоз имени Сталина, где работает семья Нуреддиновых, борется за звание коллектива коммунистического труда. Когда речь заходит о коммунистическом отношении к труду, мать-героиня говорит:

— Любовь к труду — главное условие коммунистической морали. Кто любит труд, тот возвышается, завоевывает уважение среди окружающих, занимает в обществе достойное место. Я воспитывала своих детей именно в таком духе. И в Программе нашей партии говорится, что для достижения благосостояния и достатка надо работать с совестью: кто не работает — тот не ест. Моральный облик строителя коммунизма должен быть чистым, как зеркало. Если я замечу что-то неподобающее в поведении одного из сыновей, то буду считать расплывшимся материнские честь и достоинство.

Сабир — самый любимый среди всех детей Хырдаханым. Парень работает в колхозном питомнике. В этом году он вырастил 400 новых саженцев. Скоро нежные и

красивые растения будут высажены на территории колхоза, украсят прилегающие участки.

С наступлением сумерек члены большой семьи собираются за столом. Мать встречает своих достойных сыновей и дочерей приветливой улыбкой, потчует их ароматным чаем и вкусным вареньем. Просмотр передач телевидения — традиция в семье Нуретдиновых. Любят обсудить здесь и последние спортивные весты. Имам занимается гимнастикой, Меджнун — волейболом, а Сабир отдает предпочтение велосипеду. Каждый может часами рассуждать о своем виде спорта.

1 сентября в семье Нуретдиновых произошло знаменательное событие. Фазиль начал учебу в Азербайджанском институте сельского хозяйства на плодово-овощном факультете. Самая младшая в семье Севгилим учится в VIII классе и в летние месяцы самоотверженно работает на колхозных полях, подбирая колоски.

Остальные дети Хырдаханым также видят свое призвание в честном труде, им претят такие понятия, как лень и паразитизм.

Каждый раз лицо матери озаряется ясным светом, когда она смотрит на своих детей. Уста ее часто повторяют слова:

— Я вместе с душевной отрадой — семерьми сыновьями и двумя дочерьми — буду жить при коммунизме!

Р. Захарьев.

АЙ ГУБА

*В облик с детства я влюблен,
Здесь любовь нашел я, счастьем окрылен,
Если я с тобой буду разлучен,
Знай, душой с тобой останусь, ай Губа.*

*Край моих отважных предков, не старей,
В колыбельных песнях, в сказках матерей,
Крепостей всех выше ты в душе моей,
Сыновей расти отважных, ай Губа.*

*Мудрости вершина — каждый старец твой,
Матери седые — добротой самой,
Девушки, невесты славятся красотой,
Твои дети — наше завтра, ай Губа.*

*Свадьбами сезон осенний знаменит,
Твои семьи он сближает и роднит,
Празднествами все селенья единит,
Ширится твое веселье, ай Губа.
Светлый город белокаменных домов,
Ты — творенье гордых рук твоих сынов,
Старит все на белом свете груз годов,
Ты ж из года в год моложе, ай Губа.*

*Край садов, красот несметных и любви,
Воплотишься ты весной в моей крови,
Звонкой песнью оглашают соловьи
Мое сердце — это ты ведь, ай Губа.*

Рашибил Захарьев.

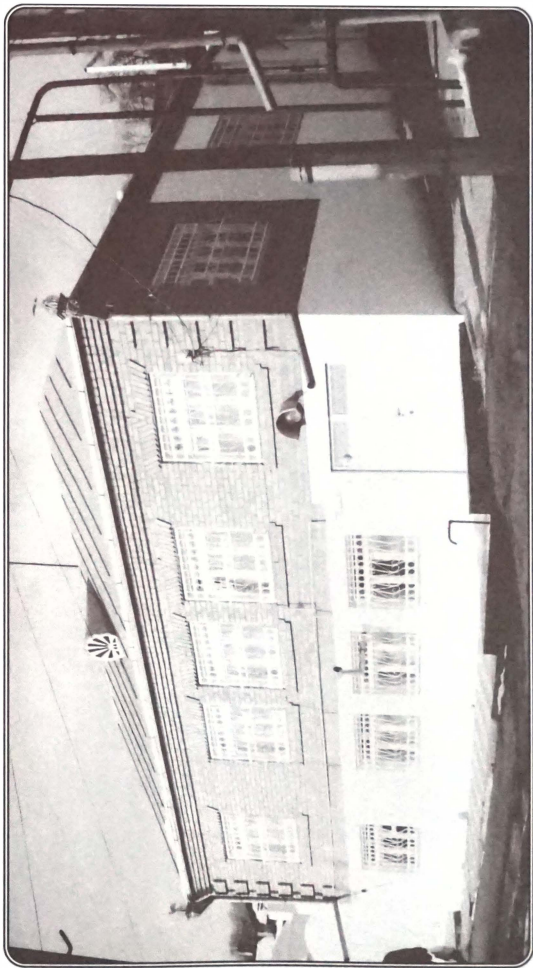
БЕЗ ТЕБЯ

*С тоской на дорогу я гляжу,
В тоске я дни и годы провожу,
Душа пылает, как в огне, — твержу:
Где нежный взгляд, сгорая без тебя.*

*Я в сутолоке дней на самом дне
Печали предаюсь наедине,
Разлука разрывает сердце мне,
Вся жизнь как-будто траур без тебя.*

*Пусть не разлучит нас навек судьба,
До встречи пощадит — моя мольба,
Душа пред смертью, говорят, слаба,
Но знай, что не умру я без тебя.*

Рашибил Захаряев.

**Красная Слобода. Отчий дом Захаряевых
Гырмазы Гэсэбэ. Захарјаеулэрин ата сви**

Захаряев Хагај Нисанович
Захарјајев Хагај Нисанович

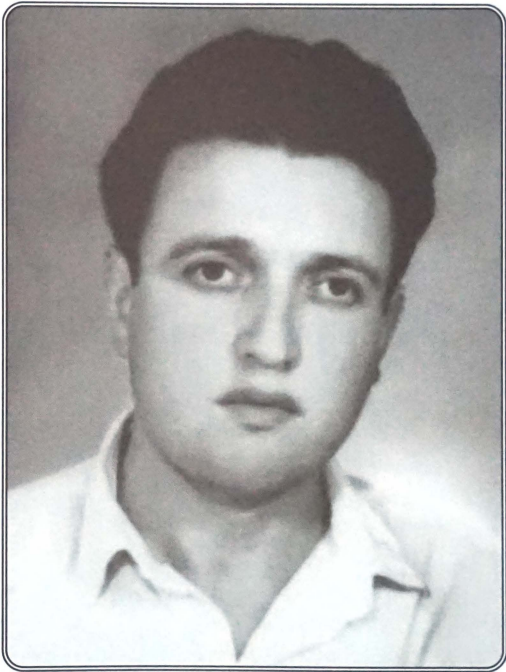

Захаряева Манан Шамаиловна
Захарјајева Манан Шамаиловна

Захарјева Тайло
Захарјајева Тајло

Захаряев Рашбил Хагаевич
Захарјаев Рашбил Хагајевич

Школьные годы. Рашбил Захаряев стоит четвертый слева
Мәктәб илләри. Рашбил Захаряев ајаг үстә солдан дөрдүнчү

Незабываемые школьные годы
У нудулмаз мәктәб илләри

**Тайло ханум (в центре) и сестры Рашбия Хагаевича Гегей и Истиром на встрече с родственниками в Израиле
Тайло ханым Рашбил Хагаевичин бачылары Кекеј во Истирле Исраилдеки готумлары арасында**

**В дни отдыха. Справа Рашбил Захарьев
Истриаһэт күнлериңде. Сагда Рашбил Захарјаев**

Коллектив редакции газеты «Шафэг» (1971)
«Шэфэг» газети редакциясынын коллективи (1971)

Сотрудники газеты «Шафат» (1972)
«Шафат» газетинин эмекдашлары (1972)

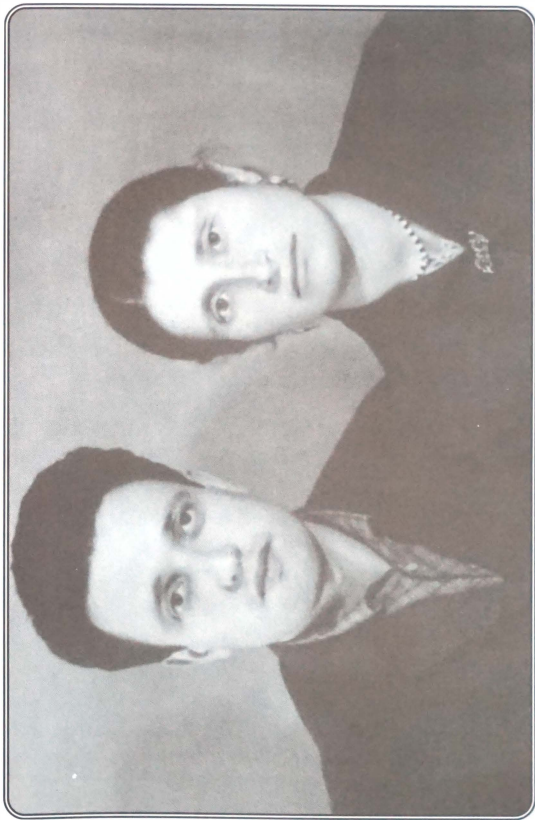
Фотография на память в День печати (1976)
Матбуат күнүндө чөкүлмиш хатирэ шөкли (1976)

Журналисты в гостях в селе Рустов. Третий слева во втором ряду Рашбил Захаряев
Журналистлер Рустов кэндиндэ гонагдырлар. Аҗаг үстэ солдан үчүнчү Рашбил Захарјаевдир

Журналисты «Шафат» среди активных корреспондентов газеты (1976)
«Шэфэг»ин эмәкдашлары фәал мүхбирләр арасында (1976)

Рашбил Захарьев с супругой Тайло ханум
Рашбил Захаріајев во өмүр күн жолдашы Тайло ханым

Рашбил Захаряев с дочерью Беллой
Рашбил Захаряев гызы Белла илэ

**Сестра Рашибила Захаряева Истир и брат Ярхом
Рашибил Захарјајевин бачысы Истир во гардашы Ярхом**

**Тайло Захаряева с любимой внучкой Тайло
Тайло Захаряева с любимой внучкой Тайло ила**

Тайло ханум с сыном Эдуардом и внуком Рашбилом
Тайло ханым оғлу Эдуард во нэвэси Рашбил илэ

Внук — Рашбил Максимович
Нэвэ — Рашбил Максимович

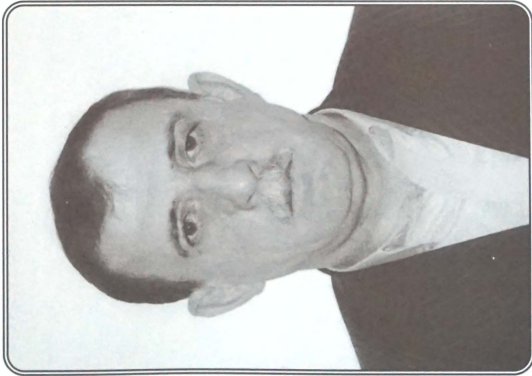
Тайло ханум , ее сын Эдуард, невестка Алиса, внуки Офра, Альфред и Франк
Тайло ханым, оғлу Едуард, келини Алиса, нэвалэри Офра, Алфред во Франк

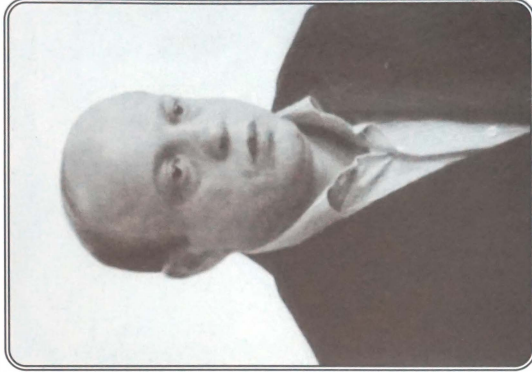
Захаряев Юрхам Хагасвич
Захарјајев Јархам Хагајевич

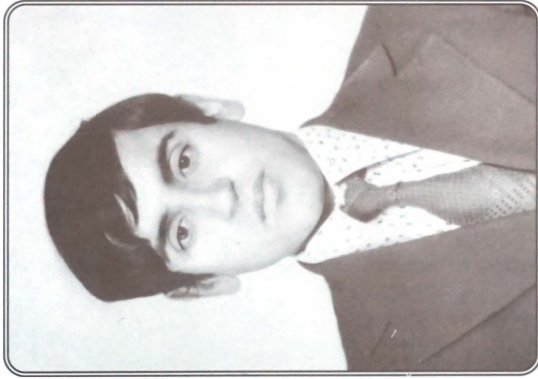
Захаряев Ифраим Хагасвич
Захарјајев Ифраим Хагајевич

Захарьев Симон Хагасвич
Захарјајев Симон Хагајевич

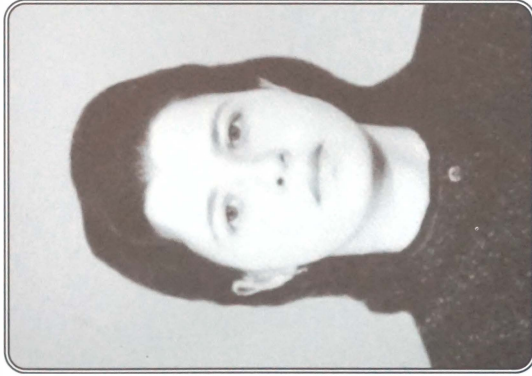
Захарьев Абраш Хагасвич
Захарјајев Абраш Хагајевич

**Захарьев Милих Хагаевич
Захаръяев Милих Хагаевич**

**Захарьев Дон Хагаевич
Захаръяев Дон Хагаевич**

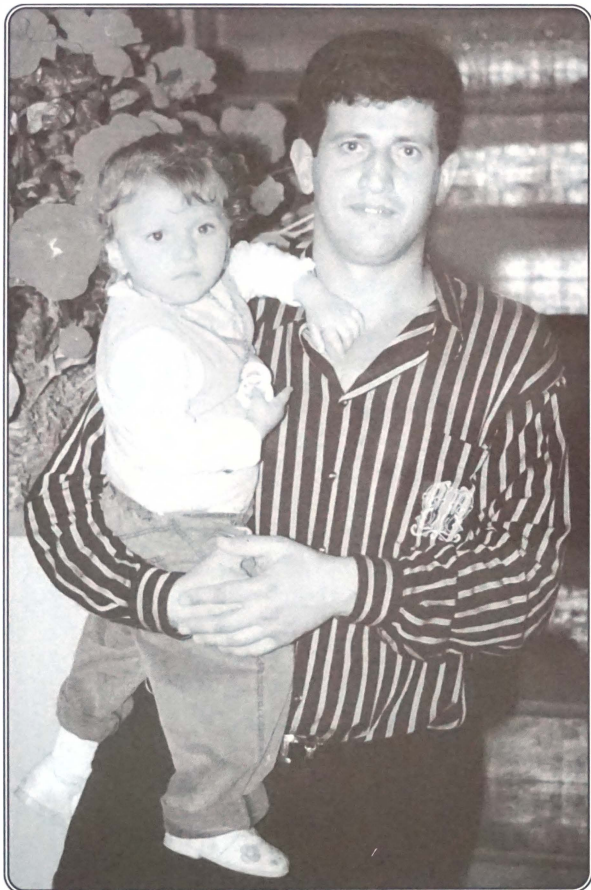

Захарјева Истир Хагаевна
Захарјева Истир Хагаевна

Захарјев Гилил Хагаевич
Захарјев Гилил Хагаевич

**Тельман Захаряев с сыном Авнером
Телман Захаряев оглу Авнерла**

**Зять Рашбиля Захаряева Юсиф Мухаилов с женой Лидой
Рашбил Захарјајевин күрэкэни Јусиф Мухаилов вэ гызы Лида**

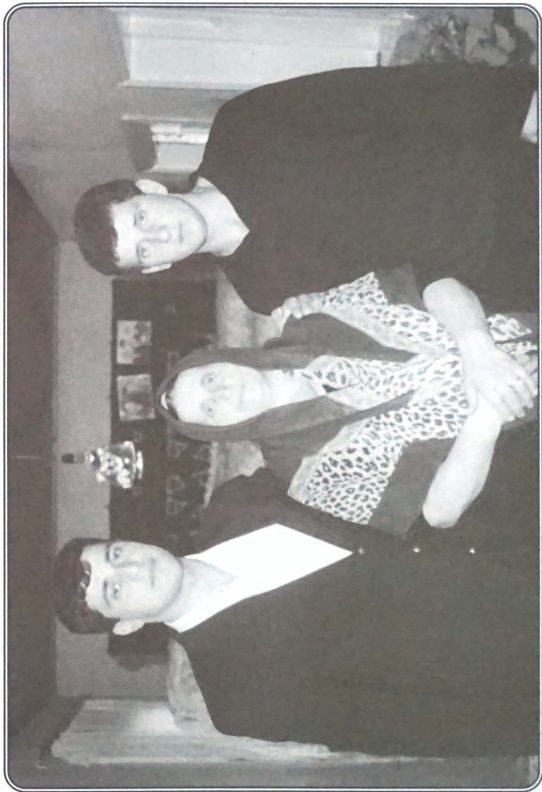
Тайло ханум, дoчь Лида и сын Исai
Тайло ханум, гьзы Лида вo оглу Исai

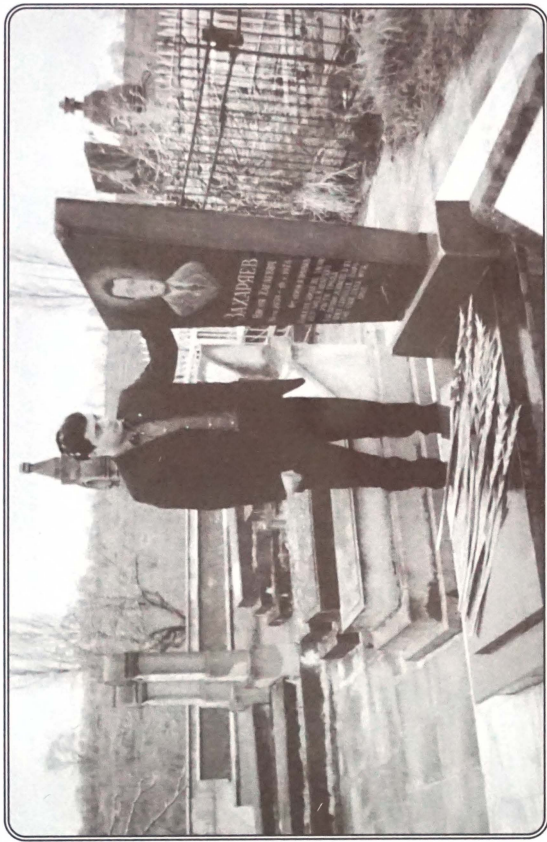
Внуки Рашбиля Захаряева Роланд и Родион
Рашбил Захарјајевин невалери Роланд ва Родион

**Внучка Рашбиля Захаряева Майром
Рашбил Захарјајевин нэвэси Майром**

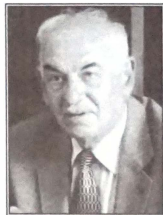

Тайло ханум с сыновьями Германом (слева) и Исаем
Тайло ханым өвладлары Герман (солда) ве Исајла

Герман Захаряев у могилы своего отца
Герман Захаряев атасынын гөбринан зиярәт едир

Һачы ҺАЧЫЈЕВ,
Азәрбајҗан Журналистләр
Бирлијинин сәдри

ӘСЛ ИНСАН ҺАГГЫНДА ПОВЕСТ

Сиз бу китабда һәмкарымыз һаггында, онун догмаларынын, јахынларынын вә достларынын үрәкдән кәлән сон дәрәчә мараглы хатирәләрини охуја чагсыныз. Онлар бурада ишкүзар ата, әсл дост, бачарыглы әдәбијатчы образынын рәнкарәнк һәјатыны гәләмә алмышлар. Бир сөзлә бу мәчмуә бөјүк вә нәчиб, мән дејәрдим ки, әсл инсан һаггында өзүнәмәхсус орижиналлыгга гәләмә алынмыш сәнәдли повестдир.

Рашбил Захарјаев журналистикада — бу пешәнин сөзүн әсл мәнәсында чох чәтин саһәси олан рајон гәзетиндә — садә эмәкчиләр, ону үрәкдән севән вә һөрмәт бәсләјәнләр арасында ад-сан чыхармышды. Әлбәттә белә инсанлар арасында танынмаг вә һөрмәт газанмаг һәр кәсә нәсиб олмур. Белә һалларда Рашбил Захарјаевә ата-бабасындан галмыш көзәл кејфијәтләри — принципаллыг, јахынлара әл тутмаг вә нәчиблик кими хүсусијәтләри көмәк едирди.

Мән фәхр едирәм ки, Рашбил Захарјаев мәним отуз илдән артыг башчылыг етдијим Азәрбајҗан Журналистләр Бирлијинин үзвү иди. Мәһз онун кими өз пешәсинә вургун, сон дәрәчә тәмиз олан мәтбуат ишчиләри бизим журналистләр аиләсинин әсасыны тәшкил едир вә бу тәшкилатын нүфузуну галдырылар.

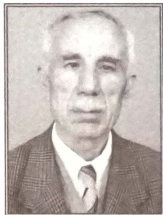
Иллэр өтүр. Һәҗатдан вахтсыз көчмүш атаны инди онун јашына чатмыш илк өвладлары бөјүк еһтирам вә һөрмәтлә јад едирләр. Өлбәттә Рашбил Захарјәвин узун илләр чалышдыгы вә диварлары арасында јарадычылыгынын чичәкләндији «Шәфәг» гәзети редаксиясында да өз иш јолдашларыны унутмајыблар. Нәсилләрдән-нәсилләрә јадикар галан вә бу јахынларда мәним дә 80 иллијиндә иштирак етдијим «Шәфәг» гәзетинин әмәкдашлары бу јубиләјдә өзләринин бүтүн иш јолдашларыны сәмиимижәтлә јад етдиләр.

«Шәфәг» гәзети Азәрбајчанда ән јашлы вә һөрмәтли нәшрдир. Онун јүксәк шөһрәт саһиби олмасында Рашбил Захарјәвин дә пајы вардыр. Ким билир, бәлкә дә илләр кечәчәк, «Шәфәг»ин сәһифәләриндә јенидән таньш бир имза көрүнәчәк, Рашбил Захарјәвин ишини онун нәвәләри вә нәтичәләри давам етдирәчәкләр.

Надир ХӘЛИЛОВ,
*«Шәфәг» гәзетинин баш редактору,
республиканын Әмәкдар
журналисти*

О ГУБАНЫН САЛНАМӘСИНИ ЖАРАДАНЛАРДАН ИДИ

81 жашлы «Шәфәг» гәзети нәшрә башладыгы күндән редаксияда өз ишини билән, бачарыглы гәләм саһибләри чальшыблар. Онларын јаздыглары вә минләрлә охучунун мүһакимәсинә вердикләри очеркләр, репортажлар, зарисовкалар, фелјетонлар редаксиямызын илләрдән бәри горунуб сахландыгы архивиндәки багламаларда инди дә чох гијмәтли тарихи салнамә кими мүһафизә олунур. «Шәфәг»дә 81 ил әрзиндә онларла танынмыш гәләм саһиб чальшыб. Онлардан чоху дүнјасыны дәјишсә дә, ониликләрдән бәри горунан гәзетләрдәки јазылар онларын өлкәмизин, онун дилбәр күшәси олан Губанын инкишаф етмәси, әһалисинин маарифләнмәси, мәдәнијјетинин јүксәлмәси вә игтисадијјатынын мөһкәмләнмәси үчүн нә гәдәр чан јандырдыгларыны көз өнүнә кәтирир. Белә журналистләрдән бири дә мәрһум Рашбил Захарјәјев иди.

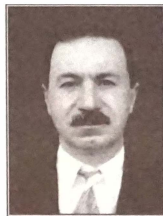
Рашбил Захарјәјев 1966-чы илдә «Шәфәг»ин кәнд тәсәррүфаты шөбәсиндә хүсуси мүхбир кими ишә башлајыб. Кәнд тәсәррүфатынын мүхтәлиф саһәләрини, игтисадијјаты јажшы билмәси һәмишә онун карына кәлирди. Одур ки, Рашбилин бу мөвзуда јаздыгы мәгаләләр рәгбәтлә гаршыланырды. О, тез-тез јерләрдә олур, нөгсанларын арадан галдырылмасы, мејвәчилијин вә һејвандар-

лыгын инкишаф етдирилмәси мөвзусунда гәзетдә санбаллы жазыларла чыхыш едирди.

Рашбилин вахтсыз өлүмү онун жардычылыгынын жазылмамьш сәһифәләрини жарымчыг гојду. Лакин о унутулмајыб. Редаксијамызын эмәкдашлары 12 ил «Шәфәг»лә јаша јан Рашбил Захарјәјевин хатирәсини һәмишә еһтирамла јад едирләр.

Нәчәфгулу НӘЧӘФОВ,
Азәрбајчан Журналистлар
Бирлијинин үзвү, Гәсәнбәј Зәрдаби
вә «Гызыл Гәләм» мұкафатлары
лауреаты

О САҒ ОЛСАҒДЫ

Бу јахынларын сөһбәтидир. «Шәфәг» гәзетинин 80 иллик јубилеји кечирилди. Хош бир тәсадүф мәним дә үрәјимдән олду. Гырмызы Гәсәбәдә јашајан, гәзетимизлә әмәкдашлыг едән Даниил Шәлмијев мәни чаван бир оглан илә таньыш едиб деди:

— Сизин кечмиш иш јолдашыңыз Рашбил Захарјајевин оглудур. Едуард һазырда Москвада јашајыр. Губаја мезунијәтә кәлиб.

Хәјалым мәни 60-70-чи илләрә апарды. Рашбил о вахтлар бизим редаксијада чалышырды. Азәрбајчан Дөвләт Университетинин журналистика факултәсиндә гијаби тәһсил алан Рашбил Захарјајев әввәлләр рајон ичтраијә комитәсиндә шөбә мүдири ишләмиш, сонра тәлејини «Шәфәг» гәзети илә бағламышды. 1966-чи илдән «Шәфәг» гәзетиндә әмәкдашлыг етмәјә башлајан кәнч журналист редаксијада чалышдыгы илләрдә өзүнүн јарадычылыг бачарыгыны көстәрә билмишди. Рајонда бағчылыгын вә һејвандарлыгын инкишаф етдирилмәси, кәндләримизин социал инкишафы онун јазыларынын әсас мөвзусу иди. Рашбилин имзасына республика гәзетләриндә дә раст кәлмәк оларды. О тез-тез рајонун социал игтисади һәјатындан бәһс едән мәгаләләрлә мятбуат сәһифәләриндә чыхыш едирди. Рашбил ССРИ Журналистлар Итти-

фагынын үзвү иди. Мэтбуатдакы сэмэрэли ишинэ көрә Азербайжан Журналистләр Иттифагынын фәхри фәрманы илә тәлтиф олунмушду.

Лакин кәңч журналист ярадычылыгынын инкишаф етдији бир дөврдә — 39 яшында дүнјасыны дәјишди. О, дүнјасыны дәјишсәдә јадикарлары бу күн дә Рашбилин нәчиб әмәлләр саһиби олдугуну тәсдиг едир. Рашбилин доггуз өвлады атасынын адыны, онун әмәлләрини һәмишә уча тутур. Рашбил Захарјәев вәфат етдикдән сонра аиләнин бүтүн агырлыгыны өз үзәринә көтүрән онун һәјат јолдашы Тајло ханымын өвладларыны боја-баша чатдырмаг, онлара тәһсил вермәк үчүн нә гәдәр зәһмәт чәкдијини јалныз өвладлары, бир дә өзү билир.

Будур, Едуардын дәвәти илә Тајло ханымын чај сүфрәси архасында отуруб сөһбәт едирик. Соломон, Телман, Максим, Едуард, Керман, Исај аталарыны хатырлајыр, чәтин күнләрин архада галдыгыны билдирирләр.

Аиләнин бүтүн өвладлары тәһсил алыблар. Онларын арасында мүһәндис дә, һүгүгшунас да, тибб ишчиси дә вар. Һамы һалал зәһмәт саһибидир. Тајло ханым өвладлары илә фәхр едир. Сөһбәт заманы аилә үзвләри өлкә миздә һөкм сүрән сабитликдән, динч гуручулуг ишләри үчүн ярадылан шәраитдән, республикамызда аз сајлы халглара, о чүмләдән даг јәһудиләринә көстәрилән гајгыдан сөз ачдылар. Өлкә президенти һәјдәр Әлијевә өз аиләләри адындан миннәтдарлыгларыны билдирдиләр.

ӨМҮР ВӘФАСЫЗ ИМИШ...

Рашбили һәлә редаксиямызда ишә башламаздан чох әввәл таныјырдым. Рајон ичрайјә комитәсиндә үмуми шөбә мүдири ишләјирди. Редаксия иши илә әлагәдар тез-тез ичрайјә комитәсинә кедирдим. Орада растлашыр-

дыг. Чох меһрибан инсан кими таныјырдым Рашбили. Һәр көрәндә һал-әһвал тутардыг. Билирдим ки, журналистдир. Һәрдән республика мәтбуатында имзасына да раст кәлирдим. Район һәјатындан бәһс едән оператив хәбәрләри мәтбуат васитәсилә охучулара чатдырарды.

Күнләрин бир күнү онунла редаксиямызда растлашдым. Јенә дә һал-әһвал тутдум. Бу дәфә мән ондан кәлишинин мәгсәдини сорушдум. Билдирди ки, редаксияда ишләмәк арзусундадыр. Әкәр редакторун разылығы олса кәнд тәсәррүфаты шөбәсиндә ишләјәчәк. Бир нечә күндән сонра Рашбили јенә дә редаксияда көрдүм. О, артыг редаксияда ишә башламышды.

Редаксия иши илә әлагәдар тез-тез биз объектләрә биркә кедирдик. Әсасән кәнд тәсәррүфатындан бәһс едирди онун јазылары. Багчылығын, һејвандарлығын вә кәнд тәсәррүфатынын диқәр саһәләрини јахшы билдијиндән гәзетдә вахташыры проблем јазыларла чыхыш едәр, нөгсанларын, чатышмазлыгларын арадан галдырылмасы јолларыны көстәрәр, тәһлиләр едәрди. Онун тәнгиди јазылары нәтичәсиз галмазды. Идарә вә тәсәррүфат рәһбәрләри, район кәнд тәсәррүфаты идарәси, һәтта район партија комитәси тәнгиди јазылары мүзакирә едәр, нөгсанларын арадан галдырылмасы үчүн тәдбирләр көрәдиләр.

Јахшы јадымдадыр, Рашбилин тәсәррүфатларын бириндән тахыл јыгымына һазырлығын вәзијјәти барәдә јаздыгы тәнгиди мәгалә һәмин совхозун директору тәрәфиндән наразылыгга гаршыланмышды. Директор редаксияја кәләрәк наразылығыны билдирмиш, редактора шикајәт етмишди. О, һәтта район партија комитәсинә мәлумат вермишди. Јохлама тәшкил олунмушду. Рашбил Захарјајевин тәнгиди јазысы илә әлагәдар комиссия тәшкил едилмиш, гәзетдә кәдән јазынын дүрүстлүјү гејд едилмиш, әркөјүн тәсәррүфат рәһбәринә төһмәт елан олун-

муш, ишдә чидди дөнүш жарадылмасы үчүн она вахт верилмишди.

Рашбил Захарјаев сөзүн эсл мәнасында өз пешәсини севән, кениш охучу күтләси гаршысында, объектив, дэжәрли вә оператив јазыларла чыхыш етмәји бачаран журналист иди. Онун јазыларынын мээмуну кәнд адамынын, зәһмәт әһлинин алын тәри һесабына газандыгы наилијјәтләрдән бәһс едирди. Рашбилин јазылары нечә-нечә кәнчи әмәјә, зәһмәтә руһландырмыш, о, халг арасында нүфуз саһиби кими танынмышды.

Һәр һансы бир әмәк коллективиндә, бригадада, совхозларда Рашбил Захарјаев ән әзиз гонаг кими гаршыланарды. Онлар Рашбилә бөјүк нәвазиш көстәрәрдиләр. 1973-чү илин пајызы иди. Рашбил илә бирликдә «Губа» агрофирмасынын Дәлләкли кәндиндәки бригадасынын јени интенсив типли баглар салынан саһәсинә кәлдик. Мәгсәдимиз гәзет үчүн материал һазырламаг иди. Саһәдә гызгын иш кәдирди. Кими јени салыначаг баг үчүн тинк кәтирир, бәзиси чала газыр, механизаторлар исә грејдер илә саһәни һамарлајырдылар. Бригада башчысы, рајон багбанларынын агсагалы, Сосиалист Әмәји Гәһрәманы Абузәр Бајрагдаров бизи көрүб тез саһәнин кәнарына кәлди. Багсалманын вәзијјәти илә таныш олдуг. Бригада башчысы бизә бу барәдә әтрафлы мәлумат верди, јени салыначаг багларын үстүнтүјү, мәһсулдарлығы барәдә данышды. Бригаданын дикәр үзвләри дә башымыза јыгылдылар. Сән демә бир мүддәт бундан әввәл Рашбил бу бригадада олмуш, «Шәфәг» гәзетиндә мејвәчиләрин ишиндән бәһс едән мараглы бир јазы дәрч етмишди. Јазы һәм кәнд чамаатынын, һәм дә бригада мејвәчиләринин үрәјинчә олмушду. Онлар јазыја көрә Рашбил Захарјаевә өз тәшәккүрләрини билдирдиләр. Журналист үчүн бундан гијмәтли нә ола биләр!

Рашбил Захарјаевин јарадычылығындан даһа бир мә-

гам. Рајон мэтбуатында чальшан һәр бир гәзет ишчисинин арзусу имзасыны, жазысыны республика гәзетләринин сәһифәләриндә көрмәкдир. Шүкүрләр олсун ки, Рашбил бунун һәсрәтиндә дежилди. Оун имзасына ән чох «Бакински работчи» гәзетиндә раст кәлмәк оларды. О, бу редаксия илә тез-тез әлагә сахлајарды. Бу ишдә она гәзетин рајонумздакы мүхбири мәрһум Чәлал Нухбалајев дә көмәклик көстәрирди. Чәлал мүәллим радексијамызда чальшан бүтүн журналистләрә «Бакински работчи» гәзетиндә чыхыш етмәк үчүн шәраит јарадарды.

Рашбил Захарјәјевин мэтбуатда чальшыдыгы илләр онун өмрүнүн ән фәал, ән гижмәтли анларыны әкс етдирир. Оун гәләминдән чыхан жазылар һәмишә охучулар тәрәфиндән рәгбәтлә гаршыланмыш вә һафизәләрдән синлинмәмишдир.

1978-чи илин мај ајы иди. ССРИ Журналистләр Иттифагынын турист групу тәркибиндә Польша вә Чехословакијаја сәфәрә чыхмышдым. 16 күнлүк сәфәрдән сонра Москваја гајытдым. Бир нечә күн Москвада галмалы идим. Бир күн шәһәри кәзмәјә чыхмышдым. «Детски мир» магазасында һәмјерлимиз, һәким Изик Исакову көрдүм. Һал-әһвал тутдуг. Сонра мәнән сорушду:

— Губадан чоһдан чыхмысан?

— 20 күн олар.

— Јәгин иш јолдашыныздан хәбәрин јохдур?

Сонра о, Рашбилин гәфләтән вәфат етдији билдирди. Бу дәһшәтли хәбәр мәни сарсытды. Москвада галдыгым ики күн мәним үчүн илләрә дөндү. Иш јолдашымын өлүмү мәнә чох пис тәсир етди. Лакин ән бөјүк тәсәллим Рашбил Захарјәјевин хош хатирәсинә рәһмәт диләмәк иди.

Губаја гајытдыгдан сонра, онун редаксиядакы иш столуну бош көрдүм. Рашбилин аиләсинә баш чәкдим. Атасы Хагај кишијә тәскинлик вердим. Онсуз да чох көв-

рэк олан Хагај кишинин көзлэри долду. Оглунун өлүмү ону сарсытмышды. Онун үмиди исэ эзиз оглунун эмэллэрини өз аталарынын адына лажиг јашадачаг доггуз нэвэси иди.

ЭЗАБЛЫ ЧАГЛАРЫН ХОШБӘХТ КҮНЛӘРИ

Сэнэ анамы дејим, бачымы дејим, јохса ханыммы? Үчүнэ дә лажигсэн! Анчаг Ана адлы хилгэтин учалыгы даһа чох јарашыр сэнэ, Тајло Ана!

Өмүр-күн јолдашыңыз Рашбилтин гајгы јүклэрини саглыгында да чох заман сиз дашымысыңыз. Захарјајевләр нэслинэ доггуз өвлад — Лида, Белла, Соломон, Телман, Максим, Едуард, Керман, Исај, Анжелла кими күл балалар, кэлэчэк сүтунлар бэхш етмисиниз.

1978-чи илдэ һәјат јолдашыңыз-евин дирәји, сәмими ата јакшы эр олан Рашбил Хагајевич дүнјасыны дәјишэндэ өвладларыңыз һэлэ кичик, көрпә идиләр. Сонунчу ушаглара аталары бәлкә јуху кими кәлир инди. Онлар дүнјанын кәлиш-кедишиндән бихәбәр идиләр. Нә биләјдиләр ки, өлүм, сон ајрылыг нәдир? Нә биләјдиләр ки, табутда евдән чыхан аталары бир дә кери дөнмәјәчәк. Анчаг онларын кичик дүнјаларында «гајытмаг» керчәклији варды. Заман өтдү, илләр кечди, кичик көрпәләр бөјүдүләр онда инандылар ки, аталары кери дөнмәјәчәк. Онда баша дүшдүләр ки, онларын эзаб јүкүнү, гајгы јүкүнү чәкән Тајло анадыр! Ана эвэзи дә одур, ата эвэзи дә.

Бәли бу керчәклик иди. Сиз гәһраман гадын, фәдакар ана олдунуз. Өвладларыңыз өзлэрини јетимлик ады алтында һисс етмәдиләр.

Һэлэ мәктәбли јашларындан таныдыгым Керманла бу јакынлардакы көрүшүмү көз өнүнэ кәтирирәм. Онунла сөһбәтим узун илләр бир јердә ишләдијим, дәрд-сәрим-

зи бөлүшдүрдүүмүз, онун исэ ата дежиб мүрачиэт етдији, нэвазишини көрдүү Рашбил Хагајевич һаггында олду. Оунла баглы хатирэләрими даньшдыгча Керман көврәлир, атасы илә кечирдији ушаглыгыны јадына салырды. Хејли сөһбәт етдик. Агрылы, ачылы күнләри һаггында, атасынын онлары гајгысыз, шән вә хошбәхт бөјүмәси үчүн нечә чәтинликләрлә гаршылашдыгыны көз өнүнә кәтирди. Өзүнү сахлаја билмәди. Көзләри јашарды. Мәндән үзр истәјиб гоншу отага кечди, һисс етдим ки, аилә башчысы олса да һәлә үрәјиндәки ата нискили, ата истәји сөнмәјиб.

Тајло ана сиз хошбәхтсиниз ки, валидејн гәдри билән өвладларынызын һамысы аилә гуруб. Хошбәхтсиниз ки, өвладларыныз хејријјәчидирләр, касыблара һәјандырлар, јетимләрә, имтијазлы аиләләрә әл тутандырлар.

Сиз чох агыр, эзаблы күнләр јашамысыныз. Һәјатын сәрт үзүнү, енишли-јохушлу јолларыны кечмисиниз. Бәзән јохсуллуғун агрылы анлары илә үзләшсәниз дә, мәтин олмусунуз. Бу күн сиз хошбәхтсиниз она көрә ки, һәјат јолдашыныз Рашбил Хагајевичин руһу сизә даима «чох саг ол» дејир.

Эзаблы чағлардан мәһарәтлә чыхмаг ана үчүн гәһраманлыг, кишилиқдир, Тајло ана!

Мэгэтја ИСАКОВ,
ССРИ Журналистләр
Иттифагынын үзвү

УНУДУЛМАЗ ДОСТ

Дүнјада елә инсанлар вар ки, өләндән сонра да унудулмур, хатирэләрдә јаша јыр, үрәкләрә һәкк олунур. Өвладлары исә өз валидејләринин һөрмәтини, иззәтини горујараг онун адыны даһа да учалдырлар. Бу сөзләри мәрһум Рашбил Захарјәвин үнванына шамил етмәк даһа јеринә дүшәр. Рашбил һәмјерлимдир. Онунла бирликдә узун мүддәт «Шәфәг» гәзети редаксиясында ишләмишәм. ССРИ Журналистләр Иттифагынын үзвү олмуш Рашбил көзәл очерк, мәгалә вә бәдии јазылар мүәллифи кими Губада јахшы ад газанмышды. Рашбил Захарјәв редаксијанын кәнд тәсәррүфаты шөбәсиндә чальщдыгы мүддәтдә Губанын әмәк һәјәтына, онун гәһрәман адамларына һәср олунмуш көзәл әсәрләр јазмышды. Р.Захарјәвин зәнјин фәалијјәтиндән чохла кәнч бәһрәләнмиш, журналистлик пешәсини сечмишдир. Бачарыглы журналист ејни заманда шаир иди. Онун чохла шерләри Исраилдә чап олунмушду. «Әкәр кетсәм Исраилә», «Јохсуллуғ ејиб дејил», «Кәздим шән Губаны мән гарыш-гарыш» вә саир шерләри буна мисал ола биләр. Захарјәв өз шерләриндә Губанын көзәллијини, Шаһдагын вә Бабадагын фүсүнкар мәнзәрәларини тәрәннүм етмишдир. Догма Вәтәнә мәһәббәт, халглар достлуғу, онун шерләринин әса-

сыны тәшкил едирди. «Кәздим шән Губаны мән гарыш-гарыш» шериндә дежилир:

*Кәздим шән Губаны мән гарыш-гарыш,
Чыхдым Шаһдагынын гар зирвәсинә,
Гулаг асдым Хыналыгда, Јерфидә,
Даг шәләләләринин чошгун сәсинә.*

*Губа торпагында гызаранда дан,
Сәһәри Чичидә, Гәчрәшдә ачдым.
Су ичдим Гызбәнөвишә булагындан,
Орда бир көзәли көрәндә чашдым.*

*Кәздим шән Губаны мән гарыш-гарыш,
Һәр јердә гарышма чыхды дуз-чөрәк.
Мәни гонаг етди нечә дост-таньш,
Севинчдән көксүмә сызмады үрәк.*

Рашбил өмрүнүн сон күнләринә кими Исраил торпагыны көрмәк арзусу илә јашамышдыр. Лакин арзусу үрәјиндә галмышдыр. О күнч икән арамыздан кетди, әбә-дијјәтә говушду. Онун «Әкәр кетсәм Исраилә» шериндә дежилир:

*Әкәр кетсәм Исраилә,
Баш гојарам, диз чөкәрәм,
торпагына, һәр дашына.
Гонуб бир гуш кими,
Сина дагын башына,
ана Вәтәни сүзәрәм.*

*Јерусәлим, Хајфаны, кәзәрәм дәнә-дәнә,
Һејран оллам инсанларын
күлушүнә, һүнәринә.*

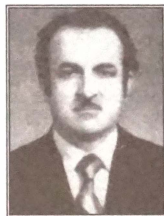
Бөјүк бир аиләнин башчысы олмуш Рашбил Захарјәвин өвладлары аталарынын вәсијјәтләринә садигдирләр. Онларын бир нечәсинин Израилдә јашамаларына бахмајараг догма Азәрбајчаны, анадан олдуғлары Губаны һеч вахт унутмурлар.

Мән јолдашлығ борчуму јеринә јетирәрәк Рашбил Захарјәвин бир нечә шерини Хәјфа Дөвләт Нәшријјатында јеничә чапдан чыхмыш «Чаванлығымы ахтарырам» китабыма дахил етмишәм. Буну журналист достум Рашбил Хагајевичин әзиз хатирәсинә ән гијмәтли һәдијјә санырам.

Зейнәддин
МӘММӘДКӘРИМОВ,

*Азәрбајчан вә Дагыстан
Республикаларынын
Әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси,
Дагыстан дәвләт педагогжи
университетинин фәхри профессору*

**МАЈАСЫ ДҮЗКҮНЛҮКЛӘ
ЈОГРУЛМУШ ИНСАН**

Өлкәмизин гочаман мәтбуат органларындан олан 81 јашлы «Шәфәг» гәзетинин өзүнәмәхсус јарадычылыг әнә-нәләри вардыр. Онун кечди ји шәрәfli һәјат јолуна нәзәр саланда истәр-истәмәз бурада чалышпан гәләм саһибләринин јарадычылыг јолу көз өнүндә чанланыр.

Мән дә али тәһсилли журналист диплому илә 1962-чи илдә «Шәфәг»дә ишә башламышам. Бир нечә илдән сонра исә «Азәрбајчан кәнчләри» гәзетинин хүсуси мүхбири кими фәалијјәт көстәрирдим. Хидмәти ишимлә әлагәдар тез-тез Губада олур, вахты илә чалышдыгым «Шәфәг» гәзети редаксиясынын әмәкдашлары илә көрүшүрдүм. Рашбил Хагајевичлә дә редаксияда таныш олмушдүм. Пешәсинин вургуну иди. Бәзән отуруб хејли сөһбәтләшәр, гәзетләрдә кедән јазылары мүзакирә едәр, јарадычылыг планларымыздан данышардыг.

Рашбил Хагајевич әтрафдакыларла, дост танышла чох мөһрибан вә сәмими олан бир инсан иди. Јашыд олмагымыза бахмајараг мән һәр дәфә онун иш отагына дахил оlanda дуруб нәвазишлә јер көстәрәрди. Онун сәмимијјәти, зарафатчыл хасијјәти инди дә көзләрим өнүндәдир. Бу ишкүзар журналистин елм вә әмәк адамлары, садә инсанлар һаггында гәзетләрдә дәрч олунмуш јүзләрлә мәга-

лэси үрәкләрә фәрәһ, севинч кәтирмиш, Рашбил Захарҗајев өзүнүн җарадычылығы илә бу инсанларын көзүндә даһа да учалмышды.

Тәссүфләр олсун ки, Рашбил Хагајевич бу күн һәјатда јохдур. Вахтсыз өлүм ону бизим сырларымыздан апарды. Мајасы дүзкүнлүклә, доғрулуғла јоғрулан бу журналист һәмкарымын ишығлы хатирәси бизим јаддашымызда узун илләр јашајачагдыр.

Закир ЕЛОГЛУ,
Азәрбајҗан Журналистләр
Бирлијинин үзвү

ӨЛҮМЛҮ ДҮНЈАДЫР, КӘЛИМЛИ ДҮНЈА

Захарјаев Рашбил Хагајевич. Бу күн онун өлүмүндән 23 ил өтсәдә, о инсаны хатырламамаг олмур. Орта бојлу, хош сифәтли Рашбил Хагајевич бу күндә елә бил ки, көзләримин ичиндә јашајыр. «Шәфәг» гәзетинин редактор мүавини Нәчәфгулу Нәчәфов (о, һәмдә кечмиш иш јолдашымыздыр) Рашбил Захарјаев һагтында хатирә јазмагымы тәклиф едәндә фикрим о илләрә апарды мәни. О, илләрә ки, мәрһум Рашбил Хагајевич зарисовкалары, мәгаләләри, репортажлары, проблем јазылары илә нәинки «Шәфәг» гәзетиндә, еләчә дә дөврүн «Совет кәнди», «Бакински работчи», «Азәрбајҗан кәнчләри» гәзетләриндә, «Тәшвиғатчы» журналында вә саир мәтбуат органларында охунаглы, сырф журналист гәләминин мәһсулу олан јазылары илә чыхыш едәрди.

Бәли, едәрди... Инсанын бу дүнјаја кәлдији кими, кетмәји дә јухуја бәнзәјир. Бу кәлимли дүнјанын, кәдимли јоллары да вар. Анчаг бахасан кәрәк ки, һачан кедир инсан, һансы јашда јашајыб кедир, нә из гојуб кедир көһлән атлы бу фани дүнјада инсан?!

Дүнјасыны дәјишиб, руһу руһлара гарышан бир адам һагтында кечмиш хатирәләри јада салмаг о гәдәр дә асан дејил. Анчаг јахшы иш јолдашы, јахшы инсан барәсиндә хатирәләр чөзәләндикчә үрәк дә дилә кәлир.

Мәним мәрһум Рашбил Хагајевичлә мүнәсибәтим 1968-чи илдән башланыб. Мәрһум редактор Мәммәдпаша Мирзәјев шахталы бир гыш күнүндә — 1968-чи ил декабр ајынын 17-дә «Шәфәг» гәзетиндә корректор ишләмәјим үчүн әмрими верди. АДУ-нун журналистика факултәсинин биринчи курсунда гијаби тәһсил алырдым. Әмри верән редактор онда кәнд тәсәррүфаты шөбәсиндә хүсуси мүхбир олан Рашбил Захарјајев иянына чагырыб деди ки, Закир Мүрсәлову 15 күнлүк «стажировка» үчүн сәнә һәвалә едирәм. Рашбил исә гајытды ки, јолдаш редактор Закири артыг республика мәтбуатында 5 илдир ки таныјырлар. Буну дејиб отагдан чыхды. «Совет кәнди» гәзетинин нечә-нечә нөмрәсини кәтириб јазыларымы көстәрди вә әләвә етди ки, мән инанырам ки, о, чох јахшы журналист олачаг...

Илләр өтдү, иш елә кәтирди ки, биз Рашбиллә бир шөбәдә чальшмалы олдуг. Онун сафлығыны бу илләр әрзиндә бир даһа јәгин етдим.

Ачыгыны дејим ки, Рашбил Хагајевичи аилә гајгылары о гәдәр бүрүмүшдү ки, мүталиәсини анчаг редаксияда кечирди. Бир костјумуну нечә илләр кәјәрди. Алдыгы мөвачиб аиләнин тәләбини өдәмирди. Совет режиминин јазылмајан ганунлары варды: дајысы оланлар хан, бәј кими доланырды. Рашбил ушаглары, аиләси үчүн јашајырды. Одур ки, өвладларыны сахламаг үчүн вар гүввәсини әсиркәмәзди. Дејәрди ки, тәки балаларымын көзү өзкә гапысында олмасын, демәсинләр ки, журналист Рашбилин ушагы ајагјалындыр, чөрәк алмага пулу јохдур!...

Мәрһум Рашбил Захарјајев мәсулијјәтли журналист иди. Нөвбәтчи олдугу нөмрәдә адичә веркүл хәтасы олсајды, буна бир саат вахт сәрф едилсәјди белә о хәтаны арадан галдырарды. Кәнд тәсәррүфаты мәсәләләрини бәлкә мүтәхәссис кими билирди. Санки һәм агроном, һәм

зоотехник, һәм иктисадчы, һәм дә мұһәндис иди. Редаксияда о вахтлар лекториялар, мұхтәлиф мәзмунлу кәнд тәсәррүфаты мұһазирәләри тәшкил едиләрди вә бүтүн бу ичтимаи ишләри о апарарды. Үмумијјәтлә, әсл журналлист, әсл зијалы инсан иди Рашбил Захарјәев.

ГӘҺРӘМАН АТА — ХАГАЈ КИШИ

О, вахт Хагај Захарјәев кәнч иди. Касыб олсаларда һалал чәрәкләри тапылырды. Нәлбәнд ишләјиб аиләни доландырырды. һамы кәлчәјә үмидлә бахырды. Арзулары аиләләрини кен-бол чәрәклә тәмин етмәк, ушағлары сағлам бөјүтмәк иди. Лакин мұһарибәнин башланмасы һамы кими Хагајында арзуларыны үрәјиндә гојду. Бу ачы хәбәр гәсәбәјә илдырым сүрәти илә јәјылды.

Бәли, 1941-чи илин 22 ијун сәһәри бу фәлакәтли хәбәрлә ачылды. Әли силаһ тутан кишиләрин һамысы көнүллү оларағ Губа Рајон һәрби Комиссарлығына ахышыр, чәбһәјә кетмәјә јазылырдылар. Хагај да онларын арасында иди. һәрби комиссарлығда она кәзләмәји тапшырдылар вә дедиләр:

— Чагырыланда кәләрсән.

О, чох кәзләмәли олмады. Чәми ики ај сонра — 1941-чи илин сентјабр ајында дөјүшән ордуја — о вахтын 277-чи атычы дивизијасына кәндәрилди. Дүздүр о, өтән ики ајы әли гојнунда дурмамьшды. Кечәли-күндүзлү чальшмышды. Ики, үч адамьн јеринә ишләмишди. Ахы мұһарибә иди! Бу фәлакәтли кабус адамлардан сон енержисинә гәдәр арха чәбһәдә ишләмәји, дөјүш бөлкәсиндәки әскәрдән исә Сталин угрунда — Вәтән угрунда рәшадәт кәстәрмәји санки гануна чевирмишди.

Моздок-Ишшерск истигамәтиндә мөвге тутан дивизија илк күнләрдә угурсузлуга дүчар олду. һәмин дивизијанын 1069-чу атычы полкунун дөјүшчүсү олан Хагај

Захарјаевин чэбһэ јолдашларынын эксэријјети азэрбајчанлылар иди. Онларын амалы, арзусу бир иди. Фашистлэри мэглуб етмэк, торпагларымызы ишгалдан тэмизлэмэк. Бэзэн чэбһэдэ Гитлерин јәһудилэрин мәһвинэ јөнәлдилмиш хүсуси фәрманыны јајыр, јәһуди дөјүшчүлэрини руһдан салмага чалышырдылар. Лакин Хагај өзүнүн мәрд вә икид чэбһэ јолдашлары илә дүшмәнин мүгавимәтини гырмаг, онлара лајигли зәрбә вурмаг үчүн анд ичмишдиләр.

Хагај Захарјаев 1069-чу атычы полкун тәркибиндә дүз Берлинәдәк гәһрәманлыг јолу кечиб. Бранденбург дарвазаларындан илкин кечәнләрдән бири кими 1945-чи ил 9 мај — Гәләбә күнүнү мәһз Берлиндә гаршыламаг шәрәфинә лајиг олуб. 1946-чы илдә ордудан тәрхис олунан Хагајы догма Губада јахынлары севинч јашлары ичәрисиндә гаршыладылар.

Хагај Захарјаевин дөјүш јолу мәнәли, јадда галан олуб. О, догулдугу Гырмызы Гәсәбәјә гәһрәман огул кими гајыдыб. Синәсини икинчи дәрәчәли «Бөјүк Вәтән Мүһарибәси» ордени, «Икидлијә көрә», «Дөјүш хидмәтләринә көрә», «Алманија үзәриндә гәләбәјә көрә» медаллары бәзәјән Хагај Захарјаев сонралар Алманија үзәриндә гәләбәнин 20 вә 25 иликләринә көрә медалларыны да ифтихарла кәздирәрди. Мүһарибәнин агыр, мәшәггәтли күнләри архада галмышды. О, чэбһәдән гајыданда 2 јашында гојуб кетдији илки Рашбил артыг 7 јашында иди.

... Илләр өтүрдү. Он ушаг атасы олан Хагај Захарјаев дә гочалырды аиләнин доланачагы о гәдәр дә јахшы дејилди. Дәмирчиликлә он өвлад бөјүтмәк, онлара тәһсил вермәк өзү дә бир гәһраманлыг иди вә әлләринин габары илә Хагај киши бу миссијаны лајигинчә јеринә јетирирди.

Һәјат өз ишини аста-аста көрүр. Бир вахт инсана бәхш олунан өмүр пајы, бир күн әлиндән алыныр, алын јазысы һөкмүнү верир. Инди Хагај Захарјаев дә арамыз-

да жохдур. Анчаг мұһарибәнин одундан, аловундан саг чыхан губалы Бөжүк Вәтән мұһарибәси ветеранлары бу гәһрәман,икид, вәтәнпәрвәр һәмжерлимизи бу күн дә хатырлајыр, ону һөрмәтлә јад едирләр.

*Ширин дилли иди, Хагај киши узу куларди,
Талејин көзүјдү, о — Хагај киши.
Бир тәкнә чөрәји мин чүр бөләрди,
Кур тәндир өзүјдү, о — Хагај киши.*

*Кимсә билмәзди ки, нә диндәди — о?
Бүтун үрәкләрин көзүндәјди — о!
Аллаһдан пәј дүшән бир бәндәјди — о,
Аллаһдан јазыјды, о — Хагај киши.*

*Әл ачыб диләнән киши дејилди...
Өмрү боју кимә сынды, әјилди?
Инсан дастанында илкин фәсилди, —
Фәсилләр јазыјды, о — Хагај киши.*

*Инсанлыг ешигини уча тутарды,
Хәјалы јол кедән гатар — гатарды...
Он өвладындан савај нә варды? —
Он ачыг көз иди, о — Хагај киши.*

*Өзүну Төвратдан јозду дүнјаја,
Орадан бојланды Күнәшә, Аја...
Муса пејгәмбәрли Тури — Синаја, —
Үнванда дүз иди, о — Хагај киши!*

Абузэр БАЈРАГДАРОВ,
Сосиалист Эмэжи Гэһрэманы

ОНУ ИНДИ ДЭ ЈАД ЕДИРЭМ

Узун иллэр «Губа» агрофирмасында бригадир ишлэмишэм. Миллијјэтчэ түркэм. Тэсэррүфатымызда мүхтэлиф миллэтлэрин нүмајэндэлэри чальшырдылар. Намысы да һалаллыгы үстүн тутарды. Елэ бу сэбэбдэн алын тэри, һалал эһмэтлэ газандыгымыз эмэк һагты бизи мадди чэһэтдэн тэмин едирди.

Журналистлэр бизим бригадаја тез-тез кэлирди. Мэрһум Рашбил Захарјајеви бу күн дэ јахшы хатырлајырам. Садэ кејинэрди, аста даньшарды, һэмишэ фикирли оларды. О, санки журналист јох, игтисадчы иди. Кэнд тэсэррүфатына даир ишлэри чох көзэл билирди, багбанла багбан, сучу илэ сучу, экинчи илэ экинчи кими даньшарды. Бригадамыздан, агрофирмамыздан онларча мэгалэ, зарисовка, репортаж јазмышды Рашбил Хагајевич.

Республика мэтбуатына да јазылар верэрди. Мэним республикада уста багбан кими танынмагымда, шөһрэт газанмагымда рэһмэтлик Рашбил Хагајевичин дэ эмэји аз олмајыб. О, вахташыры мэним рэһбэрлик етдијим коллективин багбанлары илэ көрүшэр, ишимиз барэдэ рајон вэ республика гезетлэриндэ чыхыш едэрди.

Түрклэрин бир мäsэли вар: «Хатырланан о кэсдир ки, эбэди јашајыр». Рашбил Хагајевич дэ эбэди јашајан инсандыр. Тэссүф олсун ки, хејирхаһ инсан олан Рашбил Захарјајев инди арамызда јохдур. Аллахдан она рэһмэт дилэјирэм.

Мәдинә ӘЗИЗОВА,
фермер

УНУДУЛМАЗ ИНСАН

Елэ инсанлар вар ки, бирчэ дэфэ таньшлыгдан сонра онун һансы кеҗфијјэтлэрэ малик олдугу барэдэ этрафдакыларда мүэјјән фикир ојаныр. Әкәр һәмин шәхс онунла үнсијјәтдә оланларда мүсбәт рәј ојадырса һамы онунла һәмсөһбәт олмаг, онунла тез-тез көрүшмәк арзусунда олур. Һаггында сөһбәт ачагагым журналист Рашбил Захарјәев дә белә инсанлардан иди.

1971-чи илдә али тәһсилими баша вуруб Исов кәндиндәки, Калинин адына совхозда баш мүһасиб ишләјирдим. Бир күн отагыма бир нәфәр дахил олду. Өзүнү тәгдим етди вә редаксиядан кәлдијини билдирди. Совхозун директору вә мүһасибат ишчиләри илә отуруб тәсәрүфат ишләринин кедишини мүзакирә етдиләр. Мән лазым олан статистик мәлуматлары она тәгдим етдим. Сонра зарафатла мәнә деди:

— Чаван гыз, аиләлисән?

Мән она чаваб вердим:

— Хејр.

Сонра о күлә-күлә деди:

— Јәгин шәһәр чаванлары сәни көрмәјибләр, она көрә субај галмысан.

Отагдакыларын һамысы зарафатдан күлүшдүләр. Мән өзүмдән јашлы олан бу адамын хош зарафатындан инчимәдим. О, бизимлә худаһафизләшиб кетди. Сонрадан мәнә мәлум олду ки, о, «Шәфәг» гәзетинин хүсуси

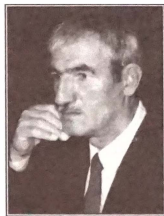
мүхбири Рашбил Захарјаев иди. Бир нечэ күндэн сонра гээтдэ онун имзасы илэ тэсэррүфатымызда јаза һазырлыгдан бәһс едэн јазы илэ таныш олдуг.

Рашбил Захарјаев сонралар да дэфэлэрлэ тэсэррүфатымызда олмуш, кэнд адамларынын ишкүзарлыгындан, сосиал проблемлэрдэн, кэндин игтисади һәјатындан бәһс едэн јазыларла гээтдэ чыхыш етмишди. Онун јазылары һәмишә рәгбәтлэ гаршыланарды. Артыг онун ады тэсэррүфатымызын әмәкчиләри үчүн догма иди. Бәзән о, бизимлә телефонла да әлагә сахлајар, тэсэррүфат ишләри илэ марагланарды.

1978-чи илин мај ајында «Шәфәг» гээтиндә Рашбил Захарјаевин вәфаты илэ әлагәдар некролога раст кәлдик. Рашбил мүәллимин вәфаты бизи чох кәдәрләндирди. Биз онун симасында нәчиб, сәмими, гајгыкеш бир инсан итирмишдик.

Рәһим АЛХАС,
Азәрбајчан Јазычылар
Бирлијинин үзвү,
Азәрбајчан Республикасы Президенти
јанында Милли
сијасәт мәсәләләри үзрә
мәсләһәт шурасынын үзвү

ӘН МЕНРИБАН АДАМ

Танынмыш һәким, достум Победа Мардахәјевлә сөһбәт заманы ајдын олду ки, журналист һәмкарым Рашбил Захарјәјевин хатирәсинә китаб нәшр олунар. Елә бу јазымы да узун илләр таныдыгым, ән јахын достларымдан бири олан истедадлы журналист Рашбил Захарјәјевин хатирәсинә һәср едирәм.

Мән 1960-чы илдән «Гызыл Губа» гәзетинин редаксиясына кәлиб кедир, өз шер вә мәгаләләримин чап етдирдим. Елә һәммин вахтдан редаксиянын әмәкдашлары илә, хүсусилә о дөврдә редаксия илә сых әлагә сахлајан чаван мүхбир Рашбил Захарјәјевлә достлуг едирдим. Әслини ахтарсаг, Рашбиллә ана тәрәфдән гоһумуг. Атасы Хагај киши дә мәнним хәтримин чох истәјирди. 1966-чы илдән өмрүнүн сонунадәк Рашбил редаксияда ишләди. О, «Шәфәг» гәзетинин кәнд тәсәррүфаты шөбәсиндә чалышырды. Тез-тез колхоз вә совхозларда, тикинти саһәләриндә олур гәзет үчүн материал һазырлајырды. Онун кәнд тәсәррүфатына аид јаздыгы мәгаләләр марагла охунурду. Охучулар Рашбилин мәгаләләриндән чох шеј өјрәнирдиләр.

Рашбил истедадлы гәләм саһиби, јахшы бир журналист иди. Онун мәгаләләри даим дадлы-дузлу оларды. О, мәнни дә колхоз вә совхозларын ишиндән јазмага, тәсәр-

рүфат мәсәлэләрини ишыгландырмага алышдырды. Она көрә дә мән о заман кәнд һәјатындан јаздыгым мәгаләләримә кәтириб Рашбилә верирдим. О, да һәммин мәгаләләрдә хырда дүзәлишләр едәрәк гәзетдә чап етдирирди.

Рашбил көзәл инсан, јахшы бир јолдаш иди. Чох вахт биз Низами паркындакы чајханада отуруб чај ичәрдик. Рашбил мәни чибимә әл салмага гојмазды, дејирди ки, Рәһим сән Хыналыгдан кәлмисән мәнә гонагсан.

Рашбил Хагајевич 1970-чи илин јајында Хыналыга кәлмишди. Совхозун идарә бинасында мән ону гаршыладым. Мәнә гонаг кәлдијинә көрә чох севиндим вә Рашбили евимә гонаг апардым. Тез гапымыза чатан кими мән она дедим:

— Рашбил инди сән мәнә Губадан гонаг кәлмисән, хош кәлиб сәфа кәтирмисән.

О, кечә мөһрибан-мөһрибан сөһбәт етдик. Сәһәрки күнү һәрәмиз бир атла јајлағлары кәздик, гојун-гузу сүрүләринә бахдыг, бир сыра чобанларла сөһбәт кәсдик, күнорта вахты Хыналыг атәшкәһында олдуғ. Арадан бир күн кечәндән сонра Рашбили Губаја јола салдым. О, Хыналыг сәфәриндән чох разы галмышды.

Нә исә... Рашбилин инсанпәрвәрлијинә, сәмимијәтинә олдуғча һејран галмышдым. Оун садә данышыгы, адамы ширин-ширин диндирмәји варды. Оунла сөһбәт етмәк хош иди. О, сөһбәт заманы көзәл атмачалардан, аталар сөзләриндән истифадә едир вә гаршысындакы адама өз мөһрибанчылығыны көстәрирди. О, мәнән бир нечә јаш кичик олса да, мән ону бөјүк бир шәхсијәт саһиби кими, һөрмәт саһиби кими таныјырдым. Рашбилин јүксәк мәдәнијәти, адама хош кәлән хасијәти, күчлү инсани хүсусијәтләри варды. О, мәни бир нечә дәфә гәсәбәдәки евинә гонаг апармышды. Онда Рашбилин ушағлары балача иди. Амма онун ушағлары да чох мөһрибан иди. Мән елә билирәм ки, Рашбилин өвладлары да өзү кими

меһрибан, өзү кими һөрмәтчилдирләр. Она көрә дә,
үрәјимдә Рашибилин оғланлары һагғында ашагыдакы
шер сәтирләри ганадланмыш олду:

*Кечир вахт, өтүр заман,
Күлүмсәјир асиман.
Һәрәси бир пәһләван
Рашибилин оғланлары.*

*Дејирәм нөвчавандыр,
Гәлби тәмиз инсандыр.
Һамыја меһрибандыр,
Рашибилин оғланлары.*

*Хош арзу, хош диләкдир,
Өзләри саф үрәкдир.
Дост таньша көмәкдир,
Рашибилин оғланлары.*

*Һагга синә кәрдиләр,
Гызыл күлү дәрдиләр.
Икиддиләр, мәрддиләр
Рашибилин оғланлары.*

РАШБИЛИН

*(Журналист достум
Рашибил Захарјевин әзиз хатирәсинә)*

*Дојаммазды тәр күлләрин әтриндән,
Хошланарды чичәкләрин чәтриндән.
Билинәрди шеринин һәр сәтриндән,
Ки, тамлыдыр дузу-дады Рашибилин.*

*Догма иди нечэ-нечэ сирдаша,
Әзиз иди даим гоһум-гардаша.
Һәр аддымда доста, Һара-Һолдаша,
Бөҗүк иди етимады Рашбилин.*

*Һәр заман догруну сөҗләмәҗиндән,
Ганадлыҗды арзулары о күндән.
Һәр кәсә Һахшылыг еҗләмәҗиндән
Олмазды дүшмәни, Һады Рашбилин.*

*Чошдугча илҺамы кәләрди дилә,
Үрәкдән баглыҗды обаҗа, елә.
Инди атасынын ад саны илә,
Фәхр еләҗир һәр өвлады Рашбилин.*

*Чаван икән өмрү сона Һетсә дә,
Өзү бу һәҗатдан накам кетсә дә,
Гәбринин үстүндә күлләр битсә дә,
Галыб үрәкләрдә ады Рашбилин.*

Борис СИМАНДУЈЕВ,
*Гырмазы Гэсэбэ
даг јәһудиләри дини
ичмасынын сәдри*

ОНУН РУҢУ ШАДДЫР

Захарјајевләри гэсэбэмиздә һалал зәһмәтлә чөрәк јејән, сүфрәси дост-таныш үчүн ачыг олан аилә кими таныјырлар. Аиләнин агсаггалы Хагај киши өвладларыны һамыја нүмунә көстәриләчәк бир инсан кими боја-баша чатдырмаг үчүн өмрүнү шам кими јандырыб. О, Бөјүк Вәтән мүһарибәси иштиракчысыдыр. Чәбһәдән синәси орден вә медалларла гајыдан Хагај киши өвладларынын тәһсил алмасы, аилә саһиб олмасы гајгысы илә јашамышдыр. Онун бөјүк оғлу Рашбил Захарјајев гэсэбәдә сајылыб сечилән кәнчләрдән иди. Рашбил журналист иди. Јүксәк әхлага, нүмунәви истедада саһиб олан Рашбил кәнч јашларындан өз јашыдлары арасында фәргләнәр, һамыја нүмунә көстәрәрди. Улу Танры она инсанлар а һөрмәт вә мәһәббәт бәсләмәк, онлара гајгы көстәрмәк кими нәчиб хүсусијјәтләр бәхш етмишди. Онун јазыларында да бу һиссләр дујулурду. Лакин Рашбил Хагајевич чох тез — 39 јашында һәјатыны тәрк етди. Инди она хас олан нәчиб һәрәкәтләрини онун өвладлары давам етдирирләр. Елә буна көрә дә Рашбил Хагајевичин руһу даим шаддыр.

Аллаһ она рәһмәт еләсин!

Борис ЈУСИФОВ,
*Гырмазы Гэсэбэ 2 нөмрәли мәктәбин ди-
ректор муавини, эмәк ветераны*

МӘКТӘБДӘ ДӘ ҺӘГИГӘТИ МУДАФИӘ ЕДИРДИ

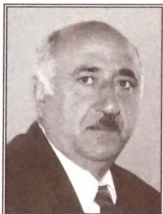
Мән 1953-чү илдән Гырмазы Гэсэбэдәки 2 нөмрәли мәктәбдә чальшырам. О, вахт мәктәбимиздә мин нәфәр-дән артыг шакирд тәһсил алырды. Кәнч олдуғумдан тарих дәрсләрини тәдрис етмәклә јанашы пионер баш дәстә рәһбәри вәзифәсини дә мәнә һәвалә етмишдиләр. Мәктәбимиздә чидди низам-интизам вар иди. Һәммин илләрдә Рашбил дә бизим мәктәбдә охујурду. Бешинчи-алтынчы синифләрдә мән она дәрс демишәм. О, фәаллығы илә фәргләнирди. Һәмишә дәрсә һазырлығылы кәлирди. Бүтүн синиф јолдашларына, јашыдларына нүмунә иди. Дејәсэн кәләчәкдә журналист олачагыны һәлә кичик јашларында јәгин етмишди. Мәктәбдә бурахылан дивар гәзетинин редаксия һејәтинин үзвү иди. Јахшы јадымдадыр бир дәфә гәзетдә дәрсә кечикән бир мүәллимин карикатурасыны дәрч етмишдиләр. Сән демә карикатуранын мүәллифи Рашбил имиш. Ону мүәллимләр отагына дәвәт едиб мәзәммәт етмәк истәдиләр. О, исә чавабында деди:

— Бәс шакирдләр дәрсә кечикәндә тәнбәһ едирләр. Мүәллимләр өзләри нијә дәрсә кечикирләр.

Биз һамымыз онун чәсарәтинә һәсәд апардыг. Бир мүддәт сонра Рашбили дружина гәраркаһынын сәдри сечдиләр. О, бу ичтимай ишдә дә өзүнү доғрултду. Раш-

бил орта мэктэби дэ эла гижмэтлэрлэ баша вурду. Нэм валлдејнлэринин, нэм дэ биз мүэллимлэрин зэхмэтини јердэ гојмады, али тэхсил алды. Рашбилин вахтсыз өлүмү онун мүэллимлэрини дэ пэришан етди. Лакин һэјат давам едир. Инди Рашбил Захарјјевин нэвэлэринин бир чоху бизим мэктэбдэ тэхсил алыр.

Јевда АБРАМОВ,
Гырмазы Гэсэбэ
бэлэдијјэсинин сэдри

ОНУ ХАТЫРЛАМАГ БИЗИМ ВӨТӨНДАШЛЫГ БОРЧУМУЗДУР

Гырмазы Гэсэбэ зијалыларындан сајылыб сечилэни һесаб етдијимиз мэрһум Рашбил Захарјајевин эбэдијјэтэ говушмасындан бир чох иллэр өтсэдэ бу иткијэ альпшмаг олмур. Истэр-истэмэз өзүмдэн биихтијар олараг «Шэфэг» гзетинин һэр сајында онун имзасыны ахтарырам. Мэн онун гэлэминин мэхсулу олан бүтүн мэгалэлэрини охумушам, онун журналистлик үслубуна бэлэд оланларданам. Мэтбуата гэлбэн баглы иди. Одур ки, али тэхсил алдыгдан сонра бүтүн һэјатыны мэтбуата баглады. «Шэфэг» гзетини елэ бил догма өвлады кими сеvirди, бу гзетдэ ишлэдији дөврдэ бир-биринин ардынча чохлу јадда галан мэгалэлэри илэ кениш охучу аудиторијасынын һөрмэт вэ еһтирамыны газанмышды.

Мэн онунла шэхси дост олмасам да, һэмишэ гэсэбэмиз үчүн, елэчэдэ рајономуз үчүн дэјэрли бир шэхс санмышам. Арамызда јаш фэрги олсада сөһбэтимиз тутурду. О, мүталиэни чох сеvirди. 60-чы иллэрдэ гэсэбэ китабхана-сынын гираэт залы о вахт зијалыларын јыгынаг јери иди. Орада альпнмышды илк сөһбэтимиз вэ сонра бу адама гаршы һөрмэтим даһа да артды. Мэн о вахт али мэхтэб тэлэбэси идим. Бизим тэхсилимизлэ марагланарды. Билдирэндэ ки, јахшы охујуруг инанмазды. Һэр дэфэ семестр

имтаһанларындан гајыданда она гијмэт китабчамы көс-тәрирдим. О, эла гијмәтләрлә охудугуму көрүб севинчдән көзләри долларды вә дејәрди: Анчаг белә олмалыдыр. О, һәмишә арзу едәрди ки, гәсәбә мәктәбләриндә кәнч, савадлы кадрлар ишләсин. Сонрадан тале елә кәтирди ки, мән онун өвладларына дәрс демәли олдум. Артыг о һәјат-да јох иди.

Һәјатынын ән мәнәлы күнләрини рајон медијасына һәср етмиш, саф вә тәмиз дујгулар саһиби олан Рашбил Захарјајев журналистикада әсл сөзүнү дејә билмәди. Бөјүк арзулары вар иди. Онун дәрч етдирдији мәгаләләр рајонун кәнд тәсәррүфаты ишчиләри тәрәфиндән рәғбәт-лә гаршыланарды. Мән 70-чи илләрин әввәлләриндә рајонун кәндләриндә мүәллимлик етмишәм. Совхоз рәһ-бәрләри онун нөвбәти мәгаләләрини сәбирсизликлә көз-ләјәрдиләр.

Тәбиәтән чох садә, хасијјәтчә чох мүләјим олан Раш-бил Захарјајев рајонун ичтимаи-сијаси мүһитини бүтүн ајдынлығы илә көрмәји вә мүһитдә өзүнү нечә апармаг лазым олдугуну бачаран бир инсан иди. О, сөзүнүн дәјә-рини вә гәдрини билирди. Чох садә һәјат тәрзи кечирир-ди. Өзүдә бу чүр аиләдә бөјүмүшдү, өвладларыны да бу руһда тәрбијә етди. Бу күн бүтүн гәсәбә сакинләри онун мирас гојуб кетдији өвладларына һөрмәтлә јанашыр. Чүнки бу өвладлар өз әмәлләри илә һәјатын рәғбәтини газанмыш, бир даһа аталарына лајиг олдугларыны сүбут етмишләр.

Танрыдан гисмәтинә дүшән һәјатыны мәнәлы јашады Рашбил Захарјајев. О, һәтта зарафатјана дејәрди ки, жур-налистләр һәјатда аз јаша јырлар. Елә бил өмрүнүн аз ол-дугуну билirmiш кими.

Вахтсыз өлүмүн арамыздан апардыгы Рашбил За-харјајев көзүнүн нуру, көнлүнүн фәрәһи олан балалары-нын бирчәсининдә олса тојунда гол галдырыб ојнамады.

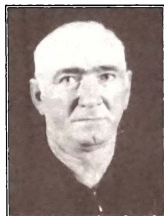
Чох севдији «Вағзаль» һавасы илә гызларынын көчмәси-ни, инди очагынын јарашыгы олан кәлинләрини көрә билмәди.

Гәлбинин саф, тәмиз дүјгуларыны һәлә нечә-нечә дәјерли јазыларда әкс етдирмәјә, һәлә дејилмәмиш сөзлә-рини демәјә өлүм она имкан вермәди. Тәлејин гисмәти белә имиш. Көрүнүр өмрүн өз вахты кәләндә, өлүмүн елә өз вахтсызлығы кәлирмиш.

Ханука МАРДАХАЈЕВ

БИЗ ГАРДАШДАН ЈАХЫН ДОСТ ИДИК

Мэн Рашбил Хагајевичлэ һэлэ лап ушаглыгдан достлуг етмишәм. Биринчи синифэ кедэндэ елэ кәтирди ки, биз ајры-ајры синифләрде охумалы олдуғ. Буна бахмајарағ мәктәбә биркә кедир, биркә гајыдырдығ. Ушаглыгда башланан достлугумуз кәнчлик илләриндә даһа да мөһкәмләнди, аилә достлугуна чеврилди. Рашбиллэ мән мәсләк досту идик. Фикирләримиз, истәкләримиз үст-үстә дүшүрдү. О, достлугда мөһкәм, сағ бир адам иди. Рашбил мәктәбимизин ән фәал вә ичтимаијјетчи шакирдләриндән иди. Онун шәкли биринчи синифдән та орта мәктәби битирәнәдәк «Шәрәф лөвһәси»ндән дүшмәди.

Ушаглығ илләриндә олдуғу кими сонраларда бизим ән истәкли јеримиз Гудјалчај үзәриндәки гәдим көрпү иди. Биз ахшамлар бураја кәзинтијә чыхардығ. Бәзән Гудјалчајын шырылтылы саһилинә енәр, саатларла Рашбилин дедији шерләрә гулаг асардым. Сәмәд Вургунун пәрәстишкары иди. Бәзән өзүнүн јаздығы лирик шерләри дә охујарды.

Илләр кечди. Һәр икимиз һәјатда өз јеримизи тутдуғ. Рашбил ушаглыгдан арзусунда олдуғу журналистлик пешәсинә говушду. Университетин журналистика факултәсини битириб али тәһсилли журналист дипломуну аланда илк дәфә ону тәбрик едән мән олмушам.

Амма Рашбил һәјатыны тез тәрк етди. Амансыз өлүм

онун истәкләрини үрәјиндә гојду. Инди бизим достлугу-музу һәлә о сағ икән бөјүк оғлу Соломонла достлуг едән оғлум Алберт давам етдириләр. Онлар аиләви достдурлар. Мән инанырам ки, Рашбилин атасы Хагај Захарјајевлә мәним атам Манахим Мардахајевин башладыглары вә мөһкәм тәмәл үстүндә гурулмуш бу достлугу бизим кәләчәк нәсилләр даһа да мөһкәмләндирәчәкләр. Бу, унудулмаз достум Рашбил Хагајевичин әзиз хатирәсинә ән јахшы һәдијјәдир.

Јавушва СИМАНДУЈЕВ,
*Гырмазы Гэсэбэ 1 нөмрәли орта мәктәбин
директору*

ЛАЈИГЛИ ӨВЛАДЛАР АТАСЫ

Дејирләр ки, кими вар дөвләти илә, кими инсанлара олан јахшы мүнәсибәти вә нәчиб әмәлләри илә, кими дә јахшы өвладлары илә таныһыр.

Белә инсанлардан бири дә һаггында сөһбәт ачаһагым Рашбил Захарјаевдир. Бәли о, һәјатда өзүндән сонра вар-дөвләт јох, тәрбијәли, валидејнләринин јолуну давам етдирән өвладлар гојуб кетмишшир. Она көрә дә адамлар онун өвладлары һаггында белә дејирләр:

— «Аллаһ атасына рәһмәт еләсин, атасы да јахшы киши иди, һалал олсун, аталарыһын јолуну давам етдириләр».

Рашбил Захарјаев мәһз белә инсанлардан иди. Мәһз бу инсанһын өзү илә шәхсән јахындан таныш олмаг мәнә нәсиб олмаса да, онун доггуз күл баласындан једдисини — Соломон, Телман, Максим, Едуард, Керман, Исај вә Анжелланы бир мүәллим кими јахындан таныјырам. Рашбиллә јахын олан адамлардан онун һаггында хош хатирәләри динләдикчә гәлбим гүрур һисси илә долур вә дејирәм: јахшы атанын јахшы өвладлары мәһз бу күл балалар кими олар.

Һеч јадымдан чыхмаз. 1996-чы илдә рајонда тәбии газын олмамасы илә әлагәдар мәктәбин мәркәзи иситмә системи ишләмәди. Синиф отагларыһын гыздырылмасы

мүшкүл бир мөсөлө кими рәһбәрлик гаршысында дурурду. Валидејнләрин көмәји илә мәктәб үчүн одун тәдарүк едирдик. Бу бахымдан иш адамларыны, хејријјәчилијә чәлб етмишдик. Буну ешидән Исај Захарјәјев мәни көрүб мәктәбә бир машын одун көндөрәчәјини билдирди. Догрусу көврәлдим, она чох саг ол дедим. Ики саат кечмәмиш Исај мәктәбә кәлди вә мәнә деди:

— Мүәллим бир машын одун кәтирмишәм, һеч нараһат олмајын. Мәктәбә нә вахт лазым олса биз гардашлар сизә јардым етмәјә һәмишә һазырыг. Мәктәб бизим икинчи мүгәддәс очагымыздыр.

Әһсән белә тәрбијәјә! Рашбил Хагајевичин өвладлары тәкчә мәктәбә јох, ејни заманда гәсәбәдә фәалијјәт көстәрән синагога да даим јардым көстәрирләр. Она көрә дә гәсәбә әһалиси онлары сеvir, һөрмәт едирләр.

Догрудан да Захарјәјевләр алгыша лајиг өвладлардыр. Мән гәсәбә әһалисинин үрәјиндән кечәнләри белә ифадә едирәм:

— Аллаһ сәнә рәһмәт еләсин Рашбил мүәллим, гәбрин нурла долсун. Әмин ол ки, сәнин балаларын Вәтәнә, халга лајиг өвладлардыр. Онлар сәнин адыны һәмишә уча тутачаг вә сәни өз көзәл әмәлләри илә даим јашадачаглар.

Жарухан ЗАХАРЈАЈЕВ

ОНУН АРЗУСУНУ ҺӘЈАТА КЕЧИРИРИК

Бу сәтирләри јаза-јаза көз јашларымы сахлаја билми-рәм. Ахы мән мүһарибә илләриндә Рашбиллә ачлыг шә-раитиндә, сојуг отагларда, тез-тез мәнзил дәјишәрәк, һарада сығыначаг тапдыг бир тәһәр күн кечирмишдик. Атам чәһһәдән гајытдыгдан сонра биз нәнәмкилә көчдүк...

...Илләр өтдү, аиләмиз бөјүдү, үзвләринин сајы артды. Вахт кечдикчә ушаглар да бөјүјүб боја-баша чатдылар. Огланлар евләндиләр, гызлар эрә көчдүләр. Һәрә бир өлкәдә јашамагы үстүн тутду. Амма биз валидејнләримизи унутмадыг, тез-тез онлары јад етдик. Һәр дөфә көрү-шәндә Рашбил бизи меһрибанлыгла, гонагпәрвәрликлә гаршылајар, күзаранымызла марагланар, ишкүзар, ағыллы мәсләһәтләр верәрди.

Мәктәб илләриндә Рашбил мүталиәјә чох вахт ајырар-ды. О, чијнинә көдәкчә салыб нефт лампасы ишыгында кичик бир отагда отулар, јазар, охујарды. Онун һачанса бекар олдугу күн јадыма кәлмир. Бир күн о мәнә бөјүк бир сирр нәгл етди:

Шолома Алејхуманьн әсәрләрини Азәрбајчан дилинә тәрчүмә етмәк истәјирәм — деди.

..Һәммин кәдәрли күн һәјәтимиздә хејли адам варды.

Рашбили сон мэнзилә жола салмаг үчүн онун һәмкарлары, гоһумлары, јахынлары вә гоншулары топлашмышдылар. Гадын һычгыртылары ешидилирди. Онун чәназәсини евдән чыхаранда атам һөнкүртү илә әлләрини сәмаја тутуб деди:

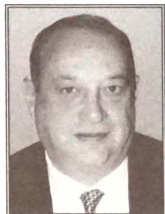
— Аллаһ, нијә көрә сән мәним оглуму әлимдән алырсан, ахы нә пис иш тутуб?

Елә бу вахт көјүн үзү бир ики дәгигә әрзиндә гара булудларла өртүлдү, әтрафа јагыш дамалары сәпәләнди. Онда һамы баша дүшдү ки, бизимлә бирликдә Бөјүк Аллаһ да көз јашларыны сахлаја билмәди.

— Рашбил һеч вахт өвладларына гаршы биканә галмамыш, даим онларын тәрбијәси илә мәшгул олмуштур. Әвладларынын тәрбијәсиндә онларын анасы Тајло ханымын бөјүк вә әвәзсиз әмәји олмуштур. О, һәлә кәнч јашларында һәјат јолдашыны итирсә дә тәләјин сәрт үзү ону әјә билмәмишдир. Аиләмизин бүтүн үзвләри она бөјүк һөрмәтлә јанашыр вә чох саг ол дејирик.

Инди биз һамымыз Исраилдә јашајырыг. Әзиз гардашым Рашбилин ән бөјүк арзуларындан бири дә бизи һәсрәтиндә олдуғу бу өлкәдә топламаг иди. Чох тәәссүфләр олсун ки, о бу күнләри јашаја билмәди. Мән һарада олсам да Рашбил һәмишә мәним јанымдадыр. Мән онун фикирләри илә јашајыр вә аддымлајыр, Аллаһын вердији өмрү јашајырам.

Јусиф МУХАИЛОВ

МЭН ТАЛЕЈИМИ ХЕЈИРХАЊ АИЛӘ ИЛӘ БАГЛАДЫМ

Рашбил Захарјајев бизим гоншулугумузда јашајырды. Намы она һөрмәт бәсләјирди. О, бу һөрмәти өзүнүн алич-энаблыгы, дүнјакөрүшү, отуруб-дурушу илә газанмышды. Үмумијјәтлә Захарјајевләрин агсагалы Хагај киши дә өз јерини билән, бөјүк-кичик таныјан зәһмәткеш бир инсан иди. 10 өвлад бөјүтмүшдү. Рашбил онун илк өвлады иди. Намымыз мәнәлләдә она рәғбәт бәсләјирдик. Билирдик ки, журналистдир. Рајонда чыхан «Шәфәг» гәзетиндә ишләјир. О, тез-тез гәсәбәмиздә кечирилән тәдбирләрдә иштирак едәрди. Рашбил доггуз өвлад атасы иди. Өвладларынын тәһсил алмасы үчүн бөјүк гајгы кәстәрирди. Һәјат јолдашы Тајло ханым илә бүтүн гүввәләрини өвладларынын сағлам, савадлы олмалары үчүн гајгыларыны чәмләшдирдиләр. Лакин Рашбил Хагајевич 39 јашында гәфләтән вәфат етди. Аиләнин бүтүн агырлығы Тајло ханымла Хагај кишинин үзәринә дүшдү.

Һеч сирр дејилдир ки, һәр бир кәнч аилә гуаркән ән әввәл гоһумунун нәчабәтли, аилә гурдугу кәләчәк һәјат јолдашынын исмәтли олмасыны истәјир. Мән дә аилә гуаркән һәр шејдән әввәл бунлара үстүнлүк вердим. Мәнәлләдә һамымызын һөрмәт бәсләдији Рашбил Захарјајевин бөјүк гызы Лида илә аилә гурмагы гәрара алдым. Биз

1981-чи илдэ евлэндик. Артыг 21 илдир ки, хошбэخت жашаырыг. Мэн Захарјаевлэр айлэси илэ гоһум олмагда жаньлмамышам. Рашбилин бүтүн өвладлары халгын, елин хејир-шэри илэ жашајан, јери кэлдикдэ имкансызлара эл тутан, ичтимаи ишлэрдэ фэал иштирак едэн хејирхаһ инсанлардырлар. Онлар достлуга етибарлы, эһдэ вэфалы, сөзү бүтөв олмалары илэ бүтүн кэнчлэрэ нүмунэ ола билэрлэр. Онларын һамысы али тәһсил алмыш, чәмијјетимиздэ өзлэринэ лајиг јер тутмушлар.

Артыг 24 илдир ки, Рашбил Хагајевич һәјатда јохдур. Лакин бу хејирхаһ инсаньн јаддагалан әмәллэри унудулмур. Бу әмәллэри инди вахты илэ онун сүфрәсиндэ чөрәк јејән вә валидејн кими ондан нәсиһәт алан өвладлары давам етдирилэр.

Лида ЗАХАРЈАЈЕВА

АТАМЫН ИШЫГЛЫ ХАТИРӘСИ ҮРӘЖИМДӘ ЈАШАЈЫР

Мән аиләмизин илк өвләдыјам. Атам вәфат едәндә мәним 17 јашым вар иди. О, мәним јаддашымда сәмими, өз өвләдларына нәвазиш кәстәрән, лакин јери кәләндә тәләбкар бир валидејн кими галыб. Атам даим бизим тәрбијәмизлә мәшгул олар, дәрсләримизи јакшы охумагы, савадлы олмагы төвсијә едәрди. Елә күн олмазды ки, о, бизим мәктәбдә алдыгымыз гијмәтләрлә марагланмасын. Биз һамымыз чәтинлик чәкәндә она мүрачиәт едәр, ондан өјрәнәрдик. Атам бүтүн фәнләри јакшы билирди, хүсусән тарих вә чографијаны. Мәктәбдә валидејнләр јыгынчагы кечириләндә һәмишә евә үзүкүләр гајыдарды. Һисс едәрдик ки, мүәллимләримиз биздән разылыг едибләр. Гијмәт чәдвәлләримиз евдә әлдән-әлә кәзәрди. Мән орта мәктәби әла гијмәтләрлә баша вурараг гызыл медала лајиг көрүлдүм. Онда атамьн севинчи јерә-көјә сыгмырды.

Атамьн хатирәси һамымыз үчүн әзиздир. Онун күләр үзү, хош зарафатлары, бизә гаршы олан севки вә мәһәббәти јадьмыздан чыхмыр. Биз јенәдә онун нәзәрләрини үзәримиздә һисс едир, онун бизә нәсиһәт етдији кими давраньнырыг. Һәјәт јолдашым Јусифлә, аиләмизин дијәр үзвләри илә тез-тез атамьн мәзарьны зијарәт едир, онун саглыгында бизә мирас гојуб кетдији тәмизлији вә сафлыгы һәр шејдән үстүн тутуруг. Биз догтуз өвләд атамьзын нәсиһәтләрини һеч вахт јаддан чыхармырыг. Онун нурлу хатирәси даим бизимләдир.

Белла ЗАХАРЈАЈЕВА

АТАМ ӨМРҮНҮ ВЭДЭСИЗ БАША ВУРДУ

Атам һаггында сөз демәк, нәсә јазмаг мәним үчүн чәтиндир. Она көрә чәтиндир ки, бүтүн гыз өвладларынын әксәријјәти үчүн олдугу кими атам мәним дә гибләкаһым иди. Гуша јувасы, гыза ата очагы эзиздир. Һара кетсә, һансы евдә чыраг јандырса јенә бир көзү ата очагында олур. Ата өјүдү, ата нәсиһәти, ата хејир-дуасы... Бундан сонра башлајан мүгәддәс ана анды.

Атам чох меһрибан, өвладларыны баша дүшән бир инсан иди. Өмрүнү јарадычылыга баглајан шәхс үчүн аилә гајгыларынын да өһдәсиндән кәлмәси бизим хошбәхтлијимиз иди. Атам дејәрди: Ана Вәтәнин, ата очагынын гәдир гијмәтини билән өвладларын башы һәмишә уча олар.

Атам чох садә инсан иди. Аллаһын һәр кәсә гисмәт олмајан садәлик адлы немәти она да бәхш едилмишди. О, тәкәббүрлү дејилди. Бүтүн јахынларына, достларына нәвазиш, сәмимијјәт көстәрәрди.

Атам өмрүнү вәдәсиз баша вурду. Тәманнасыз журналист өмрү...

Көзләри гапајан өлүм ахирәт јолунун гапыларыны инсанын үзүнә ачыр. Буна һагг јолу да дејирләр. Вә бөјүк хошбәхтликдир ки, бу дүнјанын һагг јолуну кечиб, о бири дүнјанын һагг јолуна алны ачыг, үзү ағ гәдәм басасан. Һәјәтда газанылан чәннәти ахирәтдә тәнтәнәли шәкилдә тәһвил аласан. Рәһмәтлик атам Рашбил Хагајевич белә инсанлардан иди.

Соломон ЗАХАРЈАЈЕВ

АТАМЫЗ ЖЕНӨ ДӨ БИЗИМЛӘДИР

Ата аиләнин дајагы, сүтунудур. Аиләнин бүтүн агырлыгы бу сүтунун үзәринә дүшүр. Ата огула арха, гыза фәрәһдир. Атамыз саг оlanda биз дә бу һиссләри кечирирдик. Аиләнин бөјүк өвлады кими һәмишә атамла гуррәләнирдим. Онунла биркә кезәндә санки мән дә кишиләширдим. Атамы бүтүн кишиләрдән гүдрәтли, савадлы, аличәнаб бир инсан санырдым. Атамда мәнимлә фәхр едирди. Онун илк оғлу идим. Јашым аз олса да бәзи ишләрдә атама әл тутурдум. Мәктәбдә јахшы охујурдум. Атам даима дәрсләримлә марагланырды. Өзүмдән кичик гардашларыма дәрсләрини һазырламагда көмәклик көстәрмәјими тапшырарды. Бәзән евдә тәсәррүфат ишләри көрәндә мәнимлә өјүнүр, зарафатла дејирди:

— Машаллаһ бөјүк киши олмусан.

Бу сөзләр мәнә даһа да гол-ганад верирди.

Атамын һәјатдан чаван кетмәси һамымызы сарсыгды. Амма бирчә тәсәллимиз вар. Биз һамымыз атамызын арзусунча али тәһсил алмыш, аиләдә гурмуш, Вәтәнимизә, елимизә, обамыза лајиг бир вәтәндаш олмушут. Атамызын руһунун шад олмасы үчүн бундан јахшы нә ола биләр.

Телман ЗАХАРЈАЈЕВ

БИЗ ОНУН ӘМӘЛЛӘРИНӘ САДИГИК

Атам һәјатдан көчәндә мәним чәми 11 јашым вар иди. О, аиләсини, өвладларыны, ишини севән адам иди. Һеч вахт бош-бошуна, мәнасыз кәзмәји, чајханаларда вахт кечир-мәји өзүнә јарашдырмаз, вахтында ишә кедәр, өзүнүн гижмәтли вахтыны јарадычылыга һәср едәрди. Биз ону евдә сәбирсизликлә көзләјирдик. Атам сон дәрәчә сәмими, һәс-сас, әтрафдакыларга гаршы гајгыкеш вә мәрһәмәтли һәм дә һәр заман онларын дәрд-сәринә һај верән бир инсан иди.

Мән белә бир хош һадисәни инди дә хатырлајырам. Ана-мын дедикләринә көрә мән дүнјаја кәләндә атам мәни илк дәфә көрән кими белә бир ифадә ишләтмишди: «Бах, әсл ки-ши дүнјаја кәлиб». Анам онун бу сөзләрини узагкөрәнлик кими гижмәтләндирирди. Биз аиләдә 6 гардаш, 3 бачы идик. Атам бизә евә вахтында кәлмәји, достларымызы өзүмүздән инчик салмамагы, һәмишә әлбир олмагы мәсләһәт көрүрдү. Атамын бу мәсләһәти бизим һәмишә көмәјимизә чатыр.

Дүзүнү дејим ки, атамын вахтсыз өлүмүндән сонра аилә-мизин вәзијјәти ағырлашды. Биз һәмишә атамызын нәсиһәт-ләри барәдә дүшүнүрдүк. Јахшы дејибләр: Бөјүкләрә һөрмәт етдикдә, онун әвәзини Аллаһ верир. Буна көрә дә һамы бизи нүмунә көстәрир. Аиләмиздә мөһкәм вә сағлам бүнөврә гојулдугу үчүн нә ағыр күнләр, нә таләјин бизә гисмәт етдији сәрт сынағлар, нә дә мадди чәтинликләр бизи әјә билмәди.

Жадымададыр, атам мәни ушаглыгда тез-тез ишләдији «Шәфәг» гәзети редаксийсына апарарды. Мән редаксийада чох аз олсам да иш јолдашларынын она чох сәми-ми мүнәсибәт кәстәрдикләринин шаһиди олурдум. Мән инди дә о күнләри хатырлајыр вә јахшы баша дүшүрәм ки, әтрафдакыларын һүснү рәғбәтини газанмаг һәр инсана нәсиб олмур.

Атам тәбиәтән чох чидди олса да кин сахламазды. Һәм-ишә дејрди ки, сәнә гаршы пис мүнәсибәт бәсләјәнләрә дә бачардыгча меһрибанчылыг кәстәр. Һәммин адам буну кеч-тез баша дүшәчәк. О, тез-тез билијин вә савадын пулдан гат-гат үстүн олдугуну тәкрат едәрди. Биз јорулмадан дәрсләримизи һазырлајардыг. Инди бунун үчүн һеч дә тәәсүфләнмир, тәһсил алмагымыза, һәјатда газандыгларымыза вә мөтәбәр тәшкилатларда чалышдыгымыза көрә Аллаһа шүкүрләр олсун дејирик.

Белә бир епизод јадыма дүшүр. Мән бир нечә күн мәктәбә кетмәмишдим. Атам ахшамлар бизимлә мәшгул олар, дәрсләримизи һазырламагда бизә көмәк едәр, нечә һазырлашдыгымызы јохлајарды. Сәһәри күн о ишдән наһар фәсиләсинә кәләндә мәни јенә дә евдә көрдү. Вәзијәти баша дүшүб гаш-габаглы көрүнсә дә дәрсә кетмәмәјимә көрә мәнә ачыгланмады. Сакитчә тәһсил алмагын вачиб олдугуну, һәјатда инсана лајиг мөвгә тутмаг үчүн охумагын, савадлы олмагын үстүнлүкләриндән данышды. Мән ушаглыгда олан бу өтәри һадисәни инди дә көнүл хошлуғу илә хатырлајырам.

Атам инанырды ки, өвладлары бөјүјәндә мүтләг бу ишыглы һәјатда өзләринә лајиг јер тутачаглар. Бизләрдә кимин ушагларысыз?— дејә сорушмаг адәтдир. Биз ушаглыгдан бу суала фәхрлә чаваб верирдик: Рашбилин өвладларыјы! Биз һәмишә атамызын адыны шәрәфлә уча тутур, онун бүтүн өмрү боју бизә нәсиһәт етдикләрини ишимизлә доғрулдур, вәсијәтләринә сәдагәтлә әмәл едирик.

Максим ЗАХАРЈАЈЕВ

АТАМ ДОСТЛУГУ ҺӘР ШЕЈДӘН ҮСТҮН ТУТУРДУ

Мәним үчүн бу күн ән идеал вә нүмунә олан әсл инсан — атам һаггында тәәсүратларымы бөлүшмәк чох чәтин-дир. Вахт сезилмәдән өтсә дә тез-тез атамы хатырлајыр, өз һәјатымда вә фәалијјәтимдә она охшамага чальшы-рам. Онун симасы бу күн дә мәним үрәјимдә јашајыр вә бу көзәл инсан һаггында хатирәләр гәлбимдән һеч вахт силинмәјәчәк.

Мән онун вердији өјүд-нәсиһәтләрдән сонра һәмишә атама охшамаг истәјирдим. Бу өјүд-нәсиһәтләр мәним јолдашларымла олан сәмиими мүнәсибәтимә дә мүсбәт тә-сир көстәрирди. Атам инсанлар үчүн үмид вә дајаг иди. Онун үчүн сәмиимијәтдән вә достлугдан јүксәк мәфһум јох иди. Рашбилин достлары ону бу күн дә үрәк јангысы илә хатырлајыр, етибарлы вә садиг дост кими јада салыр-лар. Онларын сөһбәтләринә гулаг асаркән атамын нечә кениш үрәјә малик олдуғуна, чәтин анларда инсанлара нечә көмәк әли узатдыгына, онларла нечә достуг етдији-нә бир даһа әмин олурам. Бу принципләр онун һәјатынын ән вачиб амилләриндән иди.

Атам вәфат едәндә мәним 10 јашым варды. Әлбәттә о анларда мәнә јахын вә әзиз олан бир инсаны әбәди итир-мәјими дәриндән дәрк едә билмирдим.

Мэн бир дэфэ дэ олсун онун этрафдакылары гаршы һөрмәтсизлик етдијини, киминләсә јүксәкдән даньшдыгыны, әсәби һәрәкәт етдијини көрмәмишдим. О сакитлији вә интизамы илә таныдыгы вә әһатәсиндә олдугу инсанларын бөјүк һөрмәтини газанмышды.

Мәним үч өвладым вар. Илк өвладыма атамн адыны вермишәм. Оглум бу адла фәх редир, сонсуз гүрүр һисси кечирир. Әлбәттә бабанын адыны дашымаг һәр бир нәвә үчүн фәхрдир. Вә о бунунла аиләдәки диқәр ушаглары нүмунә олмалыдыр. Биз онун өз тај-тушлары арасында сечилдијинин, бөјүкләр кими фикир вә мүлаһизә јүрүтдүјүнүн, этрафдакылары гаршы сәмиими вә меһрибан мүнәсибәт бәсләдијинин шаһиди олуруг.

Үмидварам ки, атам һаггында бу китабда топланмыш чох мәнәли вә парлаг хатирәләр, онун јүксәк кејфијәтләри, бизим көкү зуаг кечмишә кедиб чыхан бөјүк аиләмин кәләчәк нәсилләринә доғру јол кәстәрәчәкдир. Атамн кәләчәк нәсли јени ХХІ әсрдә онун бизә вәсијјәт етдији достлуг вә сәдагәти өзләри үчүн ән бөјүк варлыг һесаб едәчәк.

Едуард ЗАХАРЈАЈЕВ

БИЗ УШАГЛЫГДАН ӘСИЛ-НӘЧАБӘТЛИЈИК

Бүтүн валидејләр өвладларынын агры-ачыларыны өзләрининки санырлар. Өвладлар исә буну јалныз бојабаша чатдыгдан сонра даһа јахшы баша дүшүрләр. Бизим аиләдә ушагларын сајы чох иди. Һәрдән истилијимиз чохаланда, башга хәстәликләримиз оlanda анам вә атам чарпајымызын јанындан узаглашмаз, јухусуз кечәләр кечирәрдиләр. Валидејләримизин гајгыкешлији сајәсиндә биз һамымыз саглам вә күмраһ бөјүмүшүк.

Атам сон дәрәчә гәлби тәмиз, сөзүн әсл мәнәсында зијалы, дост-таньш һөрмәти газанмыш бир адам иди. Биз буну јахшы дәрк етдијимиз үчүн атамыза охшамага, онун вә аиләмизин адыны даим уча тутмага чальшырдыг.

Атам ишдән евә пијада кәлмәји севирди. О, Губадан Гырмызы Гәсәбәјә Низами адына паркын пилләкәнләри илә енәрди. Биз онун ишдән гајытмасыны сәбирсизликлә көзләјәр, шән һај-һарајла гаршылајардыг. Атам кечәләр јазы-позу илә мәшгул оlanda бизим јатмагымыза мане олмамаг үчүн електрик лампасыны сөндүрәр, нефт лампасынын ишыгында ишләјәрди. Анам дејир ки, о һеч вахт өзүнү дүшүнмәзди, фикри вә дүшүнчәләри јалныз өвладларына тәһсил вермәк, онлары габилијјәтли вә нәч-иб бир инсан кими көрмәк иди.

Биз өмрүнүн 4 илини фашист Алманијасына гаршы мүһарибэдә олмуш вә өз догма јурдуна синәси орден вә медалларла гајытмыш бабамыз Хагај кишинин нагылларына гулаг асмагы чох хошла јырдыг. О, оглунун вахтсыз өлүмүндән чох мүтәссир олса да онун һагтында хош сөзләр данышарды. Онун сөһбәтләри биздә хош овгат јарадар, аилә энәнэләрини давам етдирмәк үчүн үмид ишыгы јандыра, валидејнләримизин нәсиһәтләринә эмәл етмәк үчүн бизә һәвәс кәтирәрди.

Талейин анам үчүн гисмәт етдији агыр јүкләрә бахмајараг бу гадын әјилмәзлик нүмунәси кәстәрмиш, өмрүнү аиләсинә, өвладларынын хошбәхтлијинә сәрф етмиш, Гырмызы Гәсәбәдә һамы тәрәфиндән һөрмәтлә ады чәкилмишди.

Анам күндүзләр јорулса да ахшамлар бизи башына јыгар, китабдан севдијимиз нагыллары охујарды. Бу нагыллар бизә таньш олса да анамын охудугуна нәфәсимизи дәрмәдән сакитчә гулаг асардыг. Јахшы јадымдадыр, Песах бајрамы әрәфәсиндә евимиздә јыр-јыгыш апарылар, һәр шеј кез охшајарды. Биз бајрамын кәлмәсини сәбирсизликлә кәзләјәр, ону севинчлә гаршылајардыг. Чох тәәссүфләр олсун ки, атам арзуладыгы бу хошбәхт күнләримизи көрә билмәди.

Артыг 15 илдир ки, мән Москвада јашајырам. Һәрби хидмәти баша вурмуш, мүхтәлиф јерләрдә ишләмишәм. Һазырда шәхси ишлә мәшгулам. Һәјат бизи чох-чох узаглара атса да, бачы вә гардашлар тез-тез бир јерә топлашмага чан атырыг. Һәмин көрүшләрдә атамыз һагтында хатирәләр, догма торпагда кечирдијимиз унутулмаз күнләр јада дүшүр, кәләчәк һәјатымызын аңлары кез өнүнә кәтирилир.

Керим ЗАХАРЈАЈЕВ

О, ЧОХ ЈАХШЫ АТА ИДИ

Атамын јохлугуна бу күн дә инана билмирәм. Онда мәним једди јашым вар иди. Јахшы јадымдадыр. Атам бош вахтларында бизи кезинтијә чыхарарды, элимиздән тутуб кездирәрди. Бизә ширин гогал, шәкилли журналлар, бачыларыма рәнкли бант аларды. Безән ушаг киноларына да кедәрдик.

Мәним атам мәним кезләримдә бүтүн аталарын эн јахшысы олуб. Чүнки касыб олсаг да онун сајәсиндә өзүмүзү чох варлы, чох гудрәтли сајырдыг. Мәним аләнимдә атам мәнә арха, мәнә дајаг иди!

Атамын өлүмү инди дә кезләрим өнүндәдир. 1978-чи ил мајын 15-и иди. Күн күнортадан өтмүшдү. Гапымызда бир тәчили јардым машыны дајанды. Гоншуларымыз аглаја-аглаја күчә гапысыны ачдылар. Баша дүшдүм ки, хәстәханада вәфат едән атамын чәназәсини кәтирибләр. Мән дә ичинчин агламага башладым. Бир гоншумуз деди ки, «аглама, а бала, аглама». Бабам Хагај киши исә деди: «Агла бала агла! Үрәјини бошалт. Адәтдир, ата үчүн өвладын кез јашы еһсана бәрабәрдир.» Мән онда баша дүшдүм ки, даһа атам јохдур. Ушаг аләнимдә фикирләширдим ки, даһа бизә ким гогал алачаг, бачыларым үчүн рәнкбәрәнк бантлары ким кәтирәчәк, ким бизи киноја апарачаг? Бах белә иди онда — атам биздән эбәди ајрыланда мәним дујгу вә дүшүнчәләрим. Атам јазылы бир китаб иди. Мән анчаг онун илк сәһифәлә-

рини охумушдум. Ахы ушаг идим. Мәним дүнјам башга дүнја иди. Индисә һансы бир шаирин мисралары гәлбимә һаким олуб:

*Ким дејәр, өтәри күләкди Ата?
Өвлада архады, күрәкди, Ата!
Бир әср јашајан, бели әјилән —
Өвлада һәмишә кәрәкди, Ата!*

Бабам Хагај киши Бөјүк Вәтән мүһарибәси јолларында Берлинәдәк из гојмушду. Онун белини дүшмән топ — түфәнки әјмәди, огул дәрди әјди. Анчаг бабам бизә әсл һимајәдар олду. Анам Тајло гара сачларыны агартды. Доғтуз өвлад бөјүдүб тәрбијә етди.

Мән МДУ-нун Маһачгала филиалының тарих факултәсини битирмишәм. Һазырда исә РФ президенти јанындакы Руסיја Дөвләт хидмәти академијасының аспирантурасында тәһсилими давам етдирирәм. Үмүмдүнја даг јәһудиләри конгресинин витсе-президенти, «СТМЕКИ» хејријә фондунун президентијәм. Бачы вә гардашларым касыбларын үмид јерләри сајылырлар. Биз касыб јашамышыг, бу күн касыблыгын гәдрини билирик. Касыблара һајан олмаг онлара әл тутмаг бизә атамызын вәсијәтидир. Атамын дүнјасыны дәјишдији вахтдан 24 ил кечир. Онун мәзары Гырмызы Гәсәбәдәки гәбристанлыгын ән уча јериндәдир. Күнәш доғанда илкин олараг онун баш дашыны рөвнәгләндирир. Һәмишә үзү күләр атамын нәзәрләри о учалыгдан санки Гудјалчај вадисиндә јерләшән Гырмызы Гәсәбәни сејр едир. Елә бил ки, һәр сәһәр о, доғулдугу боја-баша чатдыгы бу јәһуди мәскәнини саф үрәји, тәмиз гәлби илә саламлајыр, санки бизә белә дејир:
— Руһум сизинләдир, балаларым!

Мән бу күн дә ону јад едиб фикирләширәм: Сән бизә тәк Ата јох, һәм дә арха, дајаг идин! Гој Муса Пејгәмбәримизин Тури — Синасындаң кәлән сәсләр руһуну охшасын, бизә һавадар олсун, ај Ата!

Исај ЗАХАРЈАЈЕВ

БИЗЭ КӨМӨК ЕДӨНЛӨР ЧОХ САГ ОЛСУН!

— Аглама, агрыжан јерин сабах јадындан чыхачаг...

— Бармагларым автомобилин гапысы арасында галанда атам мени белэчэ сакитлэшдирмишди. Иллэр өт-мәсинэ бахмајараг атамдын бу мүлајим сәси инди дә јадымдан чыхмыр.

Атам вәфат едәндә мәним беш јашым варды. Елә буна көрә дә онунла баглы һадисәләрин чох азы јаддашымда галыб. Атам ишә кедәндә бәзән мән әркөјүнлүк едәр, ону бурахмаздым. Мәним агламагыма бахмајараг атам евдән чыхар, бир нечә дәгигәдән сонра кери гајыдыб сакитләшәнә кими мәнимлә галарды.

Атам һаггында «Хатирәләр» китабыны бурахмаг барәдә фикирләшәндә һамы буна разылыг верди. Лакин шәхсэн мән атамы јадыма сала билмирәм. Һәтта атамла шәклим белә јохдур. Нә етмәли? Бачым Анжелланын атам вәфат едәндә ики јашы вар иди. Атамдын бизим үчүн хатирәләрдән әләвә гојуб кетдији вә аилә үзвләримизин мүгәддәс бир варлыг кими горујуб сахладыглары, бу бөјүк вә хејирхаһ инсанын унудулмаз симасы вә өзүнә-мәхсус әнәнәләридир. Мән бүтүн бунлары 10 јашымда оlanda баша дүшмүшәм. Мәндән кимин оглусан сорушанда бу вә диқәр һәмсөһбәтим атамы һөрмәт вә иззәтлә

јад едирди. Өлбэттэ инсанларын јаддашында белэ из гојмаг һәр адама гисмэт олмур.

Атасыз бөјүмәји һеч кимә рәва билмәздим. Мән бу күн дә ата һәсрәти чәкирәм. Атамын мәзары үстүндә белә јазылыб: «Нә гәдәр ки, торпаг гурумајыб, отлар бој атач-аг, сән әбәди гәлбимиздә јаша јачагсан: эзиз огул, гардаш, әр, ата».

Илләр өтдүкчә вә өзүм бөјүјүб ата олдугдан сонра мән им үчүн бу сөзләрин мәнәсы даһа да дәринләшиб, әһәтәси кенишләниб, валидејн һәрарәтинин гижмәти артыб. Бүтүн баш верән һадисәләрдән сонра кичик бачы вә гардашларын гајғысы илә мәшһул олмагы јашча һамымыздан бөјүк олан Соломон өз үзәринә көтүрдү. Атамын арзусуна көрә о бизә һәм тәһсил алмагымыза, һәм дә һәјат-да јер тутмагымыза көмәк етди. Атам бәлкә дә онун бу хүсусијјәтләринә көрә адыны Соломон гојмушду. Соломон һәм аглы, һәм әдаләтли олмасы, һәм дә сәмијјәти илә фәргләнир. Бир сөzlә биз һамымыз она миннәтдарлығымызы билдиририк.

Өлбәттә ән бөјүк тәшәккүрүмүзү бизи бөјүдүб боја-баша чатдыран, һәмјашыдларымыздан пис јашамамагымыз үчүн бүтүн бачарыгыны сәрф едән эзиз анамыза јетиририк. О, көз јашлары ахытса да, 9 ушагы тәрбијәләндириб баш-көз саһиби етсә дә биз ону һеч вахт бәдбин көрмәдик. Онун мәрд вә күчлү хазијјәтинә һәр бир ана һәсәд апара биләр. Мән һәмишә анамла бирлик-дә олурум. Мәнә елә кәлирди ки, о һеч вахт јорулмур. Ишләдији ушаг багчасындан евә гајыданди сонра да ев ишләриндән башыны гашымага вахты олмурду. Мән инди баша дүшүрәм ки, һәгигәтән дә онун үчүн чох агыр иди. Мәним анам шәнинә шер гошулан, шәрәфинә роман јазылан аналардандыр. Бу тәк мәним фикрим дејилдир. Онунла кәлмә кәсән һәр бир кәс мәним сөзләримә тәсдиг едә биләр.

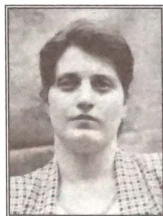
Анам, атам һаггында бизе чох даньшыб. О, белә һесаб едирди ки, биз атамыз барәдә һәр шеји билмәли, һәр заман она охшамалыҗыг. Агилләр јахшы дежибләр: «Өзүнүн кечмишини унуданларын кәләчәји дә олмаз».

Билирәм анамыз һеч вахт миннәтдарлыг гәбул етмәз вә чавабында: «Огул унутма ки, мән анајам. мәним едикләрим и һәр бир ана едәр»— дејәр. Анам кәләчәји инамла бахырды. «Соломон ордудан гајыдачаг, тезликлә Телман, Максим, Едуард, Керман бөјүјәчәк, нәһајәт сиз һамыныз һәјәтда нечә јашамагы өзүнүз мүјјән едәчәксиниз»-анамын бу сөзләрини һеч вахт унутмајачагам. Мән арзу едирәм ки, анам һәмишә үрәји шад вә сакит өмүр сүрсүн. Нәвә вә нәтичәләринин тој шәнликләрини јашасын. Анамыз истираһәт етмәк, фираван өмүр сүрмәк, һәјәтдан зөвг алмага лајиг бир гадындыр.

Фүрсәтдән истифадә едиб чәтин илләрдә бизе мадди вә мәнәви көмәклик кәстәрән инсанлара өз миннәтдарлыгымы билдирирәм. Биз бүтүн бунлары хатырлајыр, лазым кәләрсә һәмин инсанлара күчүмүз чәрчивәсиндә көмәк әлимизи узатмага һазырыг. Чох сағ олун, әзиз достлар!

Анжелла ЗАХАРЈАЈЕВА

АТАМЫН АРЗУЛАРЫ КЕРЧӘКЛӘШИР

Атам вәфат едәндә мәним 2 јашым варды. Онун сонралар шәкилләрдә көрдүјүм нурлу сифәтини һеч чүр хатырлаја билмирәм. Анамын дедијинә көрә сонбешик олдугум үчүн атам евдә оlanda мәни бир ан көздән гојмурду. Гардашларыма да мәндән көз олмага тапшырармыш...

Мән атамын јохлугуна инанмасам да хиффәт чәкирдим. Бу мәктәб илләриндә мәнә даһа чох тәсир едирди. Бәзән рәфигәләрим өз аталары илә мәктәбә кәләндә мән ја тәк кедир, ја да анам мәним јола салырды. Доғрудур бабам Хагај киши, бүтүн гардашларым мәним назымы чәкирдиләр. Амма ата нискили мәни раһат бурахмырды. Нә јахшы ки, мәним мәрд, әјилмәз анам варды. Бизи - һәм гардашларымы, һәм дә бачыларымы башгаларына мөһтач олмага гојмады. Биз һамымыз тәһсил алдыг, аилә, өвлад саһиби олдуг.

Бөјүкләримиздән ешитдикләримә көрә атамын ән бөјүк арзусу өвладларыны фираван, аличәнаб бир инсан кими көрмәк имиш.

Мән әминәм ки, бу күн атамын руһу шаддыр. Она көрә ки, онун нәслинин давамчылары олан өвладлары онун арзуларыны керчәкләшдириләр.

ЖАРЫМЧЫГ ГАЛМЫШ АЛБОМ

Гарышымда бир албом вар. Көркөмдөнөн һисс олунур ки, жашы чохдур. Албомун сәһифәләрини ачдыгча Раишбил Хагајевичин узун илләр чохсајлы мәтбуат сәһифәләриндә дәрч олунмуш мұхтәлиф жанрларда јазылмышы мәгаләләри илә таньшы олурсан. Албомда 39 иллик өмрүнүн 24 илини өз севимли пешәсинә-журналистикаја һәср етмиш мәтбуат ишчисинин нараһат күнләринин, јоргун саатларынын мәһсулу олан материаллары топланыб. Һәлә орта мәктәбдә охујаркән рајонда нәшр олунан «Гызыл Губа» гәзетинин сәһифәләриндә кичик јазыларла чыхыш едән Раишбил Хагајевич сонралар өз мәгсәд вә истәјинә наил олмуш, али тәһсилли журналист дипломуна јијәләнмишиди. Албомда Раишбил Хагајевичин 1954-чу илдән бәри гәләмә алдыгы јазылар топланмышдыр.

Һәлә 15 јашында икән өз гәләмини сынајан вә бу саһәдә угур газанан Раишбил Хагајевич сонралар ССРИ мәканында танынмышы «Рабоче крестјански корреспондент», «Садоводство» журналларында, республикамызда нәшр олунан «Бакински работчи», «Вышка», «Совет кәнди», «Молодјож Азербайджана» гәзетләриндә вә дикәр мәтбуат органларында санбаллы јазыларла чыхыш едирди. Раишбил Захарјажевин узун илләр әрзиндә гәләмә алдыгы вә бир салнамә кими горујуб сахладыгы бу јарадычылыг тарихчәсиндә онун 1954-1969-чу илләрдә гәләмә алдыгы јазылар топланмышдыр. Раишбил Захарјажевин аилә үзвләри ону әзиз, ән ширин хатирә кими горујуб сахламышлар. Онун өвладлары Керман вә Исај албому мәнә тәгдим едәндә бир даһа јәгин етдим ки, онлар аталарынын јадикарыны көз бәбәји кими горумушлар.

Албомун илк сәһифәсиндә мәрһум журналистин «Бир нечә сөз» јазысы гәләмә алынмышдыр. Һәмин јазыны олдугу кими дәрч етмәји мәсләһәт көрдүк.

БИР НЕЧӨ СӨЗ

Тэгвмдэн гопарылан һәр бир вэрэг инсан өмрүндэн өтән анларын, саатларын, күнләрин, нәһажәт илләрин нишанәләридир. Хошбәхт о адамдыр ки, һәр анын гәдрини билир, даим ирәлијә кетмәјә чан атыр, истәјинә наил олур.

Бәли, дунјаја көз ачдыгым вахтдан артыг 30 ил кечмишидир. Истәр-истәмәз 1969-чу ил ијунун 5-дә илдөнүмүм тамам олан күндә һажатымдан өтән илләри фикримдә чанландырдым. Һәммин мүддәтдә орта мәктәби битирмиш, али тәһсилә јијәләнмишәм. Әлбәттә, бүтүн бунлар ади шејләрдир.

Јери кәлмишкән билдирим ки, орта мәктәбин 6-чы синифиндә охудугум вахтдан кәләчәкдә јазычы вә ја журналист олмагы гарышыма мәгсәд гојмушдум. Артыг журналист ихтисасына јијәләнмишәм. Бәс индијәдәк бу саһәдә фәалијјәтим нәдән ибарәт олмушдур? Доғрусу, 30 иллик һажат јолума нәзәр салдыгда бу суал әтрафында хејли дүшүндүм. Нәһажәт, индијәдәк мәтбуатда дәрч олуңмуш јазыларымы бир јерә чәмләшидрмәји гәт етдим.

1954-чу илдән мәтбуатда чыхыш едирәм. Бурада исә 1956-чы илин декабрындан башлајараг, мүхтәлиф гәзет вә журнал сәһифәләриндә дәрч олуңмуш бир сыра јазылар топланмышыдыр.

Мәчмуәни вәрәгләдикчә сиз орада јазыларын мүхтәлиф үмуми башлыглар алтында чәмләшидрилдјинин шаһиди оларсыныз. Бурада диггәтинизи истәр-истәмәз кәнд тәсәррүфатына даир үмуми башлыглар даһа чох чәлб едәчәкдир. Бу тәсәдүфи дејилдир. Чүнки һәммин сәтирләрин мүәллифи әмәк фәалијјәтинә колхозда башламыш, рајон гәзетиндә ишә кечәркән (1966-чы ил, нојабр) онун кәнд тәсәррүфаты шөбәсиндә фәалијјәт кәстәрмишидир.

Хырда хәбәр, рејд материаллары вә ја имзасыз мәктублара раст кәлсәниз сизи тәәччүб бүрүмәсин. Чүнки бөјүк

язылар кими, кичик хэбэрлэр дэ шэхси мушаһидәнин мәнсулу, рејд материаллары исә башга шэхсләрин имзасы олмасына бахмајараг, јалныз әмәјимин бәһрәси, нәһајәт имзасыз мәктублар да ахтарышларымын мәнсулудур. Бунлары гәзет ишчиләри даһа әтрафлы дәрк едәрләр!..

Кәләчәкдә әкәр әсәр јазмалы олсам, шүбһәсиз мәчмуәдәки јазыларын да мәнә аз көмәји дәјмәјәчәкдир. Гаршыдакы илләрдә мәтбуатда дәрч олуначаг јазыларымы илдә бир дәфә мәчмуәдә әһатә етмәјә чалышмалыјам.

Раиби́л Захарја́ев
1 декабр, 1969-чу ил.

Раиби́л Хага́евичин бу албомда топланмыш јазылары онун 30 јашынадәк олан дөврүнүн јарадычылыг сәһифәләрини әкс етдирир. Онун өзүнүн гејд етдији кими арзусу өмрүнүн сонракы илләриндә даһа бөјүк албом топламаг, ону китабча һалында чап етдирмәк иди. Лакин өмүр вәфа етмәмиш, танынмыш журналистин јарадычылыг јолу јарымчыг галмышдыр.

Н.Нәчәфов

ЕМАЛАТХАНАДА

VIII «б» синфиндэ нөвбэти мэшгэлэ кедирди. Мүэллим Сејфэддин Бајрамов мебел гајыран алэтлэри ушаглара верэрэк, онлара көрөчөклэри иш һаггында татишырыг верди.

Бир аздан емалатханада гызгын иш башлады. Ушаглардан кимиси тахта рэндэлэјир, кимиси мэнкэнэјэ кечирдији агач парчасыны мишарлајыр, кимиси дә буrows илэ ишлэјирди. Мүэллим шакирдлэрин эл һэрэкэтлэринэ нэзарэт едэрэк көстэриш верир вэ бэзилэринэ алэтлэрдэн дүзкүн истифадэ етмэк гајдаларыны өјрэдирди. Шакирдлэр бир-бир мүэллимин јанына кэлиб һазырладыглары шејлэри она көстэрир вэ мүэллимдэн јени татишырыг алырдылар.

Белэликлэ, Гырмызы гэсэбэ орта мэктэбинин емалатханасында һэмииш олдугу кими, бу күн дә эмэк дэрс мараглы кечди. Шакирдлэр емалатханада кечирилэн мэшгэлэлэрдэ мүхтэлиф кэнд тэсэррүфаты алэтлэри һазырлајыр, фото шэкиллэр вэ дэрс чэдвэллэри үчүн рамка дүзэлди, истифадэсиз галмьш мэктэб аваданлыгларыны тэмиз едирдылэр.

Мэктэблилэр емалатханада чох шеј өјрэнирлэр. Шакирдлэрдэн Рафаил Рахамимов, Тофиг Оручов, Раја Јагубова вэ башгалары мэшгэлэлэрдэн элавэ вахтларда да емалатханаја кэлэрэк мэшгул олулар. Мэктэб емалатханасында кедэн иш шакирдлэрин эмэк вэрдишлэрини мөһкэмлэндирир.

Р.Захарјајев.

*Гырмызы гэсэбэдэки орта мэктэбин IX синиф шакирди.
«Гызыл Губа» гэзети, 5 декабр, 1956-чы ил.*

САТИРИК ГӘЗЕТ

Иван Кожедуб адына 2 нөмрәли пионер дружинасы икинчи рубдән етибарән «Бала кирти» адлы сатирик дивар гәзети чыхармага башламышидыр. Гәзет пионерләр арасында тәлим-тәрбијәни жүксәлтмәк ишинә көмәк етмәк мәгсәди күдүр.

Тәчрүбә көстәрир ки, пионерләр сатирик гәзетдә дәрч олунмуш мәктублардан јахшы нәтичә чыхарырлар. Мәсәлән, әвәлләр мәктәбдә өзүнү дүзкүн апарә билмәжән, дәрсләрдән зәиф гијмәтләр алан шакирдләрдән Д.Мардахәјев, И.Мигдашијев, Р.Митиров, Ј.Асафов вә башгалары гәзетдә кәскин тәнғид олунмушдулар. Инди онлар јахшы охујур вә интизамы позмурлар.

Р.Захарјәев.

*Гырмазы гәсәбәдәки орта мәктәбин пионер дружинасынын сәдри.
«Гызыл Губа» гәзети, 19 декабр, 1956-чы ил.*

МӘКТӘБЈАНЫ САҺӘ ЈАШЫЛЛАШДЫРЫЛЫР

Гырмазы гәсәбә орта мәктәбиндә јашыллашдырма ишләринә хусуси фикир верилир. Мәктәбин муәллим вә шакирд коллективви бурада 100 әдәд мејвә вә бәзәк ағачы әкмийиш вә 50 чала газмышидыр. Шакирдләрдән Д.Самашлов, Ј.Јағубов вә башгалары мәктәбјаны саһәдә даһа јахшы чалышырлар.

Р.Захарјәев.

«Гызыл Губа» гәзети, 21 декабр, 1956-чы ил.

ФЕРМА МҮДИРИ

(некажә)

Гыш кечәси иди. Бүтүн кәнд ширин јухуја кетмишиди. Этрафда да сакитлик иди. Јалныз арабир итләрин һурмәси бу сакитлији позурду. Анчаг колхоз төвләсинин јанында гаравул чәкән колхозчу Һәмид дајы ајыг иди.

Кәнддән хорузларын банламасы сәси ешидилди. Бу, тезликлә сәһәрин ачылмасыны хәбәр верирди. Бу заман узагдан бир гаралты көрүндү. Һәмид дајы өз-өзүнә фикирләшди: Бу кәлән ким ола биләр? Гаралты исә гараула јахынлашырды. Һәмид дајы кәләни инди таныды вә өз-өзүнә деди: «Аһа, бу ки, бизим ферма мүдиримиз Күлмәммәддир».

Көј үзүндәки улдузлар јаваш-јаваш итирди. Ферма мүдирини Күлмәммәд гараула јахынлашыб, онун әлини сыхды вә деди:

— Сабаһын хејир Һәмид дајы, нечәсэн?

— Агибәтин хејир, кејфин јахшы олсун оглум, јахшыјам,
— дејә Һәмид дајы чаваб верди.

Күлмәммәд учабојлу, енли күрәк бир кәнч иди. О, кәнд орта мәктәбинин Х синифини гуртармышды. Күлмәммәд охумаг үчүн институтта кетмәмишиди.

Ишкүзар вә чалышган кәнч олан Күлмәммәд колхозчу кәнчләрлә чидди мәгул олур вә онларын тәрбијәләндирилмәси ишиндә комсомол тәшкилатына көмәк едирди. Күлмәммәд һәмишә өз вәсифәсини јахшы јеринә јетирмәклә кәнчләрә нүмунә олур вә онлары да өзү кими ишләмәјә дәвәт едирди. Бунун нәтичәсиндә колхозда Низамнамәјә чидди әмәл едилир вә әмәк интизамы күндән-күнә мөһкәмләнирди. Күлмәммәд колхозчулары әмәјә руһландырыр, бир чәтинлик баш вердикдә өзүнү ирәли атырды. Беләликлә, Күлмәммәд колхозда бөјүк һөрмәт газанмышды.

Колхозун идарә һејәти вә колхозчулар Күлмәммәдин чалышган вә әмәк севән бир ишчи олдугуну көрәрәк, керидә

галмыш бир ферманы— гарамал фермасыны она татиыр-
магы гэрара алдылар.

Жыгынчагдан сонра колхоз сэдри Кулмэммэди јанына
чагырыб деди:

— Гочаг оглан, бу вахтадэк сэн јахшы ишинлэ колхозчу-
лара нүмунэ олмусан. Инди мэн эминэм ки, бу чальшиган-
лыгын вэ бачарыглы ишинлэ ферманы да габагчылар сыра-
сына чыхара билэчэксэн. Горхма, ишэ инамла башла, сэнэ
мүвэффэгијјэт арзу едирэм!

Кулмэммэд сэдрэ чаваб верди:

— Е»тимады лајигинчэ догрултмаг үчүн вар гүввэми
сэрф едэчэјэм ...

Кулмэммэд Һэмид дајыны да өзү илэ көтүруб төвлэјэ
кирди. Малабахан вэ колхозчулар да бураја кэлмишдилэр.
Ферма мүдири ахурлара багланан инэклэри диггэтлэ нэзэр-
дэн кечирди. О, чэлд «Гаракөз» инэјин јанына кэлди. Бир не-
чэ күндэн бэри хэстэ олан «Гаракөз» хејли арыгламышды.
Мал һәкиминин көстэришилэ «Гаракөз» ајрыча јердэ сах-
ланьлырды. Бир аздан мал һәкиминин өзү дэ кэлиб чыхды.
Онлар инэјин вэзијјэтини диггэтлэ нэзэрдэн кечирдилэр.
Һәким ундан биширилмиш һорраны исти-исти инэјэ ичир-
тди вэ «Гаракөз»үн јеринин һавасыны дэјишиди.

— Нечэ билирсиниз, «Гаракөз» сагалачагмы? — дејэ
ферма мүдири һәкимдэн сорушду. Һәким көзүнү инэкдэн
чәкмәјэрэк чаваб верди:

— Чальшырыг ки, сагалсын.

— Мүтлэг сагалмалыдыр, — дејэ Кулмэммэд тәкрар
етди.

Кулмэммэд сонра малдарлары бир јерэ јыгыб адэти үзрә
онларла сөһбэт етди, О, деди:

— Инэклэрдэн јүксэк сүд алмаг үчүн кэрэк онларын јери-
нин раһат олмасы, вахтында јем верилмәси, су ичирдилмә-
си, төвләнин һавасынын дэјишидирилмәси гајгысына гала-
сан.

Хејли сөһбәтдән вэ суал-чавабдан сонра Кулмэммэд

малдарлара јени татишырыглар вериб кетди. Малдарлар өз-ләринин ферма мүдиринин хатирини чох истәјирдиләр. Он-лар Күлмәмәдин бир сөзүнү ики еләмир, өһдәләринә көтүрдүкләри вәзифәни дүрүст вә вахтында јеринә јети-рирдиләр. Чунки онлар билирдиләр ки, малдарлыг кәнд тә-сәрруфатынын мүһүм саһәсидир, онлар бу саһәјә ишләмәјә партијанын чагырышы илә кәлмишләр. Малдарлар инди дә сәјлә ишләјәрәк төвләни сәлигәјә салдылар вә мал-гараны јемләмәјә башладылар.

Күлмәмәд бир саатдан сонра јенидән бураја кәлди вә көрдү ки, төвлә тамамилә тәмизләнмиш, маллар суварыл-мыш вә јемләнмишидир. Ферма мүдирини севинчәк һалда мал-дарлара тәшәккүр едиб деди ки, һәмишә белә ишләмәк ла-зымдыр. Бир нечә күндән сонра «Гаракөз» инәк дә тмами-лә сагалды.

Күлмәмәдин тәшәббускарлыгы нәтичәсиндә фермада бир сыра јахшы тәдбирләр һәјата кечирилир: инәкләр сут-када ики дәфә сагылып, бузовлар әллә әмиздирилир, сүд ит-кисинә јол верилмир, төвләләрдә ағыр зәһмәт тәләб едән ишләр сүрәтлә механикләшидирилир вә башга зоотехники тәдбирләр һәјата кечирилир. Бунун нәтичәсиндә фермада бу ил сүд истеһсалы ики дәфә артмыш, һејванлар арасын-да тәләфат олмамыш, мал-гаранын көклүјү јүксәлмишидир. Беләликлә әввәлләр ән керидә галмыш ферма инди колхозда нүмунәви бир фермаја чеврилмишидир.

Ферманын ишчиләри Күлмәмәдә һөрмәт едир, онула тез-тез мәсләһәтләшир, онун һәр бир татишырыгыны вах-тында јеринә јетирмәјә чалышырлар. Сагычылар арасында Күлмәмәддән сөз дүшәндә «мүдиримизин һөрмәтини ким газанмаг истәрсә, о, јахшы ишләмәлидир» дејирләр.

Р.Захарјәев.

Гырмазы гәсәбәдәки орта
мәктәбин VIII сифф шаһарди.
«Гызыл Губа» гәзети, 27 мај, 1956-чы ил.

ТАХЫЛ ЗЭМИЛЭРИНДЭ

Күнэшин зэрли шуалары алтында тахыл зэмилэри даһа көзэл көрүнур. Ғара бахсан ири сунбуллэр башыны әжмишидир. Нәһәнк бир комбајн тахыл бичә-бичә ирәлиләјир, тракторун гулагбатырычы сәси бир дәгигә белә кәсилмир. Комбајн арамла ирәлиләдикчә тахыл бункерә долур. Чох кечмир ки, чәркә илә дузүлмуш машынлар хырманлара сарыбугда илә јолланырлар. Әјниндә комбинзон, голу чырмалы бир кәнч ирәлијә тәрәф бахыр. О, тез-тез хидери јухары-ашагы галдырыб ендирир, бирчә сунбулүндә бичилмәмиш галмасына јол вермирди.

Бу комбајнчы Фама Мурадовдур. Фама әввәлләр ема-латханада ишләјирди, тракторчуларын јанында шакирд иди. Демәк олар ки, комбајн һаггында гәти тәсәввүру јох иди. Чох кечмәди ки, Фаминин бу сәнәтә олан һәвәси артды. О, бир мүддәт габагчыл механизатор Николај Крыловун јанында шакирд ишләди. Комбајнчылар да билдикләрини ондан әсиркәмәдиләр.

Инди Фама Мурадов тахыл јыгымында һеч дә онлардан керидә галмыр. О, аз мүддәт әрзиндә 65 һектар саһәнин тахылыны бичмиш, һәр һектардан 25 сентнер арпа вә 18 сентнер бугда алмышдыр. «С-6» комбајнында ишләјән итурвалчы Чамаләддин Мәммәдов вә һәмин агрегаты чәкән тракторчу Гәләмишә Мәммәдов да сәјлә ишләјирләр. Инди бу агрегатын үзвләри Партијанын XII гурултајы шәрәфинә даһа сүрәтлә ишләјир, бир дәгигә белә вахт итирмирләр.

Биз бу күнләрдә габагчыл комбајнчынын ишләдији тахыл саһәсиндә олдуг. Јыгылмыш тахылын кејфијјәтинә бахдыг. Бункердән бошалдылан тахылын ичиндә бирчә дәнә дә зибил јох иди. Бу ил тахылымыз бол олачагдыр. Колхозда 1611 тон тахыл истехсал едиләчәк, өлкәјә 175 тон сарыбугда сатачагыг. Колхозун идарә һејәти бу ил

Һәр эмәк күнүнә ән азы 2 килограм тахыл бөлмәји вәд етмишиди.

Сталин адына колхозун механизаторлары инди «бирчә грамда итки олмасын» шуары алтында ишләјир, комбайнларын гуввәсиндән бачарыгла истифадад едирләр.

Р. Захарјајев.
«Гызыл Губа» гәзети, 7 ијул, 1961-чи ил.

ИКИ БРИГАДАНЫН МЕЈВӘ БАГЛАРЫНДА

«Партијанын XVI гурултајы» колхозунун үзвләри багларда јаз бечәрмә ишләрини күндән-күнә сүрәтләндириләр. М.Абрамов вә А.Мигдашијев јолдашларын башчылыг етдикләри бригадаларда багларда јаз бечәрмә ишләри даһа јахшы тәшикил едилмишиди. Индијәдәк бу бригадаларын өһдәсиндә олан 270 гектар багын чох һиссәсиндә ағачларын диби белләнмиш вә башга агротехники тәдбирләр һәјата кечирилмишиди. Һазырда баглара дәрман чиләнир. Бу ишдә колхозчулара республика һәрби һава донамасынын ишчиләри јахындан көмәк едир, һәр күн 20-30 гектардан артыг саһәјә дәрман чиләјирләр.

М.Абрамов јолдашын өһдәсиндә олан 176 гектар мејвә багында агротехники тәдбирләр вахтында вә јуксәк сәвијјәдә һәјата кечирилмишиди. Бригаданын үзвләри једди-иллијин биринчи илиндә 19 гектар мәнсул верән багын һәр гектарындан 60 сентнер мәнсул көтүрмәји өһдәјә алмыш, бу ил даһа 15 гектар саһәдә јени баг салмагы нәзәрдә тутмушлар. Бригадада олан 7 гектар үзүм багына јахшы хид-

мэт көстәрилдији үчүн тәнәкләр јахшы да бој атмышдыр. Тәнәкләр вахтында буданмыш, дибләринә кифәјәт гәдәр мәдән вә јерли күбрәләр сәпилмишидир. Бригада үзвләринин чоху кәнчләрдән ибарәтдир. Һәр күн сәһәр еркән баглара ишә чыхан колхозчу кәнчләр мәнсулдар ишләјәрәк бечәрмә тапшырыгыны артыгламасы илә өдәјирләр. Р.Шамилов. Л.Маһиров, Н.Асафов, З.Давидов вә баишгаларыны белә кәнчләрә мисал көстәрмәк олар.

А. Мигдашов јолдашын баишчылыг етдији бригаданын үзвләри 63 гектар мејвә багына хидмәт едирләр. Онлар 40 гектар бар верән алма багынын һәр гектарындан 60 сентнер мәнсул көтүрмәји өһдәләринә алмышлар. Өһдәчилијә әмәл етмәк үчүн колхозчулар багларда агротехники тәдбирләрә даһа јахшы һәјәтә кечирмәјә сәј көстәрирләр.

Р. Захарјәев.

*Колхоз комсомол тәшкилатынын катиби.
«Гызыл Губа» гәзети, 19 апрел, 1959-чу ил.*

МЕЈВӘЧИЛӘРИН ВӘДИ

Сталин адына колхозда Мөвсум Бабајев јолдашын баишчылыг етдији бригаданын үзвләри кечән ил 36,7 гектар баг саһәсинин һәр гектарындан 80 сентнер мејвә көтүрмуш, беләликлә баглычылыгдан алынан кәлири (көһнә пулла) 900 мин маната чатдырмышлар.

Јүксәк мәнсул јетишидирмәкдә зәнкин тәчрүбә газанмыш Минбәр Мәммәдовун баишчылыг етдији манга кечән ил чај саһилиндәки 6 гектар багын һәр гектарындан 90 сентнер мәнсул көтүрмушдүр ки, бу да планда нәзәрдә тулдугундан хејли чохдур.

Бригаданын үзвләри једдилийин үчүнчү илиндә даһа јах-

шы ишлэјирлэр. Аз мүддэт эрзіндэ 30 гектар мејвэ верэн багда агач дибинин беллэнмэси, суварма, будама вэ саур ишлэр баша чатдырылмыш, агачлардакы артыг зоглар вэ гурумуш будаглар кэсилмиш, су архлары гадја салынмышдыр. Колхозчулардан Күлсабаһ Бабавердијева, Ириад Гадашов, Илјагу Шамашлов вэ баишгалары күндэлик бечэрмэ вэ мүаличэ татшырыглырыны артыгламасы илэ јеринэ јетирирлэр. Бригаданын үзлэри Партијамызын XXII гурултајы шэрэфинэ јени өһдэчилик гэбул етмишлэр. Онлар сөз вермишлэр ки, бу ил һэр гектарда агачларын 95-97 фаизинин битиб бөјүмэсини тэмин едэчклэр.

Р. Захарјајев.
«Гызыл Губа» гээети, 22 феврал, 1961-чи ил.

МАНГАБАШЧЫСЫ

Сэһэрин көзү тээ ачылмышды. Мејвэ багларында гызгын иш кедирди. Колхозчулардан кими агач дибеллэјир, баишгалары исэ чэркэ араларындакы архлары тэмир едирди. Манга үзлэрини јербэјер едэн Марија ири алма агачынын јанында дајанмышды. О, элиндэки баг гадјасыны агачын будаглары үзэриндэ хусуси усталыгла кээдирэрэк каһ агачын гуру, каһ сынмыш, бэзэн зэйф инкишаф етмиш вэ бир-биринэ долашмыш будагларыны кэсирди. Марија арабир чеврилиб Гэчэр Адајеванын ишинэ дэ көз јетирирди. Бирдэн көзү зэдэлэнмиш бир будага саташды:

— Белэ етмэк олмаз— дэјэ Марија сөзэ башлады. Кеј-фијјетли ишлэмэк борчумузду. Ахы, будама агачларын бој артмасына, инкишафына, һабелэ бар вермэсинэ бөјүк көмэк едир...

Марија чохилик тэчрубэсиндэн билирди ки, баг ушаг кими бир шејдир. Она чидди гуллуг лазымдыр. Кечэн ил мэһи онун башчылыг етдији манга 11 гектар баг саһэсинин һэр гектарындан 60 сентнер эвэзинэ 90 сентнер мејвэ кэтүрмүшдүр. Бу ил һэр гектардан 100 сентнер мејвэ алмаг нэзэрдэ тутулмушдүр.

Ахшам иди... Новоселсөвлэр ашләси кирдэ столун дөврэсиндэ отуруб ширин-ширин сөһбэт едир, 1961-чи илин эмэк бәһрэләрини јекунлашдырырдылар. Аилэ үзвләри-Марија вә онун әри дүлкәр Иван, анасы кечэн ил колхоздан эмәккүнләрә 1714 манат пул, 2286 килограм тахыл алмышлар. Дејәсән, көзәл нәтичәдир.

Марија эмэк адамы олмагла бәрабәр, ичтимаи ишләрдә дә фәалдыр. О, һәм өзфәалијјәт дәрнәјинин үзвү, һәм дә колхозда тәзә тәшкил олунмуш гадынлар шурасынын сәдридир.

Партијанын XXII гурултајы адына тэчрубә-нүмунә тәсәррүфатынын колхозчулары Марија Новоселсеваја бөјүк етимад кәстәрәрәк ону бу илин феврал ајында колхоз идарә һејәтинин үзвү сечмишләр.

*Р. Захарјәев.
«Гызыл Губа» гәзети, 23 феврал, 1962-чи ил.*

ГУШЧУЛУГ ФЕРМАСЫНДА

О јан бу јана гачышан тојугларын гыгылтысы, хорузларын банлама сәсләри бир — биринэ гарышмышды. Биз ферманын мүдири Марија Крылова илэ һинләри кәзирдик. Аракәсмәләрлә бир-бириндән ајрылмыш тојуг һинләринин арасында әли ведрәли бир гадын көрдүк. О, ферманын габагчыл

үзвләриндән Анастасија иди. Анастасија кәздикчә јуваларда ики-ики, беш-беш дүзүлмүш јумурталары ведрәјә гојурду. Ферма мүдири бу јашлы гадындан сөз ачды. О, деди ки, Анастасија өһдәсиндәки тојуглардан бу илин 3 ајында 9 мин әдәд јумурта әвәзинә 12 мин јумурта алмышыдыр. Анастасија Варгановадан өз иш үсулу һаггында данышмагы хаһиш етдик. О, деди:

— Мән 6 илдир ки, фермада ишләјирәм. Бу саһәдә мүәјјән гәдәр тәчрүбә газанмышам. Биз гушлары күндә үч дәфә јемләндиририк. Чальшырыг ки, јемләмә вахты позулмасын. Ишин ахырында гушлары бир дә нәзәрдән кечириб јеми бөлүшдүрүр, габлара су төкүрүк.

Кәндин јухары башында, әтрафы баг-багатлы кәлдә Пекин чинсиндән олан аг өрдәкләр үзүрдү. Онлар арабир саһилә чыхыр, сонра јаныны баса-баса кәлә чумур, гаггылдаја-гаггылдаја суја баш вурурдулар. Марија сајсыз-һесабыз өрдәкләрә көз јетирә-јетирә изаһат верәрәк деди:

— Су гушларыны әсасән әтлик үчүн бәсләјирик. Биз бу илин апрел ајында 2600 бала өрдәк алмышыг. Көрпә өрдәкләрә һәлә илк күнләрдән дүзкүн хидмәт едирик. Зәиф инкишаф етмиш вә хәстә өрдәкләри исә ајры јердә сахлајырыг. Илк күнләр бала өрдәкләрә бәрк бишмиш јумурта, гаргыдалы, арпа, бугда јармасы, бишмиш әт једиздиририк. Бөјүјәндә исә балыг јагы, күнәбахан вә башга гүвәли јемләри гушларын јем режиминә дахил едирик. Бу чүр јемләмә јахшы нәтичә верир. Аз мүддәт әрзиндә 5 тон өрдәк әти истешсал етмиш, 8 ајда һәр өрдәкдән 45 јумурта алмышыг. Марија деди ки, өрдәк чох зәиф гушдур. Хәстәлик онлара тез кечә биләр. Лакин биз буна јол вермирик. Өрдәкләри мүәјјәндән кечирән бајтар һәкими Чамал Мәммәдтагыјев деди:

— Биз һәр һәфтәдә гушлары мүәјјәндән кечиририк. Зәиф вә хәстә гушлары башга һинә көчүрүр, онлары сағлам гушларын јанына бурахмырыг. Одур ки, бир гуш белә хәстәликдән өлмәмишдир.

Фермада бу илин 11 аҗы эрзиндә һәр гушдан 140 јумурта алынмыш, 209 мин јумурта истеһсал едилмишидир. Бу рәгәм чох севиндиричидир. Шүбһәсиз ки, једдишлијин ахырынчы илиндә бу рәгәм 300 мин әдәдә чатдырылачагдыр.

Фермада 9 гушчу чальшыр. Онларын гүввәсилә гушчулугун инкишафы планы 139 фаиз, гуш эти истеһсалы планы исә 105 фаиз јеринә јетирилмишидир.

Гушчулуг фермасынын үзвләри Сов.ИКП МК-нын јанвар пленумуну даһа јахшы әмәк мүвәффәғијјәтләри илә гаршыламага сәј көстәрилләр.

Р.Захарјәев.

Сталин адына колхоз.

«Гызыл Губа» гәзети, 16 декабр, 1960-чы ил.

СӘМӘРӘЛӘШДИРИЧИ ТӘКЛИФ ҺӘЈАТА КЕЧИРИЛДИ

Әкәр јолунуз Сталин адына совхозун гарамал фермасына дүшәрсә, бузовлар сахланылан төвләјә бахмагы унутмајын. Бурада гырмызы рәнклә бојадылмыш әл арабасына охшар сүд ахуруна раст кәләрсиниз. Сагым вахты орада олсаныз, марагыңыз даһа да артар. Диггәтинизи колхозчу Бәдәл Мәммәдов, сагычы Вера Мамукина чәлб едәр. Онлар 20 күнлүкдән 6 ајлыга кими бузовлары бәсләјир, һәм дә сүд ахуруна хидмәт едирләр. Бузовсахлајанлар сагычыларын көмәјилә сүдү битишик кранла гурашдырылмыш, хусуси гургусу олан флјаг-термоса төкүрләр. Ахурун гутусунда електрик мүһәррики илә гызынан су илә долу бак гојулмушдур. Камеранын һәр ики тәрәфинә хусуси габлар јерләшдирилмишидир. Бу габлар ваннада јујулур, су төкүлмәздән га-

баг банка вэ эмзиклэр ваннадакы исти суја бурахылыр. Һәмин чиһазлар ваннада гызыныр вэ јујулур. 1-1,5 дэгигәјә исти сүд һазырланыр, 30 санијә әрзиндә пәјәдән 8 баш бузов бурахылыр. Көрпә һејванлар гачараг сүд ахуруна јахынлашыр, һәрәси альшидыгы әмзији әммәјә башлајыр. 3 дэгигә әрзиндә бузовлар әмиздирилир. Биринчи дәстәдәки бузовлара сүд ичирдилмәси вэ ахурлара бурахылмасы 5-6 дэгигә әрзиндә һәјата кечирилир. Јенидән әввәлки иш просеси тәкрар олунур. Әмиздиричиләр јујулур вэ гурудулур. 40-45 дэгигәдә бүтүн бузовлара сүд ичирилир.

Бу машын нәинки Сталин адына колхозда, һәтта республикада илк машындыр. «КС-8» маркалы сүд ахуруну артелинин ферма мүдири, колхозун ихтирачысы Николај Стасјура ичәд етмишидир. Онунла сөһбәт заманы Стасјура белә деди:

— «КС-8» сүд ахуруну әсасән 20 күнлүкдән 6 ајлыга ки ми 8 бузову бирдәфәлик әмиздирмәк үчүн дүзәлтмишиәм. Артыг бир ајдыр ки, биз һәмин машындан истифадә едик. Әкәр әввәлләр һәр бузова сүд ичиртмәк үчүн 10-15 дэгигә вахт сәрф олунурдуса, инди сагычылар бу агыр ишдән азад олмушлар, һәм дә 45 дэгигәдә 80 баш бузову әмиздирмәјә наил олурлар. Тәжрүбә кәстәрир ки, «КС-8» маркалы сүд ахурунда әмиздирилән бузовлар һәм дә вахтында сүд ичир, һәм дә бу просес заманы сүд иткисинә јол верилмир. Бу әмәк күнләрә гәнаәт едилмәси үчүн ән јахшы үсүлдур. Мәсәлән бирдәфәлик 150 баш бузову ики нәфәр 6 аја тәк сахлајырса, әввәкиләрә нисбәтән 730 иш күнүнә гәнаәт олуначагдыр. Әкәр бир әмәк күнүнүн дәјәри 20 манат мигдарында гәбул едиләрсә, јәј дөврүндә 1800 маната, гыш дөврүндә 2700 маната, үмумијјәтлә 4500 маната гәнаәт едиләчәкдир.

Р.Захарјәев
«Гызыл Губа» гәзети, 30 декабр, 1960-чы ил.

БИЗИМ МАЈАКЛАР

Механик Анатоли бизи механиккләшдирилмиш төвләнин бөјрүндәки кичик отагда гојулмуш «ДА-3» маркалы сагым апаратынын гурулушу илә таныш етдикдән сонра төвләјә апарды. Сагым јеничә башланмышды. Сагычылардан кимиси инәкләри тумарлајыр, кимиси сагым апаратынын үзәриндәки ишүнәни јохлајыр, бәзиләри дә инәкләри јербәјер едирди. Диггәтимизи ири вә кумраһ «Колго» адлы инәјин јелинини јыгым стәканларына јеничә јерләшдирмиш хош бахышлы ортабој бир гыз чәлб етди.

— *Диларә Исмајыловадыр. Өзү дә инәкләри електриклә сагыр, — дејә механик сөзә башлады. Биз онунла таныш олдуг. Сөһбәт заманы Диларә деди ки, сагым апараты бизим әмәјимизи хејли јункулләшдирмишидир. Биз дә техниканы јахшы горујуруг, онун ајры-ајры һиссәләрини вахтлы-вахтында јујуб тәмизләјирик. О, сагым дөврүндә лазым олан ведрә, гапаг, пәјләјычы, коллектор, дөрд сагым стәканы, резин бору вә шланг лазым олдугуну билдирди. Сагычы гыз деди ки, гапагы бәрк өртүлмүш ведрә иш вахты сагыма башлананда вакум вәзижәтинә кәтирилир. Сагым ведрәси илә стәканлар арасында јерләшдирилмиш коллектордан стәканларын дөрдүндән дә сүдү јыгыр вә бир аз әмзикләрә истираһәт веририк. Коллектор пәјләјычыдан асылы олараз ишләјир.*

Сонра Диларә дедији кими дә сагыма башлады. Сөһбәтимизә гарышан ферма мүдири деди ки, Диларә бачарыглы гыздыр. О, әввәл фермаја кәләндә һеч бир шеј билмирди. Бах, о инчә белли гызы көрүрсәнми?— дејә ферма мүдири гаршы тәрәфдә сүд саган аг халатлы бир гызы көстәрди. Онун ады Јевкенијадыр. О, Диларәјә јахындан көмәк етмишидир.

Илич лампаларынын кур ишыг сачдыгы төвләдән чыхыб колхоз идарәсинә кәлдик. Һамы Диларә һаггында ағыз долусу данышыр, бу дирибаш гызын ишиндән сөһбәт едирди. Башга сагычылар кими Диларә дә Акстафа әт сүдчүлүк

совхозунун адлы-санлы сагычысы Кэклик Исмајылованын тәшәббусунә гошулмушдур.

Диларә өһдәчилик гәбул етдији күнү һеч вахт унутмај-ачагдыр. Бу белә олмушдур. Январ ајынын орталары иди. Чөлдә шахта адамы гылынч кими кәсирди. Бајрамсајагы бәзәдилмиш ферманын гырмызы күшәсиндә чохла нахырчы, сагычы, бузовабахан топлашмышды. Онлар Сов.ИКП МК-нын пленумунун гәрарларыны музакирә едирдиләр. Гәј-вандарлар Партијанын XXII гурултајы шәрәфинә бу ил дөвләтә 120 баш дири чәкидә һејван сатмагы, 270 баш әвәзинә 290 баш бузов бәсләмәји, һејвандарлыг мәһсуллары сатышы планыны вахтындан 3 ај әввәл өдәмәји вәд едирдиләр. Сагычыларын өһдәчиликләри даһа фәрәһләндиричи иди. Будур адлы-санлы сагычы Григори Верниченко һәр инәкдән 3000 килограм, Диларә Исмајылова 2800 килограм, Надежда Крылова, Надежда Колко, Мафизә Агабалајева, Јевкенија Тарусова вә башгалары һәр инәкдән 2500 килограм сүд сазмагы дөнә-дөнә вәд едирләр. Дүздүр 23 нәфәр сагычынын нитги бурада ешидилмәди. Амма онларын үрәкләри јыгынчагда биркә дөјүнүрдү. Санки онлар дејирдиләр ки, биз бу ил Партијанын XX гурултајы колхозу илә јарыида галиб кәлчәк, јени парлаг кәстәричиләр угрунда мүбаризә апарачагы.

Фактлар көз габагындадыр. Будур Григори Верниченко өһдәсиндәки инәкләрин һәрәсиндән 50 күн әрзиндә 620 килограм, Надежда Крылова 540 килограм, Јевкенија Тарусова 458 килограм, Надежда Колко исә 445 килограм сүд сагмышдыр.

Инди габагчыл сагычылар Сов.ИКП-нин XXII вә Азәрбајчан КП-нин XXV гурултајларыны ләјагәтлә гаршыламаг үчүн өз өһдәчиликләрини јеринә јетирмәк угрунда јарышы кенишләндириләр.

Р.Захарјәев.

Сталин адына колхоз.

«Гызыл Губа» гәзети, 5 март, 1961-чи ил.

КӘЛИР АРТЫР

Губа районундакы Сталин адына колхозун идарә һе јәти гушчулугу инкишаф етдирмәјә хусуси фикир верир. Әкәр 1953-чү илдә фермада 1366 гуш вардыса һазырда бунларын сајы 5244 баша чатдырылмьшидыр. Колхозда јумурта вә гуш әти истейсалынын маја дәјәри илдән-илә ашагы салыныр. 1959-чү илдә һәр мин әдәд јумуртанын маја дәјәри 240 манат (көһнә пулла) вә һәр сентнер гуш әти 505 манат олмушдур. Колхоз һәр мин әдәд јумуртанын сатышындан 843 манат вә һәр сентнер гуш әти сатышындан 1465 манат пул әлдә етмишидыр.

1953-чү илдә 41 мин әдәд јумурта 4,5 тон гуш истейсал едилдији һалда, билдир 245 мин әдәд јумурта вә 17,4 тон гуш әти истейсал олунмушдур. Колхозун бу саһәдә пул кәлири дә артыр. 1957-чи илдә гушчулугдан 91 мин манат, 1958-чи илдә 106 мин манат, 1959-чү илдә 165 мин манат, 1960-чы илдә исә 381 мин манат кәлир әлдә етмишидыр.

Бурада кечән ил дөвләтә 13,7 тон гуш әти сатылмьшидыр. Гушчулуг фермасынын ишчиләри 1961-чи илдә гушларын сајыны 40 минә, һәр јумуртала јан тојугдан алынан јумуртаны 150 әдәдә чатдырмагы өһдәләринә алмьшилар. Колхозда 1959-чү илдә 100 мин км3 су тутары олан көл истифадәјә верилмишидыр. Билдир бурада 7 мин өрдәк бәсләнмишидыр. Бу ил өрдәкләрин сајыны 23 минә чатдырмаг нәзәрдә тутулмушдур. Колхоз дөвләтә 150 мин әдәд јумурта вә 50 тон гуш әти сатмагы планлашдырмьшидыр. Бу илин ики ајында 90 мин әдәд јумурта истейсал олунмуш, јумурта сатышына даир биринчи квартал планы 130 фаиз өдәнилмишидыр.

Ферманын мүдири Марија Крылова габагчылларын тәчрүбәсиндән кениш истифадә едир. Гушларын јемләнмәсинә вә бәсләнмәсинә јахшы фикир верир. Гуш дамлары һәмишә тәмиз сахланылыр. Гушабаханлардан Надежда Ро-

кова өһдәсиндә олан 590 жумурталајан тојугун һәрәсиндән индијәдәк 40, Әлибәј Бәјдәмиров 37, Катја Дербишева 33 әдәд жумурта әлдә етмишләр.

Гуиңчулуғ фермасынын ишчиләри Сов.ИКП XXII гурултајыны ләјагәтлә гарышыламағ узрунда јарыша гошуларағ бу ил жумурта вә гуш әти истеһсалыны даһа да артырмағы вәд етмишләр.

Р.Захарјајев.

«Совет кәнди» гәзети, 6 апрел, 1961-чи ил.

ЧОБАН МАҢМУД

— Бурода чобаны чох сыхышдырмырлар ...

Кимдәнсә ешитдијим бу сөзләр онда архајынчылығ әмәлә кәтирмәмиш, әксинә һәм радиодан верилән хәбәрләри, һәм дә мәтбуаты мүнтәзәм изләмәјә диггәтини гат-гат артырмышды. Колхоз илк партија комитәсинин катиби Маһмуда буронун вахтыны билдирдикдә, о өзүнү күндәлик һадисәләрдән хәбәрдар һисс едирди. Сов.ИКП-нин Низамнамәсини диггәтлә өјрәнмиш, һәр маддәни охудугча коммунистин ән јахшы сифәтләрини дәгиг ајрыд етмиш, бу адын нә гәдәр шәрәфли олдугуну дәриндән дүјмушдур.

Маһмудун һәјат јолу чох мәнәлыдыр. О, 6 јашында икән ата-анасыны итирмишсә дә һеч дә көмәксиз галмамышдыр. Догма партијамыз Маһмуда аталығ гајгысы көстәрмиш, ону бөјүтмуш, хошбәхт һәјат јолуна чыхармышдыр. Јаша долдугча Маһмудун үрәјиндә чобан олмағ арзусу күндән-күнә, ајдан-аја артырды. О, чохт кечмәди ки, «Партијанын XXII гурултајы» колхозунун үзвү олду. Нә гышын шахтасы, нә дә нараһат кечән кечәләр аранда бөјүмуш

кэнчин ирадэсини гыра билмэди. Иллэр өтдүкчэ Маһмудун да тэчрүбэси артырды. Онун отардыгы гојунлар баишга гојунлардан тезликлэ сечилрди. Маһмуд аз мүддэт эрзиндэ һејвандарлар арасында бөјүк һөрмэт газанды. Өлдэ етдији жүксэк көстэричилэр колхозун идарэ һејәтини вэ онун иш јолдашларыны севиндирди. 1954-чу илдэ Маһмуду 2 нөмрәли бригадаја баиш чобан тәјин етдилэр. Һәммин илин гышы чох сәрт кечди. Маһмуд бүтүн гыш боју тәләфата гаршы мүбаризэ апарды, жүксэк мәһсул угрунда кәркин әмәк сәрф етди. Чәкдији зәһмәт һәдәр кетмәди. Одур ки, иш јолдашлары сөз арасы дејирдилэр :

— Маһмудун бригадасы бу илдэ бизи өтдү. Киши һәр 100 ана гојундан 106 гузу алыб .

Бу јахынларда биз Маһмудла көрүшдүк. Өз иш тэчрүбэси һагда данышмагы хаһиш етдик. О, деди ки, гојунлары ил боју отлаг шәраитиндә сахлајырыг. Бизә тәһким олунмуш саһәләри һиссәләрә бөлүрүк. Һәр һиссәдә сүрүләр 3-4 кун отарылыр. Тәкрарән исә бирдә гојунлары һәммин отлага бурахырыг. Беләликлэ һејванлар боллуча отла тәмин едилир, һәмдә саһәләрин тапдаланмасына јол верилмир. Гојунлары отардыгда чобанлардан бири габагда, о бириси исә архада да јаһыр вэ сүрү тәдричән тәр от саһәсинә бурахылыр. Сүрүнү ахшам үстү астача вэ јатага отарылмамыш саһә илэ сүрүрүк. Гојунлар тох олмаларына бахмајараг тәр отлары һәвәслә јејирләр. Шахта олмајан кечәләрдә гојунлары јајлыма чыхарырыг. Гышда гојунлары әләвә гуру вэ гувәли јемләрлә једиздиририк.

Маһмуда бүрода гојунчулуг тәсәррүфатынын инкишафындан, колхозун кәләчәк преспективләриндән, бејнәлхалг вәзижәтдән чохла суаллар вердилэр. Чобан Маһмудун чаваблары буро үзвләрини разы салды. Буро колхоз илк партија тәшкилатынын Маһмуд Нифтәлијевин Сов.ИКП үзвлүјүнә намизәдлијә кечирилмәси һаггында гәрарыны тәсдиг етди. Рајком катиби чобана намизәдлик билетини тә-

гдим едэркэн, онун элини сыхыб даһа эзмлэ ишлэмэсини арзулады. Маһмуд көксүнү өтрүб гүрурла деди :

— Партијамызын лајигли үзвү олачагам!

Коммунист! Бу шэрэфли ад көр нэ гэдэр гүрурла сәсләнир. Инди Маһмуд әвәлкиндән дә артыг мәсулијјәт һисс едир, өз ишинә тәләбкарлыгла јанашыр. Мадди немәтләр боллугу угрунда мүбаризәни бир дәгигә белә дајандырмыр. Инди Маһмуд гышлагдадыр. Өз догма кәндиңдән 70-80 километр узаглыгдадыр. Бу јерләр кәнч чобана јахындан танышдыр. Маһмуд сөз вермишидир ки, једдишлијин дөрдүңкү илиндә һәр јүз ана гојундан 120 гузу алгачаг, һәр гојундан исә 3 кг јун гырхачагдыр.

Р.Захарјәев.

«Гызыл Губа» гәзети, 8 декабр, 1961-чи ил.

ӘЛИАГА ВӘ ОНУН МАНГАСЫ

Биз Мирзәммәд кәндиңин тәрәвәз саһәларинә чатанда сәһәр јеничә ачылырды. Диггәтимизи чәркә аралары боју кәзишән, биткиләри нәзәрдән кечирән уча бојлу, енликүрәкли бир нәфәр чәлб едир. Ону узагдан таныјырыг. О, Губа рајонундакы «Партијанын XXII гурултајы» колхозунун тәчрүбәли тәрәвәзчиси, мангабашчысы Әлиага Нурәддиновдур. О, бизмлә көрүшдүкдән сонра јенә өз ишинә давам едир, һәрдән бир суалларымыза чаваб верирди.

Јашыллыга бүрүнмүш саһәдә һәјәт булаг кими гајнајыр. Колхозчулар саһәләрә су бурахыр, биткиләрин дибини кәтмәнлә јумишалдырдылар. Помидор саһәсини нәзәрдән кечиррик. Алаг көзә дәјмир. Һәр шитилдә хејли помидор вар. Бу колхозчуларын бәчәрмәни нумунәви тәшкил етдикләрини көстәрир. Манга башчысы марагымызы дујуб дејир:

— Үч дэфә алаг иши вә суварма апармышыг.

Помидор вә кәләм саһәләрини кәздикдән сонра манга-башчысы илә бирликдә шәкәр чугундуру әкилмиш јахын са-һәјә кетдик. Әлиага биткиләрин дибини јумшалдан орта бојлу, хош сифәтли бир гадына:

— Јорулмајасан ај хала, — деди.

— Саг ол, ај огул, — дејә гадын чаваб верди, сонра јенә өз ишинә давам етди.

Кулсабаһ хала мангамызын ән габагчыл үзвләриндәндир. Јашы 64-ү аддамасына бахмајараг чаванлардан кери галмыр. Һәр иш күнүндә 1,25 әмәккүнү газаныр, — дејә манга башчысы ону тәрифләмәјә башлады.

Кулсабаһ хала манга башчысыныни онун һаггында да-нышдыгынын һисс едәндә утанчаг бир көркәм алды. Сонра бир ан фикирләшәрәк:

— Бала, әмәк һәјатын чөвһәридир, аталар демишкән ишләмәјән дишләмәз, — деди.

Манга башчысы манганын ишләри һаггында мәлумат верәрәк:

— Биз бу ил 12,5 һектар саһәдә помидор, кәләм, шәкәр вә јем чугундуру әкмишик. Чохиллик тәчрубәдән јәгин етмишик ки, тәрәвәз истеһсалынын артырылмасында башлыча шәрт әмәк мәһсулдарлығыны јүксәлтмәкдир. Буна көрә дә биз мәһсулдар битки сортлары сечир, тәрәвәзин јетишидирилимәсиндә мүтәрәгги үсуллардан истифадә едирик. Зијанверичиләрә гаршы чидди мубаризә апарырыр, бечәрмәни вахтында вә јүксәк кејфијәттә апарлырмасына чальшырыг, — деди.

Өһдәчиликләрин нечә јеринә јетирилмәси илә мараглан-дыг. Мангабашчысы билдирди ки, 4 һектар помидор саһәсинин һәр һектарындан 270 сентнер әвәзинә 300 сентнер помидор, кәләм саһәсинин һәр һектарындан 220 сентнер әвәзинә 300 сентнер, 2 һектар шәкәр чугундуру саһәсинин һәр һектарындан 250 сентнер әвәзинә 350 сентнер мәһсул

көтүрчөжүмизэ сөз вермишик. Мангамызын үзлэри бу өһ-
дэчиликлэри јеринэ јетирмэк үчүн чанла — башла ишлэјир,
күндэлик тапшырыгы артыгламасы илэ өдэјирлэр.

Манганын габагчыл адамлары һаггында сөһбәт дүшәндә
мангабаишчысы деди:

— Догрусу габагчылланын адыны демәкдә чәтинлик чә-
кирәм. Чүнки мангамызын бүтүн үзлэри јахшы ишлэјир.
С.Гәдирова, З.Һүсејнова мангамызын мајакларыдыр. Онла-
рын һәр бири күндә ики адамын ишини көрүр, боллуг јара-
данларын өн чәркәсиндә кедирлэр.

Биз мангабаишчысыны динләдикчә әмәк гәһрәманларына
олан рәгбәтимиз бирә — он гат артыр, Күлсабаһ халанын
дедији «Иш һәјатын чөһәридир» сөзлэри гулагымызда да-
һа гурурла сәсләнирди.

Р.Захарјајев.

«Шәфәг» гәзети, 7 ијул, 1962-чи ил.

ГАБАГЧЫЛ ТӨЧРҮБӨНИ КЕНИШ ЈАЈАГ

Әмәк күнләринин дүзкүн учота алынмасы колхоз игти-
сацијатында һәлледичи амилдир.

Рајонумузун башга колхозларында олдугу кими, бизим
Сталин адына колхозда да бу илин әввәлинәдәк һәр брига-
дада ајрыча учот ишчиләри сахланылырды. Сталин адына
колхозун идарә һејәти колхозун игтисацијатынын галды-
рылмасында әлдә едилмиш чохиллик тәчрүбәјә әсасән 1960-
чы илин әввәлиндә бригадалардакы учот ишләрини ләгв ет-
мәк һаггында гәрар гәбул етди. Һазырда колхозун једди
бригадасында һәмишәки кими 7 нәфәр де јил, јалныз 2 нәфәр
учот ишчиси чалышыр вә онлар өз вәзифәләринин өһдәсин-

дэн мүнөзфәгәиҗәтлә кәлирләр. Бригадаларда учот ишини гуруб апармаг вәзифәси исә билаваситә бригадирларин өһдәсинә гоҗулмушдур.

Геҗд етмәк лазымдыр ки, бригадирлар бу мүнүм вәзифәнин өһдәсіндән үмумиҗәтлә јахшы кәлирләр. Мәсәлән 1 нөмрәли бригаданы көтүрәк. Колхозун эн ири бригадаларындан бири олан бу бригаданын башчысы Александр Крылов јолдаш илин әввәлиндән етибарән учот ишләрини тамамилә өз әлиңә алараг бу саһәдә лазымы гаҗда јаратмышдыр. Инди бурада да нарјадлар вахтында вә сәлигә илә јазылыр, нарјадларда бүтүн иш нормаларынын өлчүсү көстәрилик. Тәсәрруфатын ажры — ажры саһәләриндә көрүлмүш ишләр исә ажрыча нарјадларда јазылыр. Мәсәлән «помидор» башлығы илә јазылмыш нарјадда помидора хидмәт просесиндә һансы ишләр көрүлмүшә, һәмин нарјад о ишләри әһатә едир. Нарјадларын бу шәкилдә ажрыча апарылмасы мүсбәт нәтичә верир: һәм нарјадларын јазылышы садә вә аҗдын олур, һәм дә бригада үзрә мүхтәлиф биткиләрин бечәрилмәсіндән өтрү нәзәрдә тутулмуш әмәк күнләринин нә чүр сәрф олдугуну мүәјјән етмәк асанлашыр. Беләликлә Крылов јолдашын бригадасында тәсәрруфат ишләринин вә онун игтисади чәһәтинин нә вәзиҗәтдә олдугу индидән аҗдындыр.

Колхозун идарә һејәти, бригадирлар вә учот ишчиләри әмәк күнләринин дүзкүн вә һәгиги учота алынмасына шәхсән мәсулиҗәт дашыҗырлар. Онлар чалышырлар ки, һәр бир рәгәм өз јерини тапсын. Ахы бизим колхозда һәр бир әмәк күнүнүн дәјәри 20 манатдан артыг едир. Беләликлә Сталин адына колхозда фактики јеринә јетирилмиш иш нормаларынын вә онларын ичрасына сәрф олуңмуш әмәјин, әмәк күнләринин вә адам күнләринин учоту мүмкүн гәдәр дәгиг вә дүзкүн апарылыр. Колхозумузда бу ил ишләнмәли олан 282 мин әмәк күнү мәнз бу гаҗда үзрә јараначагдыр.

Лакин әмәк күнләринин учота алынмасында нөгсанлар да олмамыш дејилдир. Мәсәлән, ажры — ажры нарјадларын

тәртибиндә јол верилмиш нөгсанлар нәтичәсиндә колхозун иғтисадчысы тәрәфиндән индијинәдәк 270 әмәк күнүнүн артыг јазылдыгы мүәјјән едилмиш вә бу әмәккүнләри на-рјадлардан силинмишидир.

Әмәк күнләринин дүзкүн учота алынмасы колхозун иғтисадијјатында мүһүм бир амилдир. Она көрә биздә әмәк учотуна вә әмәк интизамына күндән — күнә даһа чоғ фи-кир верилтир.

Р.Захарјәев.

Сталин адына колхозун учот ишчиси.
«Гызыл Губа» гәзети, 9 сентјабр, 1960-чы ил.

ГАБАГЧЫЛ МЕХАНИЗАТОР

Губа рајонундакы Сталин адына колхозун үзвләри Шәм-сәддин Адыкөзәлов јолдаша бачарыглы механизатор кими бөјүк һөрмәт бәсләјирләр. О, 27 илдир ки, тракторчудур. Бу илләрдә зәнкин тәчрүбә газаньмиш Шәмсәддин киши онларла кәнч механизатор јетишидирмишидир. Һазырда о, «С-80» маркалы трактор сүрүр. Колхозун габагчыл механизатор-ларындан Гәләмиш Мәммәдов, Баһәддин Ширинов вә баи-галары онун јетишидирмәләридир. Шәмсәддин кишинин оғлу Азәј да тәчрүбәли тракторчудур.

Ш.Адыкөзәлов јолдаш бу ил даһа јахшы ишләјир. Биш ајда јумшаг шум һесабы илә 700 һектар әвәзинә 900 һектар саһәдә кејфијјәтли иш көрмүш, чоғлу јаначага вә сүрткү материалларына гәнаәт етмишидир.

Р.Захарјәев.

«Совет кәнди» гәзети, 4 ијул, 1961-чи ил.

ЗАМАНЫ ГАБАГЛАЈЫРЛАР

Тракторун механизмини диггэтлэ нэзэрдэн кечирэн кэнчин күлүмсэр сифәтиндә һәјәчан, һәрәкәтләриндә исә чәлдлик дујулуруду: Бунун әнкәли һарададыр? — дејә кәнч механизатор фикирләшир, арабир көзләрини маторун һиссәләринә дикәрәк хәјала далырды. Елә бу заман иш јолдашы Шәмсәддин она јахынлашды:

— Шүәјјиб јенә нә олуб? Тракторун үстүндә баш сындырырсан?...

— Јох, хырылтынын һаран кәлдијини билмәк истәјирдим. Бәзән мәнә мане олур.

Шүәјјиб маторун бир нечә винтини дәјишиди, јаначаг гутусундакы зир — зибили тәмизләди габа тәмиз бензин төкдү. Чох кечмәди ки, бир — бириндән хејли аралы вә әкс истигамәтдә һәрәкәт едән тракторларын кур сәси јенидән әтрафа јајылды. Трактора гошулмуш котанын лајдырлары јерин багрыны јарыр, бәрәкәтли торпагы чана кәтирирди.

Бу күн тәгвимин сон күнү иди. Һава јаваш — јаваш гаралырды. Лакин чөлдән тракторларын гулагбатырычы сәси бир дәгигә белә кәсилмирди. Бу күн онларын һәр бири пландан әләвә 2 һектар шум етмишиди.

Охучулар белә баша дүшәр ки, Шүәјјиб вә Шәмсәддин илик планы јеринә јетирә билмәмиш, кәсирдә галмышлар. Она көрә дә 1960-чы илин ахырынчы күнүндә сүрәтлә ишләјирләр. Јох белә дејилди. Онлар илик планы вахтындан һәлә 6 ај габаг јеринә јетирмиш, һәр һектарда көрүлән ишин маја дәјәрини ашагы салмыш вә хејли јаначага гәнаәт етмишләр. 20 ил сукан архасында отурмуш Шәмсәддин Адыкөзәлов 1961-чи илин һесабына индијәдәк 426 һектар, Шүәјјиб Абдуллајев исә 220 һектар јумшаг шум сүрмушләр. Инди онлар јени илин һесабына ишләјирләр. Шәмсәддин вә Шүәјјиб 1961-чи илә алны ачыг, күләр үз вә јүксәк көстәричиләрлә кәлмишләр.

Р.Захарјәев.

«Гызыл Губа» гәзети, 1 јанвар, 1962-чи ил.

ГАБАГЧЫЛ КОМБАЈНЧЫ

Губа районундакы «Партијанын XXII гурултајы» колхозунун тахыл зэмилэринин бир хиссэси Элибэјгышлаг кәндинин «Чоралар» адланан саһәсиндәдир. Һәмин саһәнин тахылыны колхозун адлы — санлы комбајнчысы Николај Дудин бичир. Биз саһәјә чыханда Николај тахылы бункердән машына јеничә бошалтмьшиды. О, комбајндан дүшмәјә һазырлашырды. Николајын көмәкчиси Эләддин Һачәһмәдов вә сүрүчү Васи́ли Муашикин агач көлкәсиндә ону көзләјирдиләр. Дејәсэн һаһар фасиләси иди. Николај комбајнын моторуну сөндүрүб достлары илә бирликдә һаһар етди. Индики вахтда һәр дәгигәнин гәдрини билән габагчыл комбајнчы јенидән комбајнын суканы архасына кечди.

28 илик иш тәчрүбәси олан комбајнчы Николај Дудин күндә 12-14 һектар саһәнин тахылыны бичир. Онун индијәдәк бичдији 170 һектар саһәнин һәр бир һектарындан 27,5 сентнер мәнсул көтүрүлмүшдүр. Комбајнчы 220 һектар саһәнин тахылыны јыгмаг үчүн вар гүвәсини әсиркәмир.

Р.Захарјајев.

«Шәфәг» гәзети, 22 ијул, 1962-чи ил.

ТОХУЧУ ГЫЗ

Биз халча сехи мүдиринин кабинетинә дахил олдугда мүдир Әмирчанова јолдашын јанында бир гыз көрдүк.

-Сизин сехдә габагчыл кимдир? — дејә мүдирдән сорушдуг. О, деди:

-Бизим габагчылларымыз чохдур. Лакин тохучу Тајло Давидова өзүнүн јахшы иши илә фәргләнир.

Мүдир жанындакы хошсифат бир гызы көстөрдү. Гыз өзүнүн хаггында кедэн сөһбөттөн утанараг башыны ашагы салды. Сех мүдүри сөзүнө давам едэрэк деди:

— Тајло чалышган гыздыр. Күндәлик норманы 140 — 150 фаиз артыгламасы илә јеринә јетирир. Јолдашларына гаршы чох меһрибандыр. Артелимиздә онун хидмәти чохдур. Давидова бу вахтадәк 14 нәфәрдән чох гыза тохучулуг сәнәтини өјрәтмиш вә бачарыглы халча усталары јетишидирмишидир.

Мүдир сөзүнү битирдикдән сонра јолдаш Давидова, сиз халча артелинә ишә кирдијиниз илк күндән нечә ишләдијиниздән даньша биләрсинизми?— дејә биз она мурачиәт етдик.

-Халчачылыг сәнәтинә ушаглыгдан һәвәсим вар иди. Ишә кәлдијим илк күнләрдән бу сәнәти өјрәнмәк үчүн устанын һәр бир ишинә диггәтлә бахыр вә ондан өјрәнирдим. Илк күнләр мәнә халча тохумаг «сиррини» өјрәдән Сара хала олмушдур. Биз һамымыз она һөрмәт едәрдик. О, өзүнүн иш тәчрүбәсини бүтүн ишчиләрә өјрәдирди. Бизим һамымызын габагчыл олмасыны Сара хала өзүнә шәрәф билдирди.

Инди Т.Давидова јолдаш да өзүнүн устасы Сара хала кими өз јолдашларына көмәк едир. Т.Давидова артелин ән бачарыглы вә һөрмәтли ишчиләриндән биридир.

Рашибил Захарјәев.

Гырмызы гәсәбә.

«Гызыл Губа» гәзети, 18 нојабр, 1956-чы ил.

ОНУН ГАДИР ӨЛЛӨРИ

Емалатханада иш булаг кими гажнајрды. Буну дөш-дөшө вериб эмэк нөвбәсиндә дуран һәм јашлы устанын, һәм дә сәнәтинин сирләринә вагиф олмаг үчүн пучур-пучур тәр ахыдан кәнчин сәјиндә көрмәк оларды. Онлардан кимиси күрәк, кимиси балта, бәзиләри нәрдиван дүзәлдирди, һәрә бир ишлә мәшгул иди. Бу эмәк баһадырлары ичәрисиндә өз ишкүзарлығы илә фәргләнән мейрибан бахышлы долгун бир кәнч диггәти даһа чох чәлб едирди. О, Ариф Әһмәдов иди. Кәсик агач һиссәләрини һәм енинә, нәм дә узунуна өлчүр, сонра бир — бири илә тутушдурурду. Харрат чевик вә күмраһ бир һәрәкәтлә иш јериндән хејли аралыда гојулми електрик дәзкаһында агач јонурду. Онун һазырладыгы араба чархы иди.

Араба чархы... Бу садә бир иш олса да тәсәррүфата ән чох лазым олан бир ие јдир. Шүбһәсиз ки, јайын исти вахтында арабасыз иш кечмир. Арабачы Агакәримин дедији кими тәсәррүфата араба су вә һава кими лазымдыр. Чох кечмәди ки, чарх һазыр олду. Елә бу заман бригадир Волков емалатханаја кирди. Ишдән сонра Ариф иш башында көрүб деди:

— Кет бир аз динчәл, сәһәр исә «Коммунизм јолу» колхозу үчүн 7, мешә тәсәррүфаты идарәси үчүн 2 чарх дүзәлтмәк лазымдыр.

Ариф тез-тез инишаат бригадирләриндән белә сифарииләр алырды. Онарын һамысыны лајигинчә јеринә јетирди.

Ариф Әһмәдов Партијанын XXII гурултајы ишәрәфинә социализм јарышына гошулараг ишлик планы вахтындан 3 ај әввәл јеринә јетирмәји, мухтәлиф һиссәләр һазырламагы вәд етмишидир.

Р. Захарјајев.

Сталин адына совхоз.

«Гызыл Губа» гәзети, 5 ијул, 1961-чи ил.

ӘМӘК АДАМЛАРЫ

Әкәр бағ-бағатлы Мирзәмәммәд кәндинә кетсәниз, хош сымалы, 53 жашлы Хырдаханымла көрүшүн. Бу гадын 7 огул вә 2 гыз анасыдыр. О, боја — баша чатдырдыгы өвләдары барәсиндә сизә ағыз долусу данышар, һәјат јолуну нәгл едәр.

Әкәр кәндә бир ана оглуну, ја да гызыны интизама дә-вәт едирсә һәмишә белә дејир:

— Хырдаханымын ушағларыны көрүрсән, кәндимизин күлүдүрләр. Һамынын дилинин әзбәри олмушлар. Аналары елә бил ки, тәзә кәлинә охшајыр, ушағларына бахыб фәрәһ-ләнир. Мән исә...

Хырдаханым колхозда ишләјәндә ушағлары чох кичик иди. Мәктәбдә охујурдулар. Јај күнләриндә анасына көмәк едир, сунбул јыгыр, һеч дә Хырдаханмы инчитмирдиләр. Инди исә һамы боја-баша чатмыш, кохозун әмәк севән үзвләри олмушлар.

Аиләнин илки олан Имам орта бојлу, мейрибан бахышлы бир кәнчдир. О, бир нечә илдир ки, чамышчылығ фермасы-нын мүдири вәзифәсиндә ишләјир. Ферманын ишчиләри бу илин 8 ајы әрзиндә һәр чамышдан 856 килограм сүд сағмыш, дөвләтә 11 тон әт сатмышдыр. Күлпәри Ағарзајева фер-манын габагчыл ишчиләриндән биридир. О, өһдәсиндәки 15 чамышын һәр бириндән 904 килограм сүд сағмыш, һр ча-мышдан бир бала алыб кумраһ бјутмушдур. Нахырчы Сеј-идәли Сејидәлијев әтлик үчүн сахламыш гарамала хусуси фикир верир. Һејвандар Күләли Бахышәлијевин хидмәт ет-дији чамышларын һамысы орта көклүкдәдир. Кәнч ферма мүдири онлара тәләбкарлығла јанашыр, сүд вә әт истәһса-лынын азалмасына гәтијјән јол вермир. Имам коммунист-дир, јахшы бир тәшвиғатчы кими колхозда һөрмәт газан-мышдыр. Сов.ИКП Програмы вә Низамнамәси лајинәләри-нин музакирәсиндә о, фәаллығла иштирак едир, тәклифләр ирәли сурур вә һејвандарлары јени әмәк мүвәффәғијәтләри-нә руһландырыр.

Имам арабир фикирли халда ева гајыданда Хырдаханым ону дилэ тутуб дејур:

— *Огул, билирэм ферманын иши чэтиндир. Өзү дә чамышчылыгы фермасы. Әкәр бачармырсанса, ади колхозчу ишлэ. Нэ едирсэн ет, адымызы батырма!*

— *Јох ана, сэн нэ дејурсэн? Ферманын иши лап јахиыдыр, колхозун идарэ һејэти дә мэндэн чох разыдыр. Мэн һеч вахт сэнин башыны алчалтмарам.*

Сукан архасында отурмуш Мэчнун ајна кими ишылдајан асвалт јола бахыр, машыны диггэтлэ сүрүрдү. Бирдэн — бирэ мүһэррик сөндү. Шофер кабинэдэн дүшүб ај ишыгында ону јохлады. Кечэнин бу вахтында мүһэррикин насаз јерини нечэ тапым? — дејэ о, фикирләшди. Елэ бу заман узагдан бир машын көрүндү. Шофер, Мэчнунун гардашы Изафэддин иди.

— *Ана сэндэн чох никарандыр, һарада батыб галмысан?*

— *Ишдэн кэлирэм, бирдэн машын хырп дајанды. Һеч дэрдени дә билмирэм. Чох кечмэди ки, һэр ики гардаш машындакы насазлыгы арадан галдырыб колхозун гаражына тэрэф јола дүшүлэр.*

Изафэддин вэ Мэчнун бир нечэ илдир ки, колхозда шофер ишлэјирлэр. Изафэддин бу илин 8 ајында 1065 тон, Мэчнун исэ 1030 тон јүк дашымыш, јаначага гэнаэт етмиш, эсаслы тэ»мирин мүддэтини хејли узатмышлар. Тахыл јыгымында, от дашынмасында бу ики гардашын бөјүк эмэји олмушдур. Сөһбэт дүшэндэ колхозун партија комитэсинин катиби Һ.Нисимов јолдаш дејур:

— *Әсил суканчыдырлар. Нэ бујурурсан, бујур, јеринэ јетирмэмиш олмазлар. Каш ки, бүтүн шоферлэримиз бу ики гардаш кими эмэксевэн олсунлар.*

Нурэддиновлар аилэсинин ишлэдији Сталин адына колхозун үзвлэри бир нечэ ајдыр ки, коммунист эмэји колхозу ады угрунда мүбаризэнин илк сәһифэлэрини ачмышлар. Коммунист эмэјиндэн сөһбэт дүшэндэ гәһрэман ана дејур:

— *Әмэјэ мәһаббэт коммунист әхлагынын ән башлыгча*

хусусијјатидир. Ким эмәји севирсә, намусла ишләјирсә, о јуксәлир, ел арасында ад — сан газаныр, чәмијјәтдә көркәмли мөвгә тутур. Мән ушагларымы бу руһда тәрбијәләндирирәм. Елә бизим програм ләјиһәсиндә дә дејилр ки, чәмијјәтин рифаһы үчүн вичданла ишләмәк лазымдыр. Ишләмәјән дишләмәз. Коммунизм гуручусунун мәнәви симасы күзку кими саф вә тәмиз олмалыдыр. Әкәр мән бир оглумда бу сифәтләри көрмәсәм шәрәфими итирмиш олачагам.

Сабир ананын ән чох севдији өвладларындандыр. О, колхозун ишитиллијиндә чальшыр. Сабир бу ил һәммин ишитилликдә 4 мин тинк јетишидирир. Чох кечмәз ки, Сабирин алын тәри илә учалан тинкләр колхозун јени саһәсиндә әкиләр, һәр тәрәф јашылыгыга бурунәр. Ахшам дүшән кими аиләнин бүтүн үзвләрини евдә стол архасында көрмәк олар. Мөтәбәр бачы вә гардашларыны күләр үзлә гаршылајыр, онлара тәзә биширилмиш мүрәббә илә әтирли чај сүзүр. Телевизора бахмаг аиләдә бир адәт шәклини алмышдыр. Сөһбәт заманы Имам кимнастикадан, Мәчнун волејболдан, Садыг велосипед сурмәкдән, бир сөзлә һәрә хошладыгы идман нөвүнүн үстүнлүкләриндән данышыр.

Сентјабрын 1-дә Нурәддиновлар аиләсиндә әләмәтдар бир һадисә олмушдур. Фазил Азәрбајчан Кәнд Тәсәррүфаты Институтуна гәбул олунмушдур. Һазырда о, мејвә—тәрәвәз факултәсиндә биринчи курсунда охујур. Јај тәтилиндә колхоз тәсәррүфатынын мүхтәлиф саһәләриндә ишләјән, бир тондан чох тахыл сүнбүлү топламыш аиләнин сонбешији Севкили исә VIII синифдә парта архасында өз јерини тутмушдур. Ананын галан ушаглары да зәһмәтсиз һәјат сүрмәји хошламыр, тәнбәллијә, мүфтәхорлуга нифрәт едирләр. Ана һәр дәфә огул вә гызларына баханда көзләринә ишыг кәлир. О дејир:

— Көзүмүн нуру олан једди огул вә ики гызымла бирликдә мән дә коммунизмдә јашајачагам.

Р. Захарјәев.
«Гызыл Губа» гәзети, 22 сентјабр, 1961-чи ил.

АГРОНОМ — ФЭАЛ ИЧТИМАИЈЈӨТЧИ

Комсомолчу агроном Надежда Трјохглазова Партијанын XXII гурултајы адына тэчрүбэ нүмүнэ тэсэррүфатында ишлэмэјэ бу јахынларда кэлмишдир. Буна бахмајараг чалышган вэ тэшиббускар мутэхэссисин фэаллыгы тезликлэ нэээри чэлб етмэјэ башлады. О, күндүзлэр багларда, экин јерлэриндэ вэ тэсэррүфатын башга саһэлэриндэ чалышыр, ахшамлар исэ зэхмэткешлэр, хусусэн кэнчлэр арасында ичтимаи иш апармагы өзүнэ борч билир. Ону комсомолчу вэ кэнчлэрлэ ишлэмэк, онларын сүјаси вэ ишти-сади һазырлығы илэ мәшгул олмаг мәсэлэси даһа чох марагландырыр. Нечэ дэ марагландырмасын. Колхоз тэсэррүфатынын бүтүн саһэлэриндэ эн көркәмли вэ чэтин ишлэри көрэн мәһз кэнчлэрдир. Кэнчлэрин иштиракы вэ эмэји олмадан тэсэррүфаты кенишлэндирмэк вэ мәһсулдарлығы артырмаг мүмкүн дејилдир. Ғалбуки колхозда олан 92 нэфэр комсомолчу илэ эвваллэр тэшкилат — тэрбијэ иши зэйф гурулмушду, кэнчлэр арасында елми — атеизм тэблигаты кениш мигјас алмамышды вэ идеоложи ишин сэвијјэси күнүн тэлэблэриндэн керн галырды.

Комсомолчулар фэал мутэхэссис, ҮЙЛККИ үзвү Н. Трјохглазованы колхоз комсомол тэшкилатынын катиби сечмэклэ она бөјүк етимад көстэрмиш олдулар. Надежда исэ бу етимады лэјагэтлэ догрултмаг үчүн вар гүввэсини сэрф едир. О, комсомолчу вэ кэнчлэрин вар гүввэлэрини Сов.ИКП XXII гурултајы гэрларынын јеринэ јетирилмэсинэ јөнэлдир, гурултајын сэнэдларинин кэнчлэр тэрэфиндэн өјрөнилмэсини тэшкил едир. Комсомолчу сагычылар Д.Исмајылов, И. Тарусов, бригадир Ш. Мусајев мәһз белэ кэнчлэрдэндир.

Надежданын өзү дэ кохозчулар арасында вахташыры мараглы мөвзуларда муһазирэлэр охујур, сөһбэтлэр кечи-

рир. О, комсомолчу кэнчлэрин игтисади тәһсилини тәшкил едиб она рәһбәрлик едир. Н. Трјохглазова јолдаш Азәрбајчан комсомолунун XXII гурултајынын нүмајәндәси олмушдур. Гурултајдан гәјтдыгдан сонра о, даһа кениш фәаллыг көстәрәрәк гурултајын гәрарларынын комсомлчу вә кәнчләрә изаһ едилмәсини тәшкил едир.

Партијанын XXII гурултајы адына колхозун гаршысында инди бөјүк вәзифәләр дурур. Бу вәзифәләр: мәһсулдарлыгы даһа да артырмагдан, колхоз зәһмәткешләринин кузараныны јахшылашдырмагдан, бүтүн кәнд әһалисини шәрәфли әмәјә чәлб етмәкдән, кәндин мәдәнијјәтини јүксәлтмәкдән көһнәлик вә дини галыглара гаршы мүбаризәни кенишләндирмәкдән ибарәтдир. Комсомол рәһбәри вә тәсәррүфатын командири олан агроном Надежда Трјохглазова шүбһә јохдур ки, бу вәзифәләрин јеринә јетирилмәсиндә колхозун партија комитәсинә јахындан көмәк едәчәкдир.

Р.Захарјәев.

«Гызыл Губа» гәзети, 16 феврал, 1962-чи ил.

ЖЕНИ ЖАЗАНЛАРА ГАЈҒЫ

Жазычылар Иттифагынын филиалы олмажан районларда жени жазан кэнчлэрин көмәжә бөјүк еһтијачы вардыр. Һәр бир әдәбијјат һәвәскары өз жазысы һаггында инандырычы тән-гид, агыллы сөз ешитмәк истәјир. Кәнч жазычылара көмәк етмәк усулларындан ән хејирлисид әсәрин музакирасини кечириб, нөгсанларыны муәллифә баша салмагдыр. Бу мәсәлә илә әлагәдар олараг, рајонумузда чыхан «Гызыл Губа» гәзетиди јанындакы әдәбијјат дәрнәјинин ишиндән данышмаг истәјирәм. Мән һәммин дәрнәјин мәшгәләләриндә иштирак едирәм. Амма ачыгыны дејим ки, бу мәшгәләләр мәнә чох аз хејир верир.

Әввәлә дәрнәјин мәшгәләләри мунтәзәм кечирилмир. Кечирилән мәшгәләләр исә ашагы сәвијјәдә олур. Хүсуси илә, һекајә вә очеркларин музакирасиди башдансовду апарылыр. Бәзән белә һаллар олур ки, дәрнәкдә музакира едилмәјән әсәр һаггында гәзетдә мәлумат дәрч едилир. Мәсәлән гәзетин нөмрәләриндән бириндә белә бир гејд вар иди: «Дәрнәјин үзвләри гејд етдиләр ки, М. Нәбијевин һекајәсиди нөгсанлыдыр». Бу сөзләри охујан муәллиф көзләрини дөјәрәк фикирләшир ки, ахы, онун һекајәсиди дәрнәкдә музакира олунмамышдыр. Бәс нечә олмуш ки, гәзетдә белә мәлумат верилмишир? Дәрнәкдә бәјәнилмиш шер, һекајә вә очеркларин «Гызыл Губа» гәзетиндә чап едилмәсиди иши дә јахшы вәзијјәтдә дејилдир. Чох заман бәјәнилмиш әсәрләр ајларла чап едилмир. Белә бир мисал көстәрим.

Мај ајында нөвбәти мәшгәләмиз иди. «Онунчуларын үрәк сөзләри» адлы очерким дәрнәк үзвләри тәрәфиндән бәјәнилди. «Гызыл Губа» гәзетинин нөвбәти нөмрәсиндә белә јазылды: «Очерк көзәл мушаһидәнин мәһсулудур, гәзетдә дәрч етмәк олар».

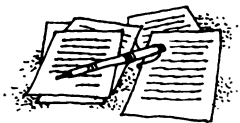
Арадан чох кечди, редаксияја чох ајаг дөјүм. Редаксия ишчиләри мәнә һәр дәфә инандырырдылар ки, әсәрин гә-

зетдә чап оуначаг. Лакин чох көзләдикдән сонра белә бир чаваб алдым: «Очеркин вахты кечиб».

Язычылыг истедады олан кәңчләри үзә чыхармаг, язы — позу илә мәшгул олуб, һәдәр јерә вахт итирәнләри фәјдалы эмәјә чәлб етмәк мәгсәдилә Азәрбајчан Совет Јазычылары Иттифагы вахтлы-вахтында рајонлара вә хусусилә рајон гәзетләри редаксияларына јазычы вә тәнгидчиләр кәндәрсә бу, чох јахшы нәтичә верәр. Рајонлара кәлән јолдашлар јерли јазанларын әсәрләрини музакирә едиб онлара дәјәрли мәсләһәтләр версәләр, хејирли бир иш көрмүш оларлар.

Р. Захарјәев.

«Гызыл Губа» гәзети јанындаки
әдәбијат дәрнәјимин үзү, колхозчу.
«Әдәбијат вә инчәсәнәт» гәзети, 29 нојабр, 1958-чи ил.

АЖ ГУБА

*Һүснүнә вургунам ушаг јашымдан,
Сәндә тапшымышам чан сирдашымнан
Елә бил ајрылар руһум чанымдан,
Бир күн ајры дүшсәм сәндән ај Губа.*

*Улу бабаларын мәскәнисән сән,
Нәнәләр лајласы, нагылысан сән,
Мөһкәм галаларын учасысан сән,
Мәрд огуллар дијарысан ај Губа.*

*Мудрик агсаггаллар учалыгындыр,
Агбирчәк нәнәләр өз вугарындыр.
Гыз-кәлинләр намус, гәјрәт, арындыр,
Көрпәләрин сабаһымыз ај Губа.
Пајыз кәләндә башланыр тојлар,
Гоһум олур бир-биринә инсанлар.
Јахынлашыр, гоһумлашыр обалар,
Сән дә бој атырсан даим ај Губа*

*Аг дашлардан имарәтләр учалыр,
Инсан оғлу тәбиәтдән бач алыр.
Кими чаванлашыр, кими гочалыр,
Сән исә һәмишә чаван ај Губа.*

*Мән әсиријәм нәвазиләрин,
Сәнсә мәскәнисән көзәлликләрин.
Конулләрә бәзәкдир күл-чичәкләрин.
Чәһ-чәһ вурсун булбулләрин ај Губа.*

Рашибил Захарјәев

СЭН ОЛМАЈАНДА

*Јоллара һэс рэтлэ бахырам һэр ан,
Белэчэ ил кечиб, өтүшүр заман.
Гэлбим аловланыр, алышыр јаман,
Сүзкүн бахышларын бил, олмајанда.*

*Белэчэ күнлэрэ тач гојурам мэн,
Сәнсиз олан күнү јас санырам мэн.
Бил ки, ажрылыгыда шән олмарам мэн,
Сән мәним өмрүмдэ бил олмајанда.*

*Сәни мөндән ажры салсалар әјәр,
Башыма бу фәләк кәтирсә нәләр,
Өлүм һаглајарса өмрүмү әјәр,
Көзләрәм јолуну һәр вахт, һәмшиә
Өлмәрәм, өлмәрәм сән олмајанда.*

Раишбил Захарјајев

